

Az EASO útmutatója a kísé- ről nélküli kiskorúak befogadási feltételeiről: műveleti előírások és mutatók

EASO gyakorlati útmutatók sorozat

2018. december

Az EASO
útmutatója a kísérő
nélküli kiskorúak
befogadási
feltételeiről:
műveleti előírások és
mutatók

EASO gyakorlati útmutatók sorozat

2018. december

A kézirat lezárásának időpontja: 2018. augusztus 27.

Az alábbi információk esetleges felhasználásáért sem az EASO, sem pedig az EASO nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2018

Print	ISBN 978-92-9476-011-1	doi:10.2847/351024	BZ-01-18-726-HU-C
PDF	ISBN 978-92-9494-989-9	doi:10.2847/63068	BZ-01-18-726-HU-N

© Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal, 2018

A többszörözés a forrás feltüntetésével engedélyezett.

Az EASO szerzői jogi védelme alatt nem álló fényképeket és más anyagokat közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától származó előzetes hozzájárulás birtokában lehet csak felhasználni vagy többszörözni.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	5
Bevezetés.....	6
Nyitó megjegyzések.....	6
A kísértő nélküli kiskorúak sérülékenysége.....	7
A gyermek mindenképp felett álló érdekének elve	7
Az útmutató hatálya	10
Jogi keretek és általános elvek.....	12
Struktúra és formátum.....	14
Az útmutató használata.....	15
1. A kísértő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képviselete	17
1.1. Tájékoztatás.....	18
1.2. Részvétel.....	20
1.3. Képviselet	20
2. Különleges szükségletek és biztonsági kockázatok	22
2.1. Különleges szükségletek.....	23
2.2. Biztonsági kockázatok	25
3. Elosztás	27
4. Napi gondozás.....	30
5. Személyzet	34
6. Egészségügy	38
7. Oktatás – Előkészítő órák és szakképzés	41
7.1. Hozzáférés az oktatási rendszerhez és egyéb oktatási lehetőségekhez	42
7.2. Előkészítő órák.....	43
7.3. Hozzáférés a szakképzéshez.....	44
8. Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások.....	45
8.1. Étkezés.....	46
8.2. Ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek	47
8.3. Napi szükségleteket fedező juttatás	49
9. Lakhatás	51
9.1. Elhelyezkedés	51
9.2. Infrastruktúra	53
9.3. Biztonság	56
9.4. Közös terek	57
9.5. Higiénia.....	58
9.6. Karbantartás.....	60
9.7. Kommunikációs berendezések és szolgáltatások.....	60
Melléklet – Összefoglaló táblázat.....	62

Rövidítések jegyzéke

EASO	Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal
EU	Európai Unió
EU Charta	Az Európai Unió Alapjogi Chartája
EU+ államok	Az EU-tagállamok plusz Norvégia és Svájc
FRA	Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége
KEMR	Közös európai menekültügyi rendszer
RCD	Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/33/EU irányelve a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról (átdolgozás)
UNHCR	Az ENSZ menekültügyi főbiztosa

Bevezetés

Nyitó megjegyzések

A **befogadási feltételekről szóló** átdolgozott **irányelv** (az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/33/EU irányelve, a továbbiakban: RCD) megállapítja a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályokat. Célja, hogy méltó életszínvonalat, illetve az Európai Unió valamennyi tagállamában az annak életfeltételeihez hasonló megélhetési feltételeket biztosítson.

Ugyanakkor az RCD jelentős mérlegelési jogkört enged annak meghatározásában, mi minősül méltó életszínvonalnak, és ezt hogyan kell elérni. A nemzeti befogadási rendszerek ugyanakkor felépítésükben és a befogadási feltételek biztosításának módzataiban jelentősen eltérnek egymástól, következésképpen a befogadási feltételek továbbra is különböznek a tagállamokban, valamint Norvégiában és Svájcban (az EU+ államokban) ⁽¹⁾.

Az európai migrációs stratégia ⁽²⁾ nyomatékosította annak fontosságát, hogy egy erős közös európai menekültügyi politika részeként hatékony rendszer legyen érvényben a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására. Külön utalt arra, hogy további iránymutatás kell ahhoz, hogy minden uniós tagállamban javuljanak a befogadási feltételekre vonatkozó szabályok.

A kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok, különösen a kiskorúak, köztük a kísértől nélküli kiskorúak érkezése az EU-ba komoly kihívás elé állítja a nemzeti rendszereket és közigazgatásokat, köztük a gyermekvédelmi rendszereket is. Ezek a rendszerek egyre nagyobb nyomásnak vannak kitéve, amikor azzal szembesülnek, hogy többek között képzett személyzetet kell biztosítani a különleges szükségletek kezelésére és megválaszolására, valamint megfelelő lakhatást és további forrásokat kell biztosítani az oktatáshoz és a kiskorúak eltűnésének megakadályozásához.

Míg Az EASO útmutatója a befogadási feltételekről: műveleti előírások és mutatók című 2016-os dokumentum valamennyi nemzetközi védelmet kérelmezőre vonatkozik, jelen útmutató a kísértől nélküli kiskorúak ⁽³⁾ befogadási feltételeivel kapcsolatos szempontokra, valamint az ilyen kiskorúak különleges szükségleteire összpontosít. A migráns kiskorúak, és különösen a kísértől nélküli kiskorúak **kiszolgáltatott helyzetük** miatt különleges és megfelelő védelmet igényelnek. Ezért az ebben az útmutatóban megállapított előírások és mutatók a kísértől nélküli kiskorúak különleges szükségleteivel foglalkoznak ⁽⁴⁾. Mindazonáltal a jelen útmutatóban meghatározott, például a kiskorúak különleges befogadási igényeinek megállapítására, az egészségügyre, az oktatásra, valamint a szabadidős és csoportos tevékenységekre vonatkozó előírásokat és mutatókat a kísértővel érkező kiskorúakra is lehet alkalmazni. A kísértővel érkező kiskorúak befogadási igényeit a *befogadási feltételekről szóló*, fent említett 2006-os EASO-útmutató bizonyos mértékig szintén érinti.

Az útmutató **átfogó célja**, hogy támogassa az EU+ államokat az RCD fő rendelkezéseinek végrehajtásában, miközben megfelelő, a különleges befogadási igényeiket figyelembe vevő életszínvonalat biztosít a kísértől nélküli kiskorúak számára.

Az útmutató összeállításakor **több célt** tartottak szem előtt:

- *politikai szinten* a reform vagy a fejlesztés támogatásának eszközéül szolgál, és keretet ad a befogadási előírások meghatározásához/továbbfejlesztéséhez;
- *operatív szinten* a befogadással foglalkozó hatóságok/szereplők, különösen a kísértől nélküli kiskorúakkal dolgozók használhatják a befogadó létesítmények tervezésének/üzemeltetésének támogatására, a különleges szükségleteknek megfelelő ellátás biztosítására, illetve a személyi állomány és képzése támogatására.

A kísértől nélküli kiskorúak befogadási feltételeiről szóló útmutató célcsoportja ezért a kísértől nélküli kiskorúakkal dolgozók, valamint a politikai döntéshozók. Az útmutató középpontjában a befogadással foglalkozó hatóságok állnak, és az a befogadó személyzetre tekintettel íródott. Vannak azonban olyan elemek, amelyek a személyzet

⁽¹⁾ Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége: *Current migration situation in the EU: Oversight of reception facilities with reference to oversight of reception facilities for children*, 4. o.

⁽²⁾ Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európai migrációs stratégia*, 2015. május 13., COM(2015) 240; a migráns gyermekek védelméről lásd: Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek: A migráns gyermekek védelme*, 2017. április 12., COM(2017) 211 final, 4. szakasz, 8ff. o.

⁽³⁾ A „kísértől nélküli kiskorúak” fogalom meghatározását lásd a 12f. oldalon.

⁽⁴⁾ A menedékkérők befogadásával foglalkozó uniós hatóságok EASO-hálózatában folytatott eszmecsere alapján, valamint az Európai Bizottságnak az Európai Parlamentnek megküldött, a migráns gyermekek védelméről szóló, 2017. április 12-i COM(2017) 211 final számú közleményével összhangban a kísértől nélküli kiskorúak befogadásának anyagi feltételeire vonatkozó működési normákról és mutatókról szóló iránymutatás a hálózat keretében történő kidolgozását prioritásként határozta meg 2017-ben.

széles körére vonatkoznak, tekintet nélkül betöltött tisztségükre és hivatásukra. Ezért a **kísérő nélküli kiskorúakkal dolgozók** körébe minden olyan személy beletartozik, aki a befogadással összefüggésben közvetlen kapcsolatban van a kísérő nélküli kiskorúakkal, függetlenül attól, hogy ki a munkáltatója (az állam vagy az önkormányzatok, kormányközi szervezetek, nem kormányzati szervezetek, magánvállalkozások stb.). Ezek közé tartoznak elsősorban a szociális munkások, az oktatási és egészségügyi dolgozók, a regisztrációs tisztviselők, a tolmácsok, a létesítményvezetők, az adminisztratív/koordináló munkatársak, valamint a képviselők.

Az útmutató emellett **alapul szolgálhat** a nemzeti befogadási rendszerek minőségének felmérésére használható **ellenőrzési keretek kialakításához is**.

A dokumentum összeállításának folyamata az EASO által kidolgozott minőségi mátrix módszer szerint történt. A dokumentumot egy tagállami szakértőkből álló munkacsoport dolgozta ki, figyelembe véve egy, az Európai Bizottságot, az EU Alapjogi Ügynökséget (FRA), az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatalát (UNHCR), a Menekültek és Számkivetettek Európai Tanácsát (ECRE), valamint a Nemzetközi Migrációs Szervezetet (IOM) magában foglaló referenciacsoport által a befogadás és az alapvető jogok területével kapcsolatosan adott előzetes észrevételeket és tanácsokat. Az útmutató végleges elfogadását megelőzően egyeztettek az EU+ államok alkotta, a menedékkérők befogadásával foglalkozó uniós hatóságok EASO-hálózatával, és azt az EASO igazgatótanácsa fogadta el hivatalosan.

A kísérő nélküli kiskorúak sérülékenysége

A kísérő nélküli migráns gyermekeknek sajátos és megfelelő védelemre van szükségük⁽⁵⁾. Az életkoruk, a lakóhelyüktől való távolság, valamint a szüleiktől vagy gondviselőiktől való elszakíttottság miatt különösen sérülékenyek. Sok veszélynek vannak kitéve és valószínűleg erőszak, kizsákmányolás, emberkereskedelem, valamint fizikai, lelki és szexuális bántalmazás szemtanúi voltak az EU területére történő érkezésük előtt és/vagy azt követően. Fennáll a veszélye, hogy marginalizálódnak, radikalizálódnak, illetve bűncselekmények elkövetésére kényszerítik őket. A kísérő nélküli gyermekeket, mint különösen veszélyeztetett csoportot, környezetük sokkal könnyebben tudja befolyásolni. A kísérő nélküli lányokat különösen fenyegeti a kényszerházasság vagy a korai házasság kockázata, mivel a családok rendkívül nehéz körülmények között élnek, vagy a leánygyermekeket a házasság révén próbálják megóvni a további szexuális kizsákmányolástól. A kísérő nélküli lányok emellett már maguk is felelősek a saját gyermekeik gondozásáért. A kísérő nélküli, fogyatékossgal élő gyermekek különösen sérülékenyek; igen nagy a kockázata, hogy erőszak áldozatává váljanak. A kísérő nélküli gyermekek továbbá különösen sérülékenyek lehetnek szexuális identitásuk, szexuális irányultságuk, illetve nemi önkifejezésük következtében. Ezért a migráns gyermekek, és különösen a kísérő nélküli gyermekek védelme, valamint a mindenképp felett álló érdekük biztosítása a migráció minden szakaszában – jogállásuktól függetlenül – prioritás az EU számára⁽⁶⁾.

A kísérő nélküli gyermekek sérülékenységének felmérése és igényeinek kezelése nem jelenti azt, hogy erősségeiket ne kellene figyelembe venni. A sérülékenységre való szükséges összpontosítás nem korlátozhatja a megfelelő szakpolitikák kidolgozását, a támogató és gondozási gyakorlatok hozzáigazítását a kísérő nélküli gyermekek igényeihez és képességeihez, felismerve eközben stressztűrő képességüket⁽⁷⁾.

A gyermek mindenképp felett álló érdekének elve

A kísérő nélküli kiskorúak migráns vagy menekült jogállásuktól függetlenül mindenekelőtt rendelkeznek valamennyi, az Egyesült Nemzetek 1989. évi gyermekjogi egyezményében foglalt joggal. A gyermekjogi egyezmény 3. cikke kimondja: „A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban”. A Gyermekjogi Bizottság általános megjegyzéseket tett közzé, hogy irányadó útmutatással szolgáljon az államok számára a gyermekjogi egyezmény értelmezésével és végrehajtásával kapcsolatosan. A Gyermekjogi Bizottságnak a kísérő nélküli gyermekekre vonatkozó, a gyermek mindenképp felett álló érdekének elvével kapcsolatos általános megjegyzései többek között:

- 12. számú általános megjegyzés (2009) a gyermek meghallgatáshoz való jogáról;
- 14. számú általános megjegyzés (2013) a gyermek mindenképp felett álló érdekéről;

⁽⁵⁾ Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek: A migráns gyermekek védelme*, 2017. április 12., COM(2017) 211 final.

⁽⁶⁾ Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek: A migráns gyermekek védelme*, 2017. április 12., COM(2017) 211 final.

⁽⁷⁾ Lásd: Björklund: *Unaccompanied refugee minors in Finland - Challenges and good practices in a Nordic context*, 2015 (hozzáférve: 2018. július 24.); Vervliet: *The trajectories of unaccompanied refugee minors: Aspirations, agency and psychosocial wellbeing*, 2013.

- 22. számú általános megjegyzés (2017) a gyermekek emberi jogaival kapcsolatos alapelvekről a nemzetközi migrációval összefüggésben ⁽⁸⁾.

A gyermek mindenképp felett álló érdekének elve emellett a közös európai menekültügyi rendszer valamennyi jogi eszközét érinti. A befogadási feltételekről szóló irányelv 23. cikke szerint az irányelv kiskorúakat érintő rendelkezéseinek végrehajtása során a tagállamoknak elsődlegesen a gyermek mindenképp felett álló érdekét kell szem előtt tartaniuk. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 24. cikke kimondja, hogy „a hatóságok és a magánintézmények gyermekekkel kapcsolatos tevékenységében a gyermek mindenképp fölött álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie”. Ezért a befogadási feltételekről szóló irányelv alkalmazásakor a tagállamoknak arra kell törekedniük, hogy teljes mértékben megfeleljenek a gyermek mindenképp felett álló érdeke elvének a gyermekjogi egyezményvel, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájával összhangban ⁽⁹⁾.

A gyermek mindenképp felett álló érdekének vizsgálata során az EU+ államoknak különösen az alábbi tényezőkre kell kellő figyelmet fordítaniuk:

- a családegyesítés lehetőségei;
- a gyermek jóléte és szociális fejlődése, különös figyelmet szentelve a kiskorú háttérének;
- biztonsági megfontolások, különösen, ha fennáll a veszélye annak, hogy a gyermek emberkereskedelem áldozatává válik;
- a gyermek véleménye, életkorának és érettségi fokának megfelelően ⁽¹⁰⁾.

Az EASO további útmutatással szolgál a (megjelenés előtt álló) *Gyakorlati útmutató a gyermek menekültügyi eljárásokban érvényesítendő, mindenképp felett álló érdekéről* című dokumentumban, amelyben áttekinti a mindenképp felett álló érdek elvét a megfelelő terminológiával, előfeltételekkel és biztosítékokkal együtt, a sérülékenységi és kockázati mutatókat, valamint iránymutatást nyújt a gyermek mindenképp felett álló érdekének megítéléséhez ⁽¹¹⁾.

A mindenképp felett álló érdek elvének alkalmazása szerves része az ebben az útmutatóban foglalt előírásoknak és mutatóknak, és ezeket a nemzeti rendszerekben szem előtt kell tartani a befogadási feltételek biztosításakor. A gyermek mindenképp felett álló érdeke elvének gyakorlati alkalmazásához számos elemet kell értékelni, figyelembe véve az eredményeket a **mindenképp felett álló érdek megítélésének** teljes folyamata során. A részvételről, a különleges szükségletekről és kockázatokról, valamint az elosztásról, a napi gondozásról és az egészségügyről szóló fejezetek részletesen kifejtik a mindenképp felett álló érdek felmérésének részét képező, szükséges és ajánlott megfontolások körét.

A felméréseket azok végzik, akik a befogadással összefüggésben közvetlen kapcsolatban vannak a kísérő nélküli gyermekekkel, ugyanakkor tekintettel kell lenni a mindenképp felett álló érdek felmérésének multidiszciplináris jellegére is. A mindenképp felett álló érdek felmérésének multidiszciplináris jellege azt jelenti, hogy figyelembe veszik azon különböző típusú szakemberek nézőpontját és véleményét, akiknek véleménye releváns egy-egy adott kérdéssel kapcsolatos döntéshozatal szempontjából (pl. képviselők, gondozók, szociális munkatársak, pszichológusok, orvosok, oktatók).

A felméréseket az érkeztést követően, különböző időpontokban hajtják végre. Az RCD 22. cikke értelmében a különleges befogadási igények felmérését a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követően ésszerű időtartamon belül megkezdik. A tagállamok biztosítják, hogy e különleges befogadási igényekkel az RCD rendelkezéseivel összhangban akkor is foglalkoznak, ha azok a menekültügyi eljárás későbbi szakaszában válnak nyilvánvalóvá. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a különleges befogadási igényekkel rendelkező kérelmezőknek az RCD-vel összhangban nyújtott támogatásakor a teljes menekültügyi eljárás során figyelembe vegyék a különleges befogadási igényeiket.

Ezért a sérülékenység, a különleges szükségletek és a kockázatok azonnali előzetes felmérését (lásd a [2. Különleges szükségletek és biztonsági kockázatok című fejezetet](#)) minden esetben el kell végezni, valamint ebben a szakaszban el kell indítani a mindenképp felett álló érdek felmérését. A fent említett felméréseket átfogó módon és rendszeresen kell végrehajtani a mindenképp felett álló érdek folyamatos felméréséhez kapcsolódóan az összes, gyermekeket érintő intézkedés és döntés esetében.

⁽⁸⁾ A migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó ENSZ-bizottság (CMW): [A migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság 3. számú közös általános megjegyzése \(2017\)](#); a Gyermekjogi Bizottság 22. számú általános megjegyzése a gyermekek emberi jogaival kapcsolatos alapelvekről a nemzetközi migrációval összefüggésben, 2017. november 16., CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22.

⁽⁹⁾ Az RCD (9) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁰⁾ Az RCD 23. cikke.

⁽¹¹⁾ A gyermek mindenképp felett álló érdekének elvével kapcsolatos további iránymutatás itt található: UNHCR: [Safe and Sound](#), 2014 (hozzáférés: 2018. április 25.); UNHCR/International Rescue Committee: [Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines](#), 2011; UNHCR: [Guidelines on Determining the Best Interests of the Child](#), 2008.

1. ábra: A gyermek mindenek felett álló érdeke. Az EASO (megjelenés előtt álló) *Gyakorlati útmutató a gyermek menekültügyi eljárásokban érvényesítendő, mindenek felett álló érdekéről* című dokumentumából.

2. ábra: A felmérés szakaszai

Az útmutató hatálya

Az RCD-vel összhangban jelen dokumentum hatálya iránymutatás biztosítása a következők befogadási feltételeiről:

A nemzetközi védelmet kérelmező és/vagy befogadó létesítményekben tartózkodó kísérő nélküli kiskorúak.

Bár az RCD nem tér ki rá, a megkülönböztetésmentességhez való jog kellő figyelembevételére érdekében (a gyermekjogi egyezmény 2. cikke) jelen útmutatót az olyan, kísérő nélküli kiskorúak befogadásakor is figyelembe kell venni, akik befogadó létesítményekben tartózkodnak, de nem folyomadtak nemzetközi védelemért.

A következő alszakaszok az útmutató hatályának három részére összpontosítanak (azaz a kísérő nélküli kiskorúakra, a nemzetközi kérelem benyújtására, valamint az elhelyezkedésre és a létesítményekre).

Kísérő nélküli kiskorúak

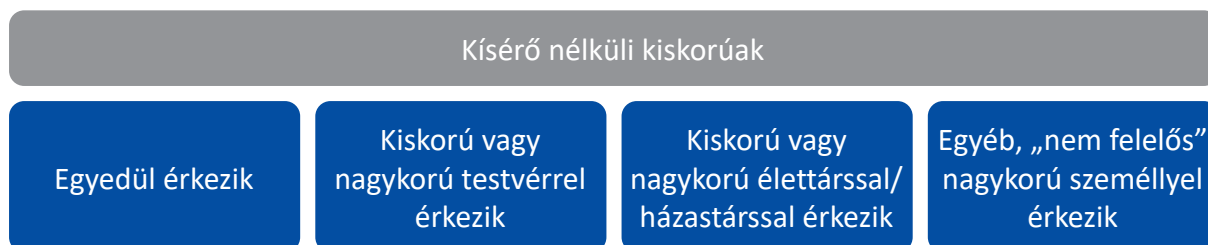
Az útmutató alkalmazásában és az RCD 2. cikkének e) pontja értelmében a kísérő nélküli kiskorú:

olyan kiskorú, aki jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján érte felelős nagykorú személy kíséréte nélkül lépett a tagállamok területére, mindaddig, amíg ilyen személy tényleges felügyelete alá nem kerül. Idetartozik azon kiskorú is, aki a tagállamok területére történt belépést követően maradt felügyelet nélkül⁽¹²⁾.

Jelen útmutató alkalmazásában a „szüleiktől külön érkező kiskorúak” meghatározása megegyezik a kísérő nélküli kiskorúak meghatározásával⁽¹³⁾.

Annak feltételezését, hogy egy kiskorú az RCD szerinti kísérő nélküli kiskorú, nem változtatja meg az, ha a kiskorú a tagállam területére a következők kíséretében érkezik:

- kiskorú vagy nagykorú testvér;
- kiskorú vagy nagykorú élettárs/házastárs; és/vagy
- jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján a kiskorúért nem felelős családtagok, rokonok vagy nem rokon nagykorú személyek.

3. ábra: Kísérő nélküli kiskorúak (hatály)

Egyedül érkező kiskorúak

A tagállamok területére egyedül lépett kiskorúak a jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján értük felelős nagykorú személy kíséréte nélküli kiskorúak, ezáltal pedig jelen útmutató hatálya alá esnek.

Kiskorú vagy nagykorú testvérrel érkező kiskorúak

Két kiskorú testvér két rokon, kísérő nélküli kiskorúnak számít. Egy nagykorú testvér nem számít a kiskorú testvéreért felelős nagykorú személynek. A tagállamok területére nagykorú testvér kíséretében lépett kiskorúak ezért a jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján értük felelős nagykorú személy kíséréte nélküli kiskorúak, és jelen útmutató hatálya alá esnek.

⁽¹²⁾ Az RCD 2. cikkének d) pontja értelmében kiskorú a 18. életévét be nem töltött harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy. A „gyermek” és a „kiskorú” kifejezés szinonimának tekintendő (minden 18. életévét be nem töltött személyt magában foglal), és jelen dokumentum mindkettőt használja. Az előnyben részesített kifejezés mindazonáltal a „gyermek”. A „kiskorú” kifejezést abban az esetben kell választani, amikor azt kifejezetten egy jogi rendelkezés vagy konkrét cikk használja (például az EU menekültügyi vívmányainak rendelkezései).

⁽¹³⁾ Az EU menekültügyi vívmánya nem tartalmazza a szüleiktől külön érkező kiskorúak fogalom meghatározását. Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága a kísérő nélküli és felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekek származási országuk területén kívül történő kezeléséről szóló 6. sz. általános megjegyzésének (2005) (8) bekezdése értelmében szüleiktől külön érkező kiskorú az a kiskorú, aki jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján érte felelős nagykorú személy kíséréte nélkül (azaz felelős nagykorú személytől külön), azonban más rokonoktól nem feltétlenül külön lépett a tagállamok területére.

Kiskorú vagy nagykorú élettársal/házastársal érkező kiskorúak

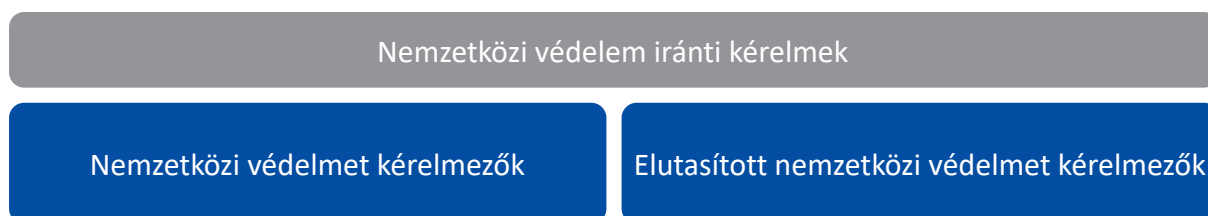
A kiskorú nagykorú élettársa/házastársa nem számít a kiskorú élettársáért/házastársáért felelős nagykorú személynek. A tagállamok területére nagykorú élettárs/házastárs kíséretében lépett kiskorúak ezért a jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján értük felelős nagykorú személy kísérete nélküli kiskorúak, és jelen útmutató hatálya alá esnek.

A szülőktől eltérő nagykorú személlyel érkező kiskorúak

A szülőktől eltérő nagykorú személy kíséretében érkező kiskorúak a jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján értük felelős nagykorú személy kísérete nélküli kiskorúak, és jelen útmutató hatálya alá esnek.

Nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtása

Az RCD-vel összhangban az útmutató a kísérelő nélküli kiskorúakra összpontosít a nemzetközi védelem iránti kérelemmel kapcsolatos eljárások valamennyi szakasza és fajtája során. Ebbe beleértendőek azok a kísérelő nélküli kiskorúak is, akik harmadik ország olyan állampolgárai, vagy olyan hontalan személyek, akik nemzetközi védelemért folyamodtak, és kérelmük ügyében még nem hoztak jogerős határozatot. Az útmutató szintén vonatkozik azokra a kísérelő nélküli kiskorúakra, akiknek elutasították a nemzetközi védelem iránti kérelmét, mindaddig, amíg a befogadó létesítményben tartózkodnak.

4. ábra: Nemzetközi védelmet kérelmezők (hatály)

Nemzetközi védelmet nem kérelmezők: ahogy fentebb is említettük, jelen útmutatót a nemzetközi kérelem iránt nem folyamodó, de befogadó létesítményben tartózkodó kísérelő nélküli kiskorúak befogadásakor is figyelembe kell venni.

Befogadó létesítmények kísérelő nélküli kiskorúak részére

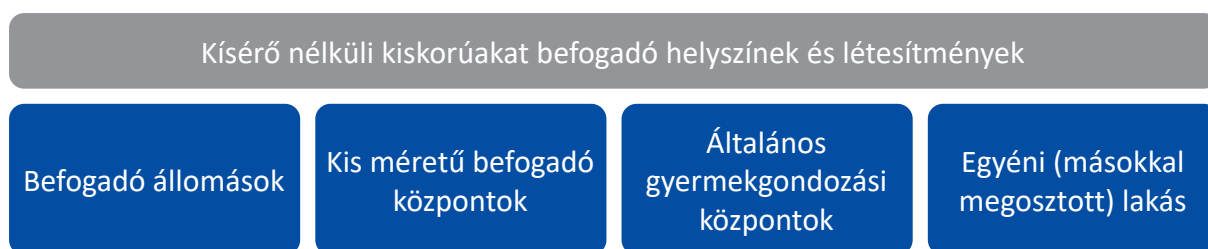
Az Unió-szerte az összes kérelmezővel szembeni egyenlő bánásmód biztosítása érdekében az RCD-t kell alkalmazni a nemzetközi védelem iránti kérelemmel kapcsolatos eljárások valamennyi szakaszára és fajtájára, valamint a kérelmezőket befogadó valamennyi helyszínen és létesítményben ⁽¹⁴⁾. Következésképpen az útmutató hatálya kiterjed a kísérelő nélküli kiskorúakat befogadó valamennyi helyszínre és létesítményre is.

A nevelőszülőknél elhelyezés ⁽¹⁵⁾ megfelelő és gyakran kívánatosabb és költséghatékonyabb megoldás a kísérelő nélküli kiskorúak elhelyezésére. Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy a nevelőszülőknél elhelyezésre vonatkozó előírások nem képezik jelen útmutató részét. Ennek oka, hogy a nevelőcsaládok személyes és strukturális közege eltér a kísérelő nélküli kiskorúakat befogadó, fentebb említett helyszínek és létesítmények közegétől.

A kísérelő nélküli kiskorúakat a legtöbb EU+ állam különálló, a kísérelő nélküli kiskorúak számára fenntartott befogadó létesítményekben, az általános befogadó létesítmények kísérelő nélküli kiskorúak számára elkülönített részein, általános ellátólétesítményekben vagy nevelőszülőknél szállásolja el. Jelen útmutató előírásokat és mutatókat határoz meg azokra a kísérelő nélküli kiskorúakra, akik befogadó és ellátólétesítményekben tartózkodnak, ideértve a következőket: befogadó állomások, kis méretű befogadó központok, általános gyermekgondozási központok és az egyéni (másokkal megosztott) lakás. Jelen útmutató az RCD szerinti befogadás esetére érvényes.

⁽¹⁴⁾ Az RCD (8) preambulumbekzdése.

⁽¹⁵⁾ A családokba történő befogadás és családban élés témájában lásd: NIDOS: *Reception and Living in Families (RLF)*, Final report, 2015; az *Alternative Family Care (ALFACA)* projekteket és eszközöket lásd: Gyámügyi Intézmények Európai Hálózata (ENGI): *Alternative Family Care (ALFACA)*.

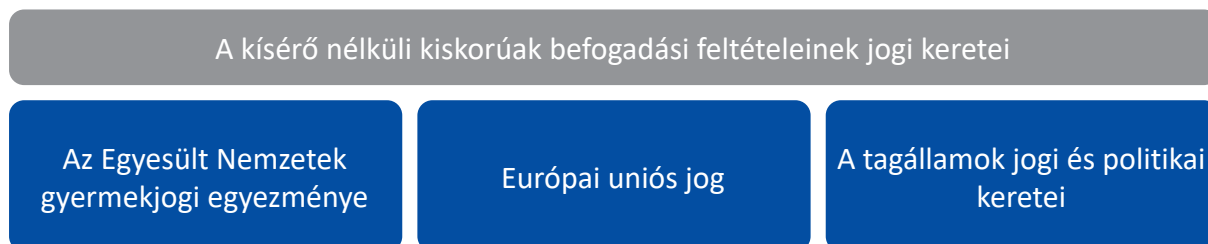
5. ábra: Helyszínek és létesítmények (hatály)

A nemzetközi védelmet kérelmezők a tagállamok területén történő egyenlő elosztását szabályozó nemzeti rendszerek létezésének sérelme nélkül a szálláshely kijelölésével kapcsolatos kérdéseket teljes mértékben a gyermek mindenek felett álló érdekének fent említett elvével és a családintegráció elvével összhangban, valamint a kísértől nélküli kiskorúak esetleges különleges szükségleteit tiszteletben tartva kell értelmezni és végrehajtani. Amennyiben a kísértől nélküli kiskorúakat intézményekben szállásolják el, az ilyen létesítményeket a kiskorúak különleges szükségleteihez kell igazítani, és a kísértől nélküli kiskorúak igényeinek figyelembevételére megfelelően képzett személyzettel kell üzemeltetni. A 3. fejezet a szálláshely kijelölésével kapcsolatos részletes útmutatást tartalmaz.

Ami a megfelelő befogadási feltételek biztosítását illeti, az útmutatónak nem célja, hogy előírja a befogadási feltételek biztosításának módját. Ellenkező jelzés hiányában a dokumentumban szereplő előírások és mutatók a befogadás feltételeinek biztosítására alkalmazandók, függetlenül attól, hogy ezeket természetben, pénzjuttatás vagy utalvány formájában biztosítják-e. Ez a megközelítés megfelel az RCD 2. cikke g) pontjának, amely felsorolja a befogadás feltételei biztosításának különféle módjait.

Jogi keretek és általános elvek

A kísértől nélküli kiskorúak védelmét egy sor nemzetközi, regionális és nemzeti szintű jog biztosítja.

6. ábra: Jogi keretek

A gyermekvédelem legfőbb jogi eszköze a nemzetközi jogban a gyermekjogi egyezmény. A Gyermekjogi Bizottságnak a kísértől nélküli kiskorúakra vonatkozó, a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével kapcsolatos általános megjegyzései a fent említettekén kívül és azokon túl többek között a következők:

- 6. sz. általános megjegyzés (2005) a kísértől nélküli és felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekek származási országuk területén kívüli kezeléséről;
- 13. sz. általános megjegyzés (2011) a gyermekek az erőszak minden formájától való védelemhez való jogáról.

Az Európai Unió Tanácsa és a tagállamok kormányainak képviselői elfogadták a migráns gyermekek védelméről szóló következtetéseket ⁽¹⁶⁾, megerősítendő, hogy a migráns gyermekeknek az uniói jog vonatkozó rendelkezéseivel (beleértve az EU Chartát) és a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi joggal összhangban joguk van a védelemhez.

A migráns gyermekek védelméről szóló közlemény meghatároz egy sor olyan intézkedést, amelyet az EU-nak és a tagállamoknak figyelembe kell venniük, illetve hatékonyabban kell végrehajtaniuk a migráns gyermekek hatékony védelmének biztosítása érdekében, és felszólít a migráció több területét érintő fellépések fokozására ⁽¹⁷⁾. A tagállamokat többek között a következőkre ösztönzik:

- annak biztosítása, hogy az érkezéskor felmérjék a gyermekek nemnek és életkornak megfelelő egyéni sérülékenységét és szükségleteit, és az eredményt figyelembe vegyék a későbbi eljárások során;

⁽¹⁶⁾ Az Európai Unió Tanácsa: *A gyermek jogainak előmozdítására és védelmére vonatkozó uniói iránymutatások*, 2017. április 3., 7775/17. sz. dokumentum; Az Európai Unió Tanácsa: *Az Európai Unió Tanácsának és a tagállamok kormányai képviselőinek következtetései a migráns gyermekek védelméről*, 2017. június 8., 10085/17. sz. dokumentum.

⁽¹⁷⁾ Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek: A migráns gyermekek védelme*, 2017. április 12., COM(2017) 211 final, 4. szakasz, 8ff. o.

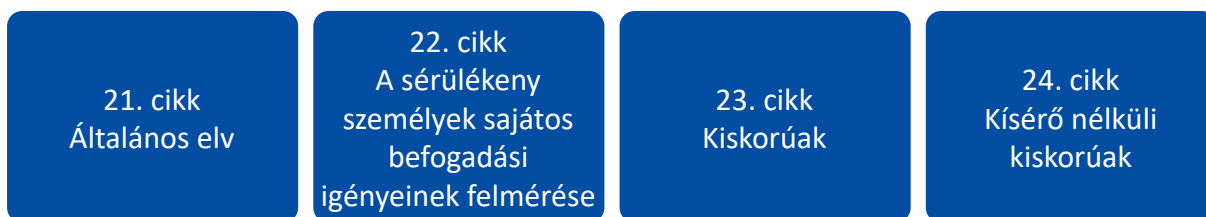

- annak biztosítása, hogy valamennyi gyermek kellő időben hozzáférjen az egészségügyi ellátáshoz (ideértve a megelőző egészségügyi ellátást) és pszichoszociális támogatáshoz, valamint az inkluzív iskolarendszerű oktatáshoz, jogállásától függetlenül;
- annak biztosítása, hogy egy sor alternatív gondozási lehetőség álljon a kísértő nélküli kiskorúak rendelkezésére, ideértve a családon alapuló gondozást/nevelőszülőknél való elhelyezést is;
- a gyermekvédelmi szakpolitika érvényesülése – ideértve egy, a gyermekvédelemért felelős személy kinevezését – valamennyi olyan befogadó intézményben, ahol gyermekek találhatók;
- annak biztosítása, hogy megfelelő és hatékony ellenőrzési rendszer álljon rendelkezésre a migráns gyermekek befogadása tekintetében.

A befogadási feltételekről szóló irányelv (2013/33/EU)

IV. FEJEZET

A kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekre vonatkozó rendelkezések

7. ábra: Az RCD szerinti jogi keretek

Az RCD biztosítja, hogy valamennyi kiskorú számára garantálják a befogadási feltételek előírt szintjét. Az RCD 21. cikke meghatározza a nemzetközi védelmet kérelmező, kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek (köztük a kísértő nélküli kiskorúak) egyedi kategóriáit, és arra kötelezi az államokat, hogy vegyék figyelembe az ilyen kiszolgáltatott személyek egyedi helyzetét. Az RCD 22. cikke előírja a sérülékeny személyek különleges befogadási igényeinek felmérését. Az RCD 23. cikke arról gondoskodik, hogy a tagállamok elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét tartsák szem előtt. Az RCD 24. cikke meghatározza a kísértő nélküli kiskorúak befogadására és a velük való bánásmódra vonatkozó szabályokat.

A gyermek mindenek felett álló érdekének elvén túl az alábbi elvek szerves részei a dokumentumban foglalt előírásoknak és mutatóknak, és ezeket a nemzeti rendszerben szem előtt kell tartani a befogadási feltételek biztosításakor:

- **Átláthatóság és elszámoltathatóság:** a befogadási feltételek biztosításának átlátható és tisztességes szabályokon és döntéshozatali eljárásokon kell alapulnia. A további szereplőknek (pl. nem kormányzati szervezetek, a magánszektor stb.) a nemzeti befogadási rendszerekben felmerülő konkrét feladatok végrehajtásába történő bevonása jelentőségének sérelme nélkül, a lehető legmagasabb szintű átláthatóság és elszámoltathatóság megvalósításáért az adott, befogadással foglalkozó hatóságot terheli az általános felelősség.
- **Titoktartás:** a jelen útmutatóban szereplő előírások és mutatók alkalmazása során be kell tartani a nemzeti és nemzetközi jogban előírt titoktartási szabályokat bármely olyan információ tekintetében, amely a kísértő nélküli kiskorúakkal dolgozók tudomására jutott a munkájuk során.
- **Részvétel:** az RCD 18. cikkének (8) bekezdése értelmében, valamint a gyermek EU Charta és a gyermekjogi egyezmény szerinti, részvételre való jogának tiszteletben tartása érdekében a befogadással foglalkozó hatóságokat határozottan ösztönzik, hogy támogassák a kísértő nélküli kiskorúak részvételét és bevonását a befogadási feltételek anyagi eszközeinek és nem anyagi tényezőinek irányításába.
- **Megkülönböztetésmentesség:** a befogadási feltételekhez való egyenlő hozzáférést a kísértő nélküli kiskorúak számára megkülönböztetéstől mentesen kell biztosítani.

Struktúra és formátum

A dokumentum a különleges befogadási igényekkel kapcsolatos útmutatásra, azok felismerésére, felmérésére és megválaszolására, valamint a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételeinek nemzeti befogadási rendszerekben történő biztosítására helyezi a hangsúlyt. Az ezekben a részekbe tartozó előírások mind fontosak ahhoz, hogy garantált legyen a befogadási feltételek RCD-nek megfelelő biztosítása.

Jelen bevezető részt követően az útmutató „Az útmutató használata” című rövid szakasszal kezdődik, amelyben mindenekelőtt tisztázzuk az alkalmazott fogalmakat. Az útmutató azt követően kilenc részre oszlik, középpontban a következő fejezetekkel:

1. A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képviselete;
2. Különleges szükségletek és kockázatok;
3. Elosztás;
4. Napi gondozás;
5. Személyzet;
6. Egészségügy;
7. Oktatás;
8. Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások;
9. Lakhatás.

Mindegyik részben helyet kapnak azok a konkrét közös „előírások”, amelyek valamennyi EU+ állam nemzeti befogadási rendszerére alkalmazandók. Az egyes előírások mellett ott szerepelnek a kapcsolódó „mutatók” is, hogy könnyebb legyen felmérni, hogy az előírás teljesül-e. Az útmutató összeállításakor a különböző részekbe mutatók lettek beépítve, hogy fel lehessen mérni, hogy a nemzeti befogadási rendszerben megfelelő intézkedések történtek-e a különleges szükségletek kielégítésére. A „kiegészítő megjegyzések” alatt szükség esetén további magyarázat található az adott mutatóról.

Az előírások alkalmazásáért végső soron az EU+ államok hatóságait terheli a felelősség; az útmutatóban szereplő előírások többsége kifejezetten a befogadással foglalkozó nemzeti hatóságok illetékességébe tartozik. A gyakorlatban viszont gyakran más szereplők is részt vesznek a befogadás anyagi és nem anyagi feltételeinek biztosításában, köztük például más állami, regionális vagy helyi szolgálatok, illetve kormányközi vagy nem kormányzati szervezetek.

Fontos, hogy az RCD 4. cikkének szellemében az EU+ államok a befogadási feltételek terén az útmutatóban foglaltaknál **kedvezőbb rendelkezéseket** is bevezethetnek vagy fenntarthatnak a nemzetközi védelmet kérelmezők tekintetében. Ezt a dokumentumot semmilyen körülmények között nem szabad a meglévő követelmények enyhítésére való felhívásként értelmezni, inkább az itt meghatározott referenciaértékek elérésére való bátorításnak tekintendő.

Az útmutató használata

Az útmutatóban szereplő valamennyi előírást és mutatót **a gyermek mindenképp felett álló érdekének** fent meghatározott (lásd: 7. o.) **elvére** tekintettel kell értelmezni és végrehajtani.

Ilyenformán az útmutató nem törekszik arra, hogy megalkossa a tökéletes befogadási rendszer modelljét; a célja ehelyett, hogy összegyűjtse az összes tagállamban alkalmazható és megvalósítható, elfogadott előírásokat, mutatókat és bevált módszereket.

Ezek az **előírások** a tagállamokban már meglévő gyakorlatokat, azaz az általánosan elfogadott gyakorlatot tükrözik, és „biztosítani” kell ezek betartását a nemzeti befogadási rendszerekben.

A **mutatók** az előírásnak való megfelelés mérésére szolgáló eszközt jelentenek. Az **alternatív mutatók** olyan helyzetekben használatosak, amikor különböző opciókat lehet alkalmazni az előírásnak való megfelelés felmérésére. Az egyes előírások alatt felsorolt mutatókat összesítve, fontossági sorrend nélkül kell értelmezni.

A **kiegészítő megjegyzések** azt mutatják meg, hogy mi tehet eleget egy mutatónak. Az országos közeg különbözőségének fényében a „kiegészítő megjegyzések” alkalmazhatósága a tagállamokban eltérő lehet.

A **bevált gyakorlat** kifejezés nem valamilyen hivatalos értékelés és felmérés eredménye, hanem néhány tagállam jelenlegi eljárásán alapul. Bár ezek ebben a szakaszban nem minősülnek általánosan elfogadott előírásoknak, a tagállamoknak mindazonáltal érdemes megfontolniuk e bevált gyakorlatok beépítését a nemzeti rendszereikbe. Az útmutatóban szereplő bevált gyakorlatok az EU+ államokon belül meglévő magasabb szintű előírásokra hivatkoznak, azzal a céllal, hogy ezeket a példákat népszerűsítsék.

ELŐÍRÁS (az általánosan elfogadott gyakorlatot tükrözi, és a nemzeti befogadási rendszerekben ennek a betartását kell biztosítani)	16. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozását a befogadó állomásokon (16.1.), illetve egyéni elhelyezés (16.2.) esetén.
MUTATÓ (az előírásnak való megfelelés mérésére szolgáló eszközt jelent)	16.1. a) mutató: Folyamatosan (0/24) képezített személyzet van jelen a befogadó állomáson.
ALTERNATÍV MUTATÓK (olyan helyzetekben használatosak, amikor különböző opciókat lehet alkalmazni az előírásnak való megfelelés felmérésére)	16.1. a) mutató: A személyzet folyamatosan (0/24) jelen van a befogadó állomáson. VAGY 16.2. a) mutató: Amennyiben a kísérő nélküli kiskorú számára egyéni elhelyezést biztosítanak, a képezített személyzet folyamatosan (0/24) elérhető.
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK (annak feltüntetése, hogy mi minősülhet megfelelőnek; tagállamonként eltérő lehet)	Kiegészítő megjegyzések: Az egyénileg elhelyezett kísérő nélküli kiskorú minimum 16 éves, és elég érettnak és önállóan értékelték ahhoz, hogy ilyen típusú befogadó létesítményben éljen.
BEVÁLT GYAKORLAT (az EU+ államokban meglévő magasabb szintű előírások, azzal a céllal, hogy ezeket a példákat népszerűsítsék)	Bevált gyakorlat: A kísérő nélküli kiskorúak részére fenntartott valamennyi befogadó létesítményben rendelkezésre áll egy kézikönyv, amelyben megtalálható a kísérő nélküli kiskorúak befogadása szempontjából releváns minden eljárás és irányelv, és amelyet a kísérő nélküli kiskorúakat képviselő hatóságokkal együttműködésben dolgoztak ki. A kézikönyv egyértelműen leírja a kísérő nélküli kiskorú véleményének kikérésére, az iktatásra és az egyéb szervekkel és szervezetekkel való együttműködésre vonatkozó követelményeket.

8. ábra: Példák az előírásokra, mutatókra, megjegyzésekre, kiegészítő megjegyzésekre és bevált gyakorlatokra

A melléklet egy táblázatot tartalmaz, amely összefoglalja a dokumentumban felsorolt valamennyi előírást és mutatót. Ezt a táblázatot azonban a fő dokumentummal együtt kell alkalmazni, mivel abban található az útmutató értelmezését segítő kiegészítő magyarázatok (kiegészítő megjegyzések, bevált módszerek).

Az EASO küldetése a tagállamok és a társult országok támogatása a közös európai menekültügyi rendszernek az EU+ területén (az EU+ államok plusz Izland és Liechtenstein) történő végrehajtásában, többek között közös képzés, közös minőségbiztosítás és közös származásiország-információ révén. **Az EASO valamennyi segédanyagához** hasonlóan jelen útmutató is a KEMR közös normáin alapul. Az útmutató kiegészíti a rendelkezésre álló következő eszközöket:

- *Az EASO gyakorlati útmutatója a gyermek menekültügyi eljárásokban érvényesítendő, mindenképp felett álló érdekéről;*
- *Az EASO útmutatója a befogadási feltételekről: műveleti előírások és mutatók;*
- *Az EASO életkor meghatározásáról szóló gyakorlati útmutatója;*
- *Az EASO családfelkutatásról szóló gyakorlati útmutatója;*
- *Az EASO képzési modulja a gyermekek meghallgatásához; és*
- *A különleges szükségletű személyek beazonosítására szolgáló EASO-eszköz (EASO IPSN eszköz).*

Az útmutató a befogadási rendszer működéséhez lett kidolgozva. A **vészhelyzetnek minősülő** helyzetek nem tartoznak jelen útmutató hatálya alá. Az ilyen helyzeteket *EASO iránymutatás a befogadáshoz kapcsolódó vészhelyzeti tervezésről* című dokumentuma kezeli. Mindazonáltal az útmutatóban szereplő előírásokat és mutatókat, amennyire csak lehetséges, még a vészhelyzetnek minősülő helyzetekben is figyelembe kell venni. *EASO iránymutatás a befogadáshoz kapcsolódó vészhelyzeti tervezésről* című dokumentumban foglaltaknak megfelelően vészhelyzettől függetlenül minden emberi lényt értékelni kell és tiszteletben kell tartani. Az útmutatót a gyermekjogi egyezményvel és az EU Chartával összhangban kell végrehajtani, végig szem előtt tartva a befogadási feltételekről szóló irányelvet.

1. A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képviselése

Bevezető megjegyzések

Az ebben a dokumentumban említett „tájékoztatás” az RCD keretében közölt információkat jelenti. Az RCD 5. cikke értelmében a tagállamok a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követő 15 napot meg nem haladó észszerű határidőn belül tájékoztatják a kísérő nélküli kiskorúakat minden megállapított kedvezményről és a befogadási feltételekkel kapcsolatban rájuk háruló kötelezettségekről.

Meg kell jegyezni, hogy néhány tagállamban az ilyen tájékoztatás a befogadással foglalkozó hatóságok hatáskörébe is tartozhat. Ezért tematikus alkalmazási körének megfelelően jelen útmutató a befogadási feltételekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó előírásokra összpontosít.

A nyelvi korlátok és a kommunikációs problémák elkerülése érdekében a tájékoztatást a kísérő nélküli kiskorú által beszélt nyelven kell megtenni. Annak elkerülése érdekében, hogy túlzott információkkal terheljük meg a kísérő nélküli kiskorúakat a befogadáskor, a tájékoztatásra idő- vagy fázisspecifikus módon is sor kerülhet, a kiskorú igényeinek és érettségének megfelelően. A megállapított különleges befogadási igényeket megválaszolandó a kísérő nélküli kiskorúakat tájékoztatni kell a befogadásról (pl. házi szabályok, ki mit csinál, a kulcsfontosságú munkatársak, panasztételi mechanizmusok), valamint a rendelkezésre álló támogató intézkedésekről. Ezek az intézkedések többek között pszichoszociális tanácsadást és a segítségnyújtás több különféle típusát jelenthetik, a kísérő nélküli kiskorúak a közszolgáltatások igénybevételének módjáról szóló tájékoztatásától kezdve a kulturális közvetítésen és orientáción át a konfliktusrendezésig, valamint az egyes helyzetek kezeléséhez és a továbblépéshez adott útmutatásig. A tagállamoknak érdemes országos szinten meghatározniuk a kísérő nélküli kiskorúakkal közlendő információk időbeli sorrendjét, az RCD 5. cikkében általánosan előírt legfeljebb 15 napot is figyelembe véve.

A gyermekjogi egyezmény 12. cikke és az EU Charta 24. cikke előírja, hogy a gyermek véleményét, figyelemmel korára és érettségi fokára, tekintetbe kell venni, és az alapján kell eljárni. A gyermekjogi egyezmény arra ösztönzi a felnőtteket, hogy hallgassák meg a gyermekek véleményét, és vonják be őket a döntéshozatalba. A meghallgatáshoz való jog korától függetlenül vonatkozik minden gyermekre, aki képes saját véleményét megfogalmazni, ezért a gyermek véleményének meghallgatása nem korlátozódik meghatározott életkorra, mivel a gyermek értelme és képessége véleményének megfogalmazására nem minden esetben kötődik kronológiai életkorához. A kísérő nélküli kiskorúak érettségét egyénileg kell felmérnie egy gyerekpszichológusnak vagy a gyermekekkel való munkavégzésben jártas szociális munkásnak⁽¹⁸⁾. Ez a felmérés fog segíteni a kísérő nélküli kiskorú tájékoztatásakor használt nyelvezet kialakításában, valamint annak ellenőrzésében, hogy megértették-e a tájékoztatást. Továbbá eljárásokat kell bevezetni ahhoz, hogy a gyermekeket véleményük kifejezésére ösztönözzük.

Annak biztosítása, hogy a gyermek véleményét kellő súllyal figyelembe veszik valamennyi, vele kapcsolatos döntés során, még nem garancia arra, hogy a döntések minden esetben meg fognak felelni a gyermek által kifejezett véleménynek. Amennyiben ez a helyzet, annak okát megfelelően el kell magyarázni a gyermeknek.

A kísérő nélküli kiskorúak sérülékenysége miatt egy képviselő haladéktalan kijelölése egyike a kísérő nélküli kiskorúak védelme érdekében végrehajtható legfontosabb intézkedéseknek. A képviselők alapvető fontosságú szerepet töltenek be annak biztosításában, hogy valamennyi kísérő nélküli kiskorú élhessen jogaival, valamint érdekeik védelmében, ideértve a menedéjogért nem folyamodó kiskorúakat is. Más szereplőkkel együttműködve segíthetnek a kísérő nélküli kiskorúak bizalmának elnyerésében és jólétük biztosításában, például a beilleszkedés céljából.

A tagállamokban jelenleg nincsen egységesen használt meghatározása a „képviselő” kifejezésnek. A képviselők szerepe, képesítéseik és kompetenciáik tagállamonként eltérnek⁽¹⁹⁾. Egyes tagállamokban a „gyám” kifejezés használatos, az ő szerepük lehet a képviselőéhez hasonló, de attól eltérő is; más tagállamokban mindkét szerep létezhet egymás mellett, eltérő feladatokkal. Az RCD 2. cikke j) pontjának meghatározása szerint képviselő „az a személy vagy szervezet, akit vagy amelyet a hatáskörrel rendelkező testületek a kísérő nélküli kiskorú támogatására és képviselésére jelölnek ki azzal a céllal, hogy az ezen irányelvben előírt eljárások során biztosítsa a gyermek mindenek felett álló érdekét, valamint szükség esetén jognyilatkozatot tegyen a kiskorú nevében”.

⁽¹⁸⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága: 12. számú általános megjegyzés (2009) a gyermek meghallgatáshoz való jogáról.

⁽¹⁹⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az emberkereskedelem felszámolására irányuló európai uniós stratégia (2012–2016), 2012. június 19., COM(2012) 286 final.

Az RCD 24. cikke értelmében a tagállamok a lehető leghamarabb intézkedéseket hoznak annak biztosítására, hogy a kísértől nélküli kiskorút képviselő képviselje és támogassa annak érdekében, hogy az RCD-vel összhangban élhessen jogaival, valamint eleget tehessen kötelezettségeinek. A képviselőnek a feladatait az RCD 23. cikkének (2) bekezdésében előírtak szerint, a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével összhangban kell ellátnia, és e célból kellő szakértelemmel kell rendelkeznie.

Az EU menekültügyi vívmányainak értelmében e sajátos sérülékenységek kezelése és a családtagokhoz való jog érvényesítése érdekében a tagállamok egyik fő feladata, hogy meg hozzák a kísértől nélküli kiskorúak családtagjainak felkutatásához szükséges intézkedéseket, és egyesítsék a gyermeket családtagjaival, amennyiben úgy találják, hogy ez szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét.

A fent említett képviselet mellett a kísértől nélküli kiskorúak mindenek felett álló érdekét a kísértől nélküli kiskorúak befogadásáért és ellátásáért felelős, megfelelő személyzet (pl. gondozó/szociális munkás stb.) kijelölésével is védeni kell. A migráns gyermekek védelméről szóló közleményben javasoltaknak megfelelően a gyermekekkel dolgozó valamennyi szervezeteknek kell, hogy legyen belső gyermekvédelmi politikája (pl. a gyermekekkel foglalkozó személyzet ellenőrzésére, toborzására és képzésére, a gyermekekkel folytatott interakcióik nyomon követésének módjára, valamint a panaszok kezelésének és szükség esetén a fegyelmi szankciók végrehajtásának módjára vonatkozó belső szabályok).

Jogi hivatkozások – Tájékoztatás, részvétel és képviselet

- Az RCD 2. cikkének j) pontja: Képviselő
- Az RCD 5. cikke: Tájékoztatás
- Az RCD 23. cikke: Kiskorúak
- Az RCD 24. cikkének (1) bekezdése: Kísértől nélküli kiskorúak
- A gyermekjogi egyezmény 12. cikke: A gyermek véleményének tiszteletben tartása

Előírások és mutatók

1.1. Tájékoztatás

1. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísértől nélküli kiskorúak releváns tájékoztatást kapjanak.

1.1. mutató: A nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követő 15 napot meg nem haladó észszerű határidőn belül kell tájékoztatni a kísértől nélküli kiskorúakat minden megállapított kedvezményről és a befogadási feltételekkel kapcsolatban rájuk háruló kötelezettségekről.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A tájékoztatást az életkornak megfelelő formában, írott szöveg, brosúra, képek és videók révén kell megtenni. A kísértől nélküli kiskorúak számára az információkat elsősorban szóbeli tájékoztatás formájában kell átadni.

1.2. mutató: A tájékoztatást ingyenesen kell biztosítani.

1.3. mutató: A tájékoztatás során meg kell válaszolni a kísértől nélküli kiskorúak vagy képviselőik kérdéseit.

1.4. mutató: A tájékoztatás a kísértől nélküli kiskorúak befogadási feltételeinek valamennyi aspektusára kiterjed, de legalább a befogadáshoz való jogra, a befogadás anyagi feltételei biztosításának formájára (lakhatás, élelmiszer, ruházat és a napi szükségleteket fedező juttatás), az egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz, szabadidős tevékenységekhez való hozzáférésre, valamint adott esetben a különleges szükségletű, nemzetközi védelmet kérelmezők számára érvényben lévő külön intézkedésekre.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az információkat érthetően, gyerekbarát módon kell közölni a kísértől nélküli kiskorúakkal, és ki kell térni a további pszichológiai segítség rendelkezésre állására, a tagállam társadalmi normáira, valamint a hétköznapi élettel kapcsolatos tanácsadásra, a konfliktuskezelést is beleértve.

1.5. mutató: A tájékoztatást a kísértől nélküli kiskorú különleges szükségleteinek és egyéni körülményeinek megfelelően biztosítják.

1.6. mutató: A tájékoztatás kitér a kísértől nélküli kiskorúakkal dolgozó személyzet feladataira.

1.7. mutató: A tájékoztatás során el kell magyarázni a képviselő kijelölésének kötelezettségét, aki a kísértő nélküli kiskorúakat az eljárási kérdések megoldásában és mindennapi életükben segíti.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísértő nélküli kiskorúakat tájékoztatni kell a kijelölt képviselő, a személyi állomány tagjai és különösen a kiskorúak számára a befogadó létesítményben való tartózkodásuk során teljes körű támogatást nyújtó szociális munkások szerepéről.

1.8. mutató: A tájékoztatás magában foglalja a nemzetközi védelemre vonatkozó eljárás fő aspektusait, beleértve a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférést, a rendelkezésre álló jogsegélyt és igénybevételek módját, a családfelkutatásra vonatkozó lehetőségeket, a családdegyesítést, az önkéntes hazatérést, valamint az ügyük szempontjából releváns fellebbezési eljárásokat.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A tájékoztatást elsősorban a képviselő és a befogadással foglalkozó hatóságok végzik. A gyakorlatban azonban gyakran más szereplők is részt vesznek a befogadás anyagi és nem anyagi feltételeinek biztosításában, köztük például regionális vagy helyi szolgálatok, illetve kormányközi vagy nem kormányzati szervezetek.
- A tájékoztatás emellett magában foglalhatja a nemi alapú erőszakkal, az emberkereskedelem és az embercsempészet kockázatával, az életkor-meghatározási eljárással, a szexuális irányultság és a nemi identitás kérdésével kapcsolatos aspektusokat is, amennyiben azok relevánsak a felismert különleges szükségletek szempontjából.

2. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorúak megértsék a releváns információkat.

2.1. mutató: A tájékoztatás gyermekbarát, az életkornak megfelelő és kulturálisan érzékeny módon történik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Gyermekbarát tájékoztatás minden olyan kommunikációs módszer, amelyet a kísértő nélküli kiskorú életkorához és érettségéhez igazítottak, az érintett kiskorú által értett nyelven történik, és a nemek és a kultúra kérdésére érzékeny.
- Gyermekbarát információt a kísértő nélküli kiskorúakkal dolgozó bármely személy (pl. a befogadó létesítmény személyzete, szociális munkások, képviselők, illetve más érintett felek) nyújthat a módszerek és formátumok széles körét felhasználva, beleértve a szóbeli kommunikációt, a vizuális anyagokat, a multimédiás elektronikus útmutatókat stb.
- A gyermekbarát anyagok, illetve a kísértő nélküli kiskorúak különleges szükségleteihez igazított anyagok használata segíthet a kísértő nélküli kiskorúaknak, hogy megértsék az eljárást, valamint hogy áthidalják az olyan kommunikációs nehézségeket, mint az írástudatlanság. A gyakorlatban azonban a tájékoztatást nyújtó személy készségei és empatikus és támogató hozzáállása a legfontosabb a sikeres kimenetel szempontjából.

2.2. mutató: Az eljárás során rendszeresen kell tájékoztatni, és a tájékoztatást dokumentálni kell (mikor történt, ki által stb.).

- **Kiegészítő megjegyzések:** A tájékoztatást nyújtó személyek ellenőrzik, hogy a kísértő nélküli kiskorú valóban megértette-e a kapott információkat. A menekültügyi eljárással, a családfelkutatással, a családdegyesítéssel, az önkéntes hazatéréssel és az azonosított különleges szükségletekkel kapcsolatos tájékoztatást egy későbbi szakaszban, több alkalommal megismétlik.

2.3. mutató: A befogadó létesítményekben tolmácsoknak és/vagy nyelvi közvetítőknek kell rendelkezésre állniuk, hogy lehetőség legyen anyanyelvükön beszélni a kísértő nélküli kiskorúakkal.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Képzett tolmácsok állnak rendelkezésre a menekültüggyel kapcsolatos témákról folytatott fontos beszélgetésekhez, illetve ha a kísértő nélküli kiskorú kifejezi ilyen irányú igényét.

Bevált gyakorlat a tájékoztatás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha gyermekbarát és az életkornak megfelelő tájékoztató anyagokat biztosítanak tájékoztató brosrák, zsebméretű szórólapok, színezőkönyvek és/vagy digitális információs eszközök formájában a kísértől nélküli kiskorúak informálására a menekültügyi eljárással, a befogadással, a beilleszkedéssel és az önkéntes hazatéréssel kapcsolatosan;
- ✓ ha szóbeli tájékoztatást nyújtanak és párbeszédet folytatnak a kísértől nélküli kiskorúval további tájékoztatási igényei meghatározása érdekében, kulturális mediátorok segítségével, felügyelet mellett;
- ✓ ha csoportos és egyéni tájékoztató üléseket szerveznek azzal a céllal, hogy szociális és jogi segítséget nyújtsanak a nemzetközi védelmet kérelmezők részére (pl. a menekültügyi eljárásról, valamint jogairól és kötelezettségeikről).

1.2. Részvétel**3. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy – figyelemmel korára és érettségi fokára – tekintetbe vegyék a kiskorú nézeteit/véleményét.**

3.1. mutató: A kísértől nélküli kiskorúak számára biztonságos és inkluzív lehetőséget biztosítanak nézeteik/véleményük kifejezésére, és azokat korukra és érettségi fokukra tekintettel figyelembe veszik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** *Tekintettel vannak az életkor és érettség súlyozására, amikor figyelembe veszik a kiskorú véleményét. A gyermekbefogadó létesítmény személyzete egyéni és csoportos ülések révén megkönnyítheti a kísértől nélküli kiskorúak számára nézeteik szabad kifejezését. Szükség esetén az ülésről jelentés készül a nyomon követéshez. Fontos a személyzet tagjainak gyerekbarát magatartása, hogy a gyermek részvételét elősegítő környezetet teremtsenek.*

3.2. mutató: A befogadó létesítményben a kísértől nélküli kiskorúak számára jól ismert, bizalmas és hozzáférhető belső panasztételi eljárást alakítanak ki.

- **Kiegészítő megjegyzések:** *A kísértől nélküli kiskorúak számára egyszerűsített eljárás áll rendelkezésre a napi gondozásra, a lakhatásra, az élelmiszerre, a személyzetre, a szabadidős tevékenységekre stb. is kiterjedő befogadási feltételekkel kapcsolatos panaszok bejelentésére. A kísértől nélküli kiskorú és/vagy képviselője szóban vagy írásban is tehet panaszt. Az eredményről tájékoztatják a kísértől nélküli kiskorút és képviselőjét.*

3.3. mutató: A kísértől nélküli kiskorúaknak havonta legalább egyszer visszajelzést adnak, amelyben elmagyarázzák nekik, hogy észrevételüket miképpen vették figyelembe, és mi volt a következménye.

- **Kiegészítő megjegyzések:** *A fejleményekről való pozitív tájékoztatás, illetve annak elmagyarázása, hogy az miért nem történt meg (valamint hogy a gyermek aggályait milyen egyéb módon lehet kezelni) hozzájárulhat a konfliktusmegelőzéshez.*

Bevált gyakorlat a részvétel/kommunikáció terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha rendszeres találkozókat tartanak a kísértől nélküli kiskorúakkal véleményeik és kéréseik meghallgatása céljából, valamint hogy visszajelzést adjanak számukra a hozott intézkedésekről.

1.3. Képviselés**4. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell egy képviselő lehető legkorábbi, de legkésőbb a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követő 15 munkanappal történő kijelölését, és lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy segítséget nyújtson a kísértől nélküli kiskorúaknak jogi kötelezettségeikkel kapcsolatos intézkedések kapcsán.**

4.1. mutató: Biztosítani kell, hogy a képviselő ellenőrizhesse, hogy a szállás és a bentlakásos ellátás feltételei megfelelnek-e a kiskorúak fizikai, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődése szempontjából.

4.2. mutató: Lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy bármely problémát jelenthessen a kísérő nélküli kiskorúak számára lakhatást biztosító befogadási személyzetnek; adott esetben kulturális mediátorok bevonását és velük való konzultációt kell biztosítani.

4.3. mutató: Lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy tájékoztathassa a kísérő nélküli kiskorút az elhelyezéssel és az anyagi támogatással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, és hogy ezzel összefüggésben szükség esetén segítséget nyújthasson a kiskorú számára panasz benyújtásához.

4.4. mutató: Lehetővé kell tenni a képviselő számára annak ellenőrzését, hogy a kísérő nélküli kiskorút tájékoztatták-e a befogadó létesítmény személyzetének és gondozóinak feladatairól és kötelezettségeiről.

4.5. mutató: Lehetővé kell tenni a képviselő számára annak ellenőrzését, hogy a kísérő nélküli kiskorú valóban hozzáfér-e az oktatási rendszerhez, és hogy rendszeresen jár-e órákra.

4.6. mutató: Lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy elősegítse a kiskorúak hozzáférést a szabadidős tevékenységekhez, beleértve az életkoruknak, érettségüknek és érdeklődési körüknek megfelelő játékokat és a rekreációs tevékenységeket.

5. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a jogi tanácsadók és egyéb tanácsadók, valamint az érintett EU+ állam által elismert nemzetközi szervezeteket és az illetékes nem kormányzati szervezeteket képviselő személyek megfelelő hozzáféréssel rendelkezzenek a befogadó létesítményekhez, hogy segítséget nyújthassanak a kísérő nélküli kiskorúak számára.

5.1. mutató: A fenti szereplők hozzáférést csak az épületek és a kísérő nélküli kiskorúak biztonságával kapcsolatos okokból korlátozzák, feltéve, hogy ezáltal nem korlátozzák súlyosan, illetve nem teszik lehetetlenné a hozzáférést.

5.2. mutató: A fentiekben felsorolt szereplők megfelelő diszkréciót biztosító körülmények között találkozhatnak és beszélhetnek a kísérő nélküli kiskorúakkal.

6. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak családtagjai felkutatásának megkezdésére irányuló eljárás ⁽²⁰⁾ az érkezést és az azonosítást követő lehető legrövidebb időn belül elkezdődjön, szükség esetén nemzetközi vagy egyéb kapcsolódó szervezetek segítségével, megvédve eközben a gyermek mindenek felett álló érdekét.

6.1. mutató: A befogadással foglalkozó hatóságok és/vagy az egyéb felelős személyzet, valamint a képviselő családfelkutatást kezdeményeznek vagy indítanak a kísérő nélküli kiskorú által adott információk alapján és a kísérő nélküli kiskorú mindenek felett álló érdekével összhangban.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Azokban az esetekben, ha a kísérő nélküli kiskorúak, illetve közeli rokonaik életét vagy testi épségét veszély fenyegetheti, különösen, ha utóbbiak a származási országban maradtak, biztonságuk veszélyeztetésének elkerülése érdekében a tagállamnak gondoskodnia kell annak biztosításáról, hogy az e személyekre vonatkozó információk beszerzése, feldolgozása és terjesztése bizalmas keretek között történjen. Elegendő időt biztosítani a kiskorúval való bizalmas kapcsolat kialakítására, lehetővé téve a felelős tisztviselő számára, hogy beszerezze az eljárás elindításához, valamint a gyermek mindenek felett álló érdekének felméréséhez szükséges minimális információkat.
- A felkutatás céljából a családtagok szélesebb értelemben vett meghatározását alkalmazzák, figyelembe véve a kiskorú hátterét, a függő viszony konkrét körülményeit, valamint a kiskorú mindenek felett álló érdekét.
- A kiskorúval az eljárás során kapcsolatba kerül valamennyi szereplőnek, a képviselőt is beleértve, hasonlóan kell tájékoztatnia a kiskorút a felkutatásra irányuló eljárásról. Alapvető fontosságú, hogy a kiskorú lássa a következetességet a tájékoztatásokban, és megértse, hogy a családfelkutatás elsődleges célja a családi kapcsolatok helyreállítása, amennyiben az a mindenek felett álló érdeke.
- Az eljárást bizalmasan kell kezelni, a családfelkutatási eljárás során kifejezetten nem szabad említeni a kiskorú jogállását mint a nemzetközi védelem kérelmezője vagy kedvezményezettje. Különös figyelmet kell fordítani azokra a kísérő nélküli kiskorúakra, akik vélhetően vagy igazoltan emberkereskedelem áldozatai.

⁽²⁰⁾ Az EASO családfelkutatásról szóló gyakorlati útmutatója, 2016.

2. Különleges szükségletek és biztonsági kockázatok

Bevezető megjegyzések

A kísértő nélküli kiskorúak a különleges szükségletű kérelmezők egy kategóriája, akik különösen sérülékenyek, ezért speciális és megfelelő ellátásra, iránymutatásra és védelemre szorulnak. Minden kísértő nélküli kiskorú jogosult arra, hogy megvédjék az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formájától. A kísértő nélküli kiskorúak befogadását és a számukra nyújtott tanácsadást úgy kell megszervezni, hogy különleges szükségleteiket – mint például az intenzív (24 órás) tanácsadás, a speciális, gyermekbarát orvosi és pszichológiai segítségnyújtás vagy az életkorral, nemmel vagy fenyegetéssel kapcsolatos speciális befogadó létesítmények iránti igényt – kielégítsék, valamint hogy a biztonsági kockázatokat kezeljék és a minimális szintre szorítsák (a gyermekjogi egyezmény 19. cikkének (1) bekezdése).

Az RCD alapján a tagállamoknak többek között egyéni felméréseket kell végezniük az érkezést követő különböző szakaszok során, hogy meghatározzák és kezeljék a sérülékeny személyek különleges szükségleteit és biztonsági kockázatait.

A kísértő nélküli kiskorúak csoportján belül egyes kiskorúaknak további, különleges szükségleteiken alapuló speciális segítségre lehet szükségük, hogy egyenlő feltételek mellett élhessenek az RCD szerinti jogaikkal és kedvezményeikkel.

A kísértő nélküli kiskorúak különösen veszélyeztetettek a nem biztonságos helyzetekben. A különleges szükségleteken túl figyelmet kell fordítani az ezt a csoportot érintő lehetséges biztonsági kockázatokra is. Ez azt jelenti, hogy a szakembereknek minden esetben meg kell győződniük arról, hogy a kísértő nélküli kiskorú biztonságos helyen tartózkodik-e. A fizikai biztonságot nyújtó hely nem minősül automatikusan biztonságos helynek; kellő szociális és érzelmi biztonságot is nyújtania kell, amely lehetővé teszi a gyermek normális fejlődését.

Az RCD nem szolgál további részletekkel arról, hogy mit jelent ez a biztonság. A Bizottság migráns gyermekek védelméről szóló közleménye ⁽²¹⁾ minden, gyermekekkel foglalkozó szervezet és szerv, többek között a befogadó létesítmények számára is előírja, hogy legyen belső gyermekvédelmi politikája. A belső biztonsági vagy gyermekvédelmi politika a belső szabályok olyan összessége, amelyből egyértelmű, hogy mit tesz az adott szervezet vagy csoport a gyermekek biztonsága érdekében. A kockázatértékelés célja, hogy a kockázati tényezőkkel tervezve és azokat mérsékelve hatékonyan megelőzze a gyermek sérelmét, valamint hogy a befogadás kontextusában biztosítsa a kísértő nélküli kiskorúak ellátását és védelmét.

A biztonsági kockázatok értékelésének célja annak biztosítása, hogy a kísértő nélküli kiskorúak számára megfelelő tanácsadást nyújtsanak a befogadó létesítményekben. A kísértő nélküli kiskorúak ezáltal védve vannak a jólétüket és a fejlődésüket a jelenben és a jövőben fenyegető veszélyekkel szemben.

A kísértő nélküli kiskorúakkal dolgozó személyzetnek, azaz minden olyan személynek, aki a befogadással összefüggésben közvetlen kapcsolatban van a kísértő nélküli gyermekekkel, tisztában kell lennie a különleges szükségletekkel és kockázatokkal, és képesnek kell lennie azok felismerésére. A különleges szükségletekre és kockázatokra utaló jeleket az észlelésüket követően a lehető leghamarabb rögzíteni kell, és ezt az információt továbbítani kell az illetékes érdekelt felek felé, hogy megfelelő garanciákat (különleges szükségletek és biztonsági intézkedések) és támogatást tudjanak nyújtani (lásd: [5. fejezet: Személyzet](#), [25. előírás](#)).

A tagállam továbbá köteles a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követően észszerű időtartamon belül felmérni és feltüntetni a kísértő nélküli kiskorúak különleges szükségleteit és kockázatait, valamint foglalkozni azokkal, továbbá biztosítani, hogy azok meghatározása egy későbbi szakaszban is lehetséges legyen, amennyiben a sérülékenységek a korai szakaszban még nem válnak nyilvánvalóvá. Ezen okból a képzett befogadási személyzetet ki kell képezni (lásd: [5. fejezet: Személyzet](#), [24. előírás](#)) a különleges szükségletek és kockázatok felmérésére.

Az egyik fontos szempont, hogy biztosítani kell, hogy a tagállamban megfelelően működjenek a beutalási mechanizmusok, hogy a különleges szükségleteket és kockázatokat eredményesen meg tudják beszélni. A titoktartás elvének sérelme nélkül a nemzeti hatóságoknak multidiszciplináris megközelítést kell követniük a különleges szükségletek és biztonsági kockázatok azonosítása során, és meg kell osztaniuk a releváns információkat. Ha például

⁽²¹⁾ Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek: A migráns gyermekek védelme*, 2017. április 12., COM(2017) 211 final.

az első vonalban dolgozó tisztviselők, például a határőrök, észreveszik, hogy a kiskorúnak sajátos szükségletei vannak, ezeket közölniük kell a befogadással foglalkozó hatóságokkal, hogy a lehető leghamarabb biztosíthassák a szükséges garanciákat. Másrészt a kísértő nélküli kiskorúakkal napi szinten foglalkozó személyek gyakran vannak olyan helyzetben, hogy hosszabb időn keresztül megfigyelhetik a nemzetközi védelmet kérelmezőket, és bizalmi kapcsolatot alakíthatnak ki velük. Ezáltal hatékonyan fel tudják ismerni azokat a különleges szükségleteket és kockázatokat, amelyek kezdetben nem feltétlenül derülnek ki. Amennyiben ez az információ az esetleges különleges eljárási szükségleteket is érinti, döntő fontosságú, hogy a befogadással foglalkozó hatóság közölni tudja a döntéshozó hatósággal.

A különleges befogadási garanciák néhány példáját az útmutató különböző részeiben feltüntettük. Részletesebb útmutatásért és az erre vonatkozó gyakorlati eszközért lásd a különleges szükségletű személyek beazonosítására szolgáló EASO-eszköz (EASO IPSN eszköz) ⁽²²⁾.

Jogi hivatkozások – A különleges szükségletek felismerése, felmérése és megválaszolása

- Az RCD 18. cikkének (4) bekezdése: Megfelelő intézkedések az erőszak és a nemi alapú erőszak megelőzésére
- Az RCD 18. cikke (9) bekezdésének a) pontja: Az egyedi szükségletek felmérése
- Az RCD 22. cikke: A különleges befogadási igények felmérése
- Az RCD 25. cikke: Kínzás és erőszak áldozatai
- A gyermekjogi egyezmény 3. cikkének (3) bekezdése: Az illetékes hatóságok által megállapított szabályok
- A gyermekjogi egyezmény 19. cikke: Védelem az erőszak minden formájával szemben

Előírások és mutatók

2.1. Különleges szükségletek

7. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy egy kezdeti eljárás legyen érvényben a kísértő nélküli kiskorúak különleges szükségleteinek felismerésére és felmérésére.

7.1. mutató: Érvényben van egy egységesített mechanizmus/eljárás a kísértő nélküli kiskorúak különleges szükségleteinek szisztematikus felismerésére és felmérésére.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Mint azt az RCD 22. cikkének (2) bekezdése kimondja, ennek a mechanizmusnak/eljárásnak nem kell közigazgatási eljárás formáját öltenie, hanem a gyermekvédelemre és a gyermekbiztonsági szabályokra kell hivatkoznia. Az EASO IPSN-eszközét be lehet építeni egy ilyen mechanizmusba/eljárásba.

7.2. mutató: A mechanizmus világosan előírja, hogy ki a felelős a különleges szükségletek felismeréséért és felméréséért.

7.3. mutató: A mechanizmus világosan előírja, hogy a szükségletek felismerését és felmérését hogyan kell feljegyezni és közölni a kísértő nélküli kiskorúval és a megfelelő szereplőkkel.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísértő nélküli kiskorúak különleges szükségleteire vonatkozó információk rögzítése és hatékony közlése a releváns szereplőkkel döntő fontosságú ahhoz, hogy a szükséges garanciák biztosan érvénybe lépjenek. A mechanizmus működése közben a nemzeti titoktartási és adatvédelmi szabályozásokat kell alkalmazni. Néhány esetben a hivatalos eljárások lépnek életbe, például az emberkereskedelem áldozataira vonatkozó nemzeti beutalási mechanizmusok esetében.

⁽²²⁾ A különleges szükségletű személyek beazonosítására szolgáló EASO-eszköz (IPSN).

Bevált gyakorlat a különleges szükségletek első felismerésének terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a különleges befogadási igények első felismerésére szolgáló mechanizmust hoznak létre a nemzeti működési eljárások keretében;
- ✓ ha sablont használnak a különleges szükségletek és a kiskorú jólétét veszélyeztető potenciális kockázatok korai szakaszban történő felismerésére, amelyben a következők szerepelnek:
  - a születés időpontja és helye, a származási ország, az anyanyelv, valamint a családi állapot és a gyerekek;
  - információ a szülőkről, testvérekről és/vagy információ az aktuális befogadó tagállamban, egy másik EU+ államban vagy harmadik országban tartózkodó egyéb rokonokról;
  - a kiskorú egészségügyi állapota (általános egészségügyi állapot, krónikus betegségek, fogyatékoságok, műtétek, gyógyszerelés, mentális egészség);
  - életkörülmények a származási országban;
  - oktatás a származási országban;
  - a származási ország elhagyásának oka (a szülői beleegyezést is tartalmazóan).

8. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a különleges szükségletek felismerésére és felmérésére szolgáló mechanizmust/eljárást az érkezést követő lehető leghamarabb ténylegesen alkalmazzák.

8.1. mutató: Elegendő erőforrást rendelnek minden egyes kísérő nélküli kiskorú különleges szükségletei szisztematikus felismeréséhez és felméréséhez.

8.2. mutató: A különleges szükségletek kezelése érdekében a nyilvánvaló sérülékenységek első felismerését és felmérését az érkezést követően, a befogadás első napján, de legkésőbb 24 órán belül elvégzik.

8.3. mutató: A későbbi szakaszban nyilvánvalóvá váló különleges szükségleteket megfelelően felismerik és felméri; foglalkoznak velük, és dokumentálják őket.

8.4. mutató: Szükség esetén a különleges szükségletek felmérésében szakemberek is részt vesznek.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A különleges szükségletek felmérésébe azok jellegétől függően a képviselőt és szakembereket, például szociális munkásokat, pszichológusokat vagy egészségügyi szakembereket is be lehet vonni. A szakértelmüket szükség esetén ténylegesen hozzáférhetővé kell tenni a befogadással foglalkozó hatóságok számára. Adott esetben képzett tolmácsot kell biztosítani.

8.5. mutató: A befogadással foglalkozó hatóság és a döntéshozó hatóság között kialakultak a kommunikációs csatornák és az együttműködés, és ezeket használják a titoktartás jelentette korlátok között.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A különleges szükségletek felismerése és felmérése hatékonyabb, ha az információt megosztják a hatóságok egymás között, a nemzeti titoktartási és adatvédelmi szabályozások sérelme nélkül.

8.6. mutató: A különleges szükségletek felismerése és felmérése nem érinti a kísérő nélküli kiskorú nemzetközi védelem iránti kérelmének elbírálását.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Fontos egyértelműen különválasztani a különleges befogadási (és eljárási) igények felismerésének és felmérésének kérdését a kísérő nélküli kiskorú nemzetközi védelem iránti kérelmének vizsgálatától. Bár a kísérő nélküli kiskorúak kiszolgáltatott helyzete néhány esetben a nemzetközi védelem iránti kérelem kimenetelét is befolyásolja, az igények felismerésének és felmérésének célja ezen útmutató szerint kizárólag az, hogy garantálja az RCD szerinti jogokhoz és kedvezményekhez való tényleges hozzáférést a menekültügyi eljárás során.

9. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a felismert különleges szükségleteket időben kezeljék.

9.1. mutató: Megfelelő lépéseket tesznek a felismert és felmért különleges szükségletek megválaszolására. A szükségletek megválaszolásának sürgőssége a felismert szükséglettől függ.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A különleges szükségletek megválaszolásához elegendő erőforrást kell rendelni. Emellett az esetnek megfelelő szabványos működési eljárásokat és/vagy beutalási mechanizmusokat kell alkalmazni, például az emberkereskedelem áldozatául esett kiskorúak, a házasságkötés kiskorúak, a nagykorú rokonnal rendelkező kiskorúak, valamint a fogyatékosággal élő kiskorúak esetében.

9.2. mutató: Amennyiben a különleges szükségleteket már felismerték, érvényben van egy mechanizmus a rendszeres ellenőrzésük biztosítására.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az EU+ államoknak a felismert különleges szükségletek rendszeres nyomon követését is elő kell irányozniuk.

Bevált gyakorlat a különleges szükségletek felismerése, felmérése és megválaszolása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha mechanizmust hoznak létre a különleges szükségletek felismerésére és felmérésére a nemzeti működési eljárások keretében. Be lehet építeni egy felismerési eszközt ezekbe az eljárásokba;
- ✓ ha rendszeres multidiszciplináris találkozókat szerveznek valamennyi érintett szereplő részvételével, beleértve a nem kormányzati szervezeteket is; proaktív információgyűjtés a befogadást megelőzően rendelkezésre álló források felhasználásával;
- ✓ ha a különleges szükségleteket a kísérő nélküli kiskorú mindennapi ellátása során azonosítják, a következők révén:
  - visszatérő beszélgetéstémává kell tenni a kísérő nélküli kiskorúval; és
  - meg kell beszélni a multidiszciplináris konzultációk során (lásd: 4. fejezet: Napi gondozás).

2.2. Biztonsági kockázatok

10. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadó létesítményekben dolgozó személyzet már korán felismerje a biztonsági kockázatokat és a kiskorúak jólétét fenyegető kockázatokat.

10.1. mutató: Standard kockázatértékelési eljárás van érvényben a kísérő nélküli kiskorúak körüli biztonsági kockázatok felismerésére.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez az eszköz ellenőrző listaként vagy egy meghallgatás során iránymutatásként szolgálhat, amely segíti a személyzetet annak felmérésében, hogy a rendelkezésre álló információk alapján fenyegeti-e a befogadó létesítményben vagy azon kívül jelenleg, illetve a jövőben veszély a kísérő nélküli kiskorút visszaélés, elhanyagolás, kizsákmányolás vagy erőszak formájában.

10.2. mutató: A kísérő nélküli kiskorúakat érintő biztonsági kockázatokat az érkezést követő első héten mérik fel; a felmérést legalább hathavonta megismétlik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kockázatértékelést javasolt a befogadó létesítménybe történő felvételkor, illetve azt követően a lehető leghamarabb elvégezni, de legkésőbb az érkezéstől számított egy héten belül.

10.3. mutató: A biztonsági kockázatokat rendszeresen felméri.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísérő nélküli kiskorúak helyzete környezetük (a befogadó létesítményben vagy a körül) hatására megváltozhat. Ezért a kockázatok felismerése, illetve újraértékelése egy állandó folyamat, amire lehetőleg három-hathavonta sort kell keríteni, illetve minden olyan esetben, amikor a körülményekben bekövetkezett változás vagy egy esemény indokolja azt.

10.4. mutató: A kockázatértékelés eredményét multidiszciplináris kontextusban vitatják meg.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kockázatértékelésbe, illetve eredményének megvitatásába be kell vonni a képviselőt vagy más szakmai szereplőket.

11. ELŐÍRÁS: A biztonsági kockázatokat az abszolút minimumra kell csökkenteni.

11.1. mutató: A kockázatértékelés alapján egy héttel az érkezést követően biztosított a szükséges ellátás és a megfelelő befogadó létesítmény.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A biztonságos hely a felnöveshez minden kísérő nélküli kiskorú alapvető szükséglete.

11.2. mutató: A befogadással foglalkozó hatóságok a sürgősen veszélyes helyzetekben haladéktalanul intézkednek a veszélyes helyzet felszámolása érdekében.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Rendkívüli biztonsági kockázatok, például az emberkereskedelempre vagy egy ismeretlen helyre történő potenciális szökésre utaló jelek esetén fontos, hogy a szakemberek képesek legyenek azokat felismerni, és tudják, hogy mit kell tenniük. Amennyiben veszélyes helyzet áll elő (emberkereskedő

hálózat fenyegetése, becsületgyilkosság veszélye, szobatársak általi zaklatás stb.), fontos, hogy a szakemberek a lehető leggyorsabban intézkedjenek a biztonságos és stabil helyzet visszaállítása céljából.

Bevált gyakorlat a kockázatok és a szökés kockázata csökkentésének terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a mobiltelefonokat ideiglenesen lefoglalják érkezéskor a gyermek mindenképp felett álló érdekének elvért szem előtt tartva, amennyiben emberkereskedelemre utaló potenciális jeleket észlelnek, hogy csökkenthető legyen az esetleges emberkereskedő hálózattal való kapcsolatfelvétel kockázata. Ilyen esetekben gondoskodni kell arról, hogy a kiskorú felügyelet mellett továbbra is telefonálhasson, és fel kell ajánlani számára a lehetőséget, hogy felvegye a kapcsolatot családjával a származási országban vagy más országban, hogy tájékoztathassa őket arról, hogy biztonságban van;
- ✓ ha biztonságos házakat/speciális létesítményeket alakítanak ki az embercsempészet, kényszerházasság stb. által fenyegetett kísérő nélküli kiskorúak védelme érdekében. Ez magában foglalhat olyan óvintézkedéseket is, mint a kísérő nélküli kiskorú vidéki helyszínre vagy felügyelt menedékhelyre költöztetése, valamint az intenzív tanácsadás.

11.3. mutató: A befogadó létesítmények riasztási eszközzel rendelkeznek, és biztosított az eltűnt kísérő nélküli kiskorúak rendszeres jelentése és az azonnali reagálás.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Amint észlelik egy kísérő nélküli kiskorú eltűnését, be kell jelenteni az eltűnt személyt a rendőrségen, és tájékoztatni kell az ifjúságvédelmi hivatalt. A kiskorú akkor minősül eltűntnek, ha anélkül hagyta el a létesítményt, hogy arról előzetesen tájékoztatta volna a befogadó személyzetet, és nem ismert holléte. Az első lépés a kísérő nélküli kiskorú keresése; a keresés időtartama és intenzitása a kísérő nélküli kiskorú életkorától, a korábbi viselkedésétől és megfigyelésektől, valamint a körülményektől függ. A 14 év alatti kiskorúak esetében általában nem elfogadható, hogy egy éjszakát várjanak a bejelentéssel. A személlyel kapcsolatosan a lehető legpontosabb információkat kell átadni a rendőrség számára, például a ruházatáról, mobilszámáról stb. A kiskorú előkerülése esetén a rendőrséget és az ifjúságvédelmi hivatalt haladéktalanul értesíteni kell. A rendőrség, illetve az ifjúságvédelmi hivatal által adott minden információt figyelembe kell venni.

Bevált gyakorlat a riasztási eszközök terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a nemzeti riasztási rendszert használják egy eltűnt kiskorú megtalálása érdekében, a rendőrséggel és a képviselővel egy ilyen közlemény hatásának felmérése érdekében folytatott egyeztetést követően.

12. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúakat információval lássák el a radikalizálódással kapcsolatosan, valamint hogy a személyzet megossza a kísérő nélküli kiskorúak (potenciális) radikalizálódására utaló jeleket az illetékes hatóságokkal.

12.1. mutató: A kísérő nélküli kiskorúakkal dolgozó személyzet szükség esetén megvitatja a radikalizálódás témáját a kísérő nélküli kiskorúakkal.

12.2. mutató: A befogadó létesítmények rendelkeznek riasztási eszközzel a radikalizálódásra utaló jelek illetékes személyek és hatóságok számára történő jelentésére.

Bevált gyakorlat a radikalizálódás tárgyában

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha bejelentési űrlapot bocsátanak a szociális munkások rendelkezésére, amelyet radikalizálódásra utaló esetekben kitölthetnek és továbbíthatnak az illetékes állami hatóságok felé;
- ✓ ha elősegítik az illetékes hatóságok közötti együttműködést, valamint az adat- és információcserét a közös munkacsoportokon belüli együttműködés kialakítása, illetve fokozása révén;
- ✓ emellett lehetőséget kell biztosítani a radikalizálódás terén szakértő személy szerződötetésére, illetve arra, hogy a megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkező személyzet beszélhessen a kiskorúakkal.

3. Elosztás

Bevezető megjegyzések

A kísérel nélküli kiskorúaknak a tagállamok területén belüli egyenletes elosztását szabályozó nemzeti elosztási rendszerek meglétének sérelme nélkül az ebben a részben szereplő előírások és mutatók értelmezésének és végrehajtásának teljes mértékben összhangban kell lennie a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével és a család egységének elvével, valamint a kísérel nélküli kiskorúak esetleges különleges szükségleteinek tiszteletben tartásával.

Fontos, hogy ezeknek az elveknek a betartása ne csak a befogadási rendszerbe való belépéstől kezdve érvényesüljön, hanem a kísérel nélküli kiskorúak különböző szálláshelyekre történő újraelosztásának vagy áthelyezésének pillanatában is. Ezért az RCD 24. cikkének (3) bekezdése értelmében a kísérel nélküli kiskorúakat a lehető legkritikábban szabad áthelyezni, és arra kizárólag a gyermek mindenek felett álló érdekének elve alapján kerülhet sor.

A közös, a kis méretű és a hagyományos szállások mellett a kísérel nélküli kiskorúak szálláshelyének kijelölésekor a nevelőszülőknél történő elhelyezés, valamint az egyéni elhelyezés szintén választható lehetőség kell, hogy legyen, amennyiben úgy ítélik meg, hogy az felel meg a gyermek mindenek felett álló érdekének és egyedi különleges szükségleteinek.

Az első és átfogó felméréseket (az elszállásolás során bármikor) a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva kell elvégezni (pl. házastárssal vagy családtaggal együttes elszállásolás). Az első felmérést az érkezéskor kell elvégezni, hogy a lehető legjobb szállást találják meg a kísérel nélküli kiskorú számára. Az átfogó felmérések folyamatosak, multidiszciplináris jellegűek és rendszeresen részt kell venni rajtuk.

A kísérel nélküli kiskorúak elosztása és újraelosztása

Első értékelés az érkezéskor

Rendszeres, átfogó és multidiszciplináris értékelés a befogadáskor minden esetben

Jogi hivatkozások - Elosztás

- Az RCD 18. cikke: A befogadás anyagi feltételeinek részletes szabályai
- Az RCD 24. cikke: Kisérel nélküli kiskorúak

Előírások és mutatók

13. ELŐÍRÁS: A kísérel nélküli kiskorúak egyéni helyzetéhez kapcsolódó konkrét és objektív okokat (pl. életkor, érettség és különleges szükségletek), a befogadó létesítmény által kínált specifikus ellátást, valamint a létesítmény típusát és az ellátás nem intézményesített formáinak lehetőségeit figyelembe veszik a kísérel nélküli kiskorúak elosztásakor.

13.1. mutató: Érvényben van egy mechanizmus annak mérlegelésére, hogy szólnak-e konkrét, objektív okok egy bizonyos szálláshely kijelölése mellett.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A fenti előírásban a kiskorú egyéni helyzete elsősorban az életkorra, az érettségre és a nemre (pl. transznemű személyek), valamint a kísérel nélküli kiskorú kulturális, nyelvi és vallási hátterére vonatkozik. Emellett figyelembe kell venni egyéni megfontolásokat, pl. a meglévő családi kapcsolatokat is.
- A kísérel nélküli kiskorúakat a szexuális és a nemi alapú erőszakkal szemben védő rendelkezéseket nevezetesen minden elosztáskor figyelembe kell venni.
- Amennyiben egy kísérel nélküli kiskorút kivételesen felnőttnek befogadó állomásán helyeznek el (pl. nagykorú testvérekkel együtt), az adott kísérel nélküli kiskorút ugyanazok a jogok illetik meg, mint más kísérel nélküli

kiskorúakat (pl. védelem az erőszak minden formájával szemben), és az eljárási biztosítékok ugyanúgy érvényben vannak az ő esetében is (pl. képviselő kijelölése).

Bevált gyakorlat az elosztás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha az elosztáskor fontolóra veszik a nevelőszülőknél történő elhelyezést vagy a (nem intézményesített) ellátás bármely más formáját;
- ✓ ha a kísérelő nélküli kiskorút intenzív megfigyelést és egy korlátozott időtartam (pl. két hét) alatt az első befogadó létesítményben végzett, napi 24 órás felmérést követően elhelyezik a megfelelő befogadó létesítményben;
- ✓ ha a kísérelő nélküli kiskorút a kiskorú érettségének és önállóságának értékelését követően felkészítik arra, hogy önálló életet éljen, egyéni lakhatást biztosítva számára 16 éves kortól.

14. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a család egységének tiszteletben tartását a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével összhangban.

14.1. mutató: Azokat a kísérelő nélküli kiskorúakat, akik (az RCD 24. cikke (2) bekezdésének értelmében) testvérek, beleegyezésük esetén együtt szállásolják el.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A testvérek együttes elszállásolására vonatkozó beleegyezését önkéntes alapon kell beszerezni, figyelembe véve a testvérek életkorát és nemét, valamint mindenek felett álló érdeküket. Amennyiben a kísérelő nélküli kiskorú nagykorú testvérrel/testvérekkel érkezik, elszállásolható vele/velük együtt felnőtt befogadó létesítményben, tekintetbe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét, életkorát, nemét és érettségi fokát.
- A szociális munkásoknak, egyéb befogadási tisztviselőknek és a képviselőknek folyamatosan értékelniük kell, illetve nyomon kell követniük a gyermekek mindenek felett álló érdekét. Figyelembe kell venni a biztonsági szempontokat, hogy lehetővé váljon a kivételek alkalmazása.
- A jövőbeni elválasztás elkerülése érdekében a kísérelő nélküli kiskorú áthelyezésekor testvéreit vele együtt kell áthelyezni.

14.2. mutató: A kísérelő nélküli kiskorút, házastársát és gyerekeit együtt is el lehet szállásolni, amennyiben ez a kísérelő nélküli kiskorú mindenek felett álló érdeke, és a vonatkozó nemzeti jog megengedi.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A nemzeti jogban meghatározott beleegyezési korhatárt már elért, házastárs nélküli kiskorú elszállásolható nagykorú házastársával és esetleges gyermekeikkel együtt olyan befogadó létesítményben, amelyet családoknak tartanak fenn, elsődleges szempontként a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve.
- A szociális munkásoknak, egyéb befogadási tisztviselőknek és a képviselőknek folyamatosan értékelniük kell, illetve nyomon kell követniük a gyermekek mindenek felett álló érdekét, hogy felismerjék az esetleges szexuális kizsákmányolást, kényszerházasságot vagy emberkereskedelmet. A nemzeti jogban meghatározott beleegyezési korhatár alatti kísérelő nélküli kiskorúakat házastársuktól elkülönítetten kell elszállásolni.
- Gyermekeházasság esetén a gyermek mindenek felett álló érdekét az érkezést követően azonnal multidiszciplináris csapatnak kell értékelnie. Az értékelést végző csapatnak legalább egy szociális munkásból, egy egészségügyi szakemberből és egy képviselőből kell állnia. Amennyiben érkezéskor nem történik meg az értékelés, intézkedni kell a kísérelő nélküli kiskorú védelméről.
- Azokat a kísérelő nélküli kiskorúakat, akik egyedülálló szülők, gyermekükkel/gyermekeikkel együtt kell elszállásolni, figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét (beleértve azon gyermek mindenek felett álló érdekét is, aki egyben szülő is). A szociális munkásoknak, egyéb befogadási tisztviselőknek és a képviselőknek folyamatosan értékelniük kell, illetve nyomon kell követniük a gyermekek mindenek felett álló érdekét. Figyelembe kell venni a biztonsági szempontokat, hogy lehetővé váljon a kivételek alkalmazása.

Bevált gyakorlat azon kísérelő nélküli kiskorúak terén, akik egyedülálló szülők

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha napközivel/bölcsődével rendelkező, speciális befogadó létesítményeket biztosítanak, hogy a szülők iskolába járhassanak.

14.3. mutató: Ha lehetséges és helyénvaló, a család egységét a tágabb család tagjai tekintetében is tiszteletben kell tartani.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A családtagok szélesebb értelemben vett meghatározását alkalmazzák, figyelembe véve a kísértő nélküli kiskorú hátterét, a függő viszony konkrét körülményeit, valamint a kiskorú mindenek felett álló érdekét.
- A nemzeti szabályozástól és a kísértő nélküli kiskorú beleegyezésétől függően a kiskorú tágabb családjának tagjait (beleértve az RCD 2. cikkének c) pontjában szereplő definíción kívül eső rokonokat) és a kiskorút együtt is el lehet helyezni.
- A kísértő nélküli kiskorú és tágabb családjának felnőtt tagjai elhelyezhetőek együtt felnőtt befogadó központban, amennyiben ez a gyermek mindenek felett álló érdeke. Ezt különösen olyan kísértő nélküli kiskorúak esetében kell megfontolni, akiket a jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján a kiskorúért nem felelős rokonok kísérik. A szociális munkásoknak, egyéb befogadási tisztviselőknek és a képviselőknek folyamatosan értékelniük kell, illetve nyomon kell követniük a gyermekek mindenek felett álló érdekét. Figyelembe kell venni a biztonsági szempontokat, hogy lehetővé váljon a kivételek alkalmazása.

15. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a különleges szükségleteket figyelembe vegyék, amikor a kísértő nélküli kiskorú számára (újra) kijelölnek egy konkrét szálláshelyet.

15.1. mutató: A kísértő nélküli kiskorúak konkrét szálláshelyének kijelölése a különleges befogadási igényeik felmérésén alapul.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísértő nélküli kiskorúak szállásának kijelölése a gyermek mindenek felett álló érdekének felmérésén alapul.

15.2. mutató: Lehetőség van arra, hogy egy kísértő nélküli kiskorút a felismert különleges befogadási igények következtében áthelyezzenek.

15.3. mutató: A kísértő nélküli kiskorúakat a lehető legritkábban szabad áthelyezni, és arra kizárólag a gyermek mindenek felett álló érdekének elve alapján, például a családtagok könnyebb elérése vagy az oktatási szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés érdekében kerülhet sor.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Különösen az olyan biztonsági megfontolások, mint az emberkereskedelem, a szexuális és nemi alapú erőszak, a kényszerítés vagy a pszichológiai és fizikai erőszak áldozatai esetében fennálló megfontolások tehetik szükségessé a kísértő nélküli kiskorú számára egy másik szállás (újra)kijelölését, ha a későbbi szakaszban nyilvánvalóvá váló különleges szükségleteket megfelelően felismerik és felméri (lásd: 2. fejezet: Különleges szükségletek és biztonsági kockázatok, 8. előírás és 8.3. mutató).

15.4. mutató: A nagykorúságot elérő kísértő nélküli kiskorúak számára lehetőség szerint engedélyezni kell, hogy a korábbi szálláshelyükön maradjanak. A nagykorúságot elérő kísértő nélküli kiskorúak felnőtt befogadó létesítménybe történő áthelyezésekor különleges intézkedéseket kell hozni. Az áthelyezést a befogadó létesítményekkel és a kísértő nélküli kiskorúval közösen alaposan meg kell tervezni.

Bevált gyakorlat a kísértő nélküli kiskorú szálláshelyének (újra)kijelölésében

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha meghallgatják a kiskorút és képviselőjét a kísértő nélküli kiskorú új szálláshelyének meghatározása során;
- ✓ ha az oktatás folyamatosságát és a személyes tanmenetet, valamint az iskolai szemesztert figyelembe veszik a kísértő nélküli kiskorú áthelyezésekor (pl. leépítések).

4. Napi gondozás

Bevezető megjegyzések

A gyermekjogi egyezményben foglaltaknak megfelelően a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, és növekedése és jóléte természetes közege a család. Következésképpen a befogadó létesítményekben családtagok nélkül lakó kísértől nélküli kiskorúak számára napi gondozást és speciális tevékenységeket kell biztosítani, és ez a befogadás elengedhetetlen része kell, hogy legyen, hogy biztosítottak legyenek a kiskorú fizikai, mentális és szociális fejlődése szempontjából megfelelő életkörülmények. A jelen útmutatóban szereplő napi gondozás a kísértől nélküli kiskorú mindennapos támogatását, szemléletformáló és oktatási tevékenységek, valamint szabadidős és rekreációs tevékenységek megszervezését foglalja magában. Egyes előírások és mutatók a tájékoztatásról, a különleges szükségletek és biztonsági kockázatok felméréséről és megválaszolásáról, az egészségügyről, az iskoláztatásról és a lakhatásról szóló részekben foglaltakhoz kapcsolódnak. Ebbe a részbe azt feltételezve kerültek be, hogy a kísértől nélküli kiskorúak számára további tájékoztatás és segítségnyújtás szükséges.

E rész a továbbiakban annak fontosságát hangsúlyozza, hogy fel kell készíteni a kísértől nélküli kiskorúakat arra, hogy önállóak legyenek, meg kell erősíteni rezilienciájukat, valamint olyan speciális ellátási módszereket kell kidolgozni a befogadó létesítmények számára, amelyek a kísértől nélküli kiskorúak jövőbeni kilátásaira és készségeire összpontosítanak. Tekintettel kell lenni a kiskorú korára, érettségére és különleges szükségleteire. A napi gondozás a befogadó állomásokon, illetve az egyénileg elhelyezett kísértől nélküli kiskorúak esetében eltérhet az életkorukban, önállóságukban és önellátásukban meglévő különbségekre tekintettel. Emellett különbséget kell tenni az általános képzettséggel rendelkező befogadási személyzet és a kísértől nélküli kiskorúakkal kapcsolatosan kellő kiegészítő képzéssel rendelkező gyermekbefogadási személyzet jelenléte között (lásd: 5. fejezet: Személyzet). Nevezetesen a gyermekbefogadási személyzetnek legalább akkor jelen kell lennie, ha a kísértől nélküli kiskorúak a befogadó állomáson vannak, nem pedig iskolában, éjjel azonban nem feltétlenül szükséges ott tartózkodniuk.

Jogi hivatkozások – Napi gondozás

- Az RCD 23. cikkének (1) bekezdése: A kiskorú testi, szellemi, lelki, erkölcsi és szociális fejlődése; a kiskorú jóléte és szociális fejlődése a kiskorú háttérét figyelembe véve
- Az RCD 23. cikkének (3) bekezdése: Szabadidős tevékenységek
- Az RCD 24. cikkének (1) bekezdése: Kísértől nélküli kiskorúak

Előírások és mutatók

16. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a kísértől nélküli kiskorúak napi gondozását a befogadó állomásokon (16.1.), illetve egyéni elhelyezés (16.2.) esetén.

Alternatív mutatók a napi gondozás biztosítására vonatkozóan:

16.1. a) mutató: Folyamatosan (0/24) képezett személyzet van jelen a befogadó állomáson.

16.1. b) mutató: A képezett személyzet mindig jelen van, amikor a kísértől nélküli kiskorúak a befogadó állomáson tartózkodnak, azaz az iskolaidő előtt és után, hétvégén és az iskolai szünetek alatt.

16.1. c) mutató: Amennyiben a személyzet éjjel az állomáson tartózkodó tagjai nem rendelkeznek képzéssel, legalább a gyermekvédelem és a gyermekek jogai terén képzetteknek kell lenniük, és rendelkezniük kell a befogadó állomáson tartózkodó kísértől nélküli kiskorúak egyéni helyzetével kapcsolatos, szükséges információkkal.

16.1. d) mutató: A kísértől nélküli kiskorú jelenlétét a befogadó állomáson legalább naponta egyszer ellenőrzik, hogy meggyőződjenek arról, hogy a kiskorú nem szökött-e meg.

VAGY

16.2. a) mutató: Amennyiben a kísértől nélküli kiskorú számára egyéni elhelyezést biztosítanak, a képezett személyzet folyamatosan (0/24) elérhető.

16.2. b) mutató: A gyermekbefogadási személyzet legalább hetente kétszer meglátogatja az egyénileg elhelyezett kísérel nélküli kiskorúakat.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az egyénileg elhelyezett kísérel nélküli kiskorú legalább 16 éves, és elég érettnak és önállóan értékelték ahhoz, hogy ilyen típusú befogadó létesítményben éljen.
- A látogatást végezheti például szociális munkás.

16.2. c) mutató: A kísérel nélküli kiskorú jelenlétét az egyéni szálláshelyen a látogatások során ellenőrzik, hogy meggyőződjenek arról, hogy a kiskorú nem szökött-e meg.

16.3. mutató: A kísérel nélküli kiskorúakat támogatják mindennapi életük és tevékenységeik során.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A mindennapi élet során történő támogatás a tevékenységek széles körét magában foglalja, például a kísérel nélküli kiskorúak ébresztését, az iskolalátogatás és az iskolai részvétel elősegítését és ellenőrzését, a személyes és háztartási higiéniaival kapcsolatos tájékoztatást és segítségnyújtást, a közösségekben élő kísérel nélküli kiskorúak támogatását a házi szabályok betartása kapcsán, valamint a konfliktusok kezelését és megelőzését.
- Az első szakaszban a befogadási személyzet elkísérheti a kísérel nélküli kiskorúakat az iskolába, valamint egyéb helyszínekre. A tájékoztatásra gyermekbarát módon, a kísérel nélküli kiskorúak életkorához és érettségéhez igazítva kerül sor (pl. Google térképek, tömegközlekedési alkalmazások stb.).

16.4. mutató: A kísérel nélküli kiskorúak számára segítséget nyújtanak a házi feladat elkészítésében, valamint korrepetálják őket.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A házi feladat készítéséhez nyújtott segítséget és a korrepetálást nyújthatja a befogadó létesítmény, illetve külső szervezet is, a befogadó létesítményben vagy azon kívül egyaránt.

17. ELŐÍRÁS: A napi gondozást a kísérel nélküli kiskorúak ellátását célzó sajátos módszernek megfelelően szervezik meg.

17.1. mutató: A kísérel nélküli kiskorúak ellátására szolgáló módszert kézikönyv írja elő, és azt a befogadó létesítményben a napi gondozásért felelős valamennyi alkalmazott ismeri és alkalmazza.

17.2. mutató: A kézikönyvben legalább a napi gondozás céljainak és annak a beszélgetési ciklusnak a leírása megtalálható, amelyben ezeket a célokat és a kísérel nélküli kiskorúak, valamint biztonságuk, jövőbeni kilátásaik, készségeik és különleges szükségleteik tekintetében elért eredményeket megbeszélik a kiskorúval.

17.3. mutató: A személyzet a napi gondozás céljait és eredményeit rendszeresen megbeszéli a képviselővel és a kísérel nélküli kiskorúakkal.

Bevált gyakorlat a napi gondozás megszervezése terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ A kísérel nélküli kiskorúak részére fenntartott valamennyi befogadó létesítményben rendelkezésre áll egy kézikönyv, amelyben megtalálható a kísérel nélküli kiskorúak befogadása szempontjából releváns minden eljárás és irányelv, és amelyet a kísérel nélküli kiskorúakat képviselő hatóságokkal együttműködésben dolgoztak ki. A kézikönyv egyértelműen leírja a kísérel nélküli kiskorú véleményének kikérésére, az iktatásra és az egyéb szervekkel és szervezetekkel való együttműködésre vonatkozó követelményeket.

18. ELŐÍRÁS: A kísérel nélküli kiskorút felkészítik arra, hogy önálló legyen és hogy egyedül éljen a továbbiakban.

18.1. mutató: Rendszeresen értékelik az önállósággal összefüggő készségeket.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az értékelés a kísérel nélküli kiskorúnak a mindennapi élet során történő támogatása és megfigyelése révén történik, és gondoskodni kell a kísérel nélküli kiskorú bevonásáról. Az értékelésre különböző időpontokban kerül sor a készségek fejlődésének értékelése érdekében. Az önállóság szintjének felméréshez ellenőrző lista alkalmazható, olyan készségekkel, mint a takarítás, az otthoni költségvetéssel való gazdálkodás, az energiafogyasztás, a mosás, a főzés, a bevásárlás, az élettér megosztása másokkal stb.

18.2. mutató: A kísérel nélküli kiskorúak számára segítséget és képzést biztosítanak az otthoni költségvetéssel való gazdálkodáshoz és a felelős energiafogyasztáshoz.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A fiatalabb kísérő nélküli kiskorúaknak segítségre és felügyeletre van szükségük a zsebpénz elköltése és megtakarítása kapcsán. Erre az idősebb kísérő nélküli kiskorúaknak is szükségük lehet, ők azonban az otthoni költségvetéssel kapcsolatos képzés részeként képesek lehetnek a pénzzel való önálló gazdálkodásra is.

18.3. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak számára támogatást és képzést biztosítanak a takarítás és a mosás kapcsán.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Nem szem elől tévesztve azt, hogy a szálláshely karbantartásáért elsősorban a befogadási személyzet felel, bizonyos karbantartási feladatokat önkéntes alapon és oktató jelleggel a kísérő nélküli kiskorúak is elvégezhetnek, figyelembe véve a kiskorú életkorát, és minden esetben a személyzet iránytatása és felügyelete mellett.

18.4. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak számára támogatást és képzést biztosítanak a főzés kapcsán.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A képzés a biztonság kérdéssére is kiterjed, és figyelembe veszi a kísérő nélküli kiskorú életkorát és érettségét.

19. ELŐÍRÁS: A kísérő nélküli kiskorúak egészségének és jólétének megóvása és előmozdítása, valamint rezilienciájuk megerősítése.

19.1. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak pszichológiai jólétét és mentális egészségét figyelembe veszik és megőrzik a napi gondozás során.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Különös figyelmet fordítanak a kísérő nélküli kiskorúak pszichológiai jólétére és mentális egészségére, pl. figyelik a szorongásra, a stresszre, a magányosságra, a gyászra, a depresszióra, a traumára és az alvászavarokra utaló jeleket. Szükség esetén pszichológiai támogatást nyújtanak zenehallgatás, a kísérő nélküli kiskorú érzéseinek elfogadása, tanácsadás, illetve további szakemberekhez, például pszichológushoz vagy terapeutához való beutalás révén.

19.2. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak számára az életkoruknak és érettségüknek megfelelő, a kábítószer- és alkoholhasználat veszélyeivel kapcsolatos tájékoztató tevékenységeket szerveznek.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezeket a tevékenységeket szervezheti a befogadó létesítmény, illetve külső szervezet is, a befogadó létesítményben vagy azon kívül egyaránt. Szükség esetén egészségügyi személyzetet is bevonnak.

19.3. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak számára az életkoruknak és érettségüknek megfelelő, a szexuális és reprodukciós egészséggel kapcsolatos, a különböző szexuális orientációkra és nemi identitásokra vonatkozó tájékoztató tevékenységeket szerveznek.

19.4. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak legalább a mentális, szexuális vagy a fizikai bántalmazás egyéb formáival és az elhanyagolással szembeni megerősítést célzó tájékoztatást és képzést kapnak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A képzés középpontjában a kockázatos helyzetek elkerülése, valamint annak megtanulása áll, hogy mit kell tenni, ha egy ilyen helyzet előáll.

Bevált gyakorlat a napi gondozás terén a jólétre tekintettel

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a kísérő nélküli kiskorúak számára hozzáférést biztosítanak pszichoedukációs tevékenységekhez, amelyek az olyan tevékenységek széles körét foglalják magukban, mint a relaxációs és légzési gyakorlatok, a vitacsoportok, a kineziológia, a pszichoszomatikus problémákkal kapcsolatos tájékoztató találkozók stb. Ezeket a tevékenységeket szervezheti a befogadó létesítmény, illetve külső szervezet is, a befogadó létesítményben vagy azon kívül egyaránt. Szakmai szereplők, például pszichológusok vagy terapeuták vesznek részt rajtuk;
- ✓ ha – amennyiben a kísérő nélküli kiskorú viselkedési és/vagy pszichológiai problémákkal küzd (iskolakerülés, nehézségek a csoportba történő beilleszkedésben, ellenségesség, megfélemlítés stb.) –, gondoskodnak egy időre a befogadó létesítményen kívüli elhelyezéséről. Hogy legyen ideje a helyzet átgondolására, a kísérő nélküli kiskorút ideiglenesen olyan alkalmas létesítményben helyezik el, ahol speciális pszichoedukációs és szabadidős tevékenységek állnak a rendelkezésére. A kísérő nélküli kiskorúak kis csoportjai (2–10 fő) számára speciális helyek és kiegészítő oktatási támogatás állnak rendelkezésre. A tartózkodás hossza a kiskorú szükségleteinek függvényében változó lehet (5-től 15 napig, kivételes esetekben 1 hónap);
- ✓ ha előírják a személyzet számára, hogy étkezzen együtt a kísérő nélküli kiskorúakkal étkezési szokásaik felügyelete, az összetartozás érzésének az étkezések során történő megteremtése, valamint a potenciális konfliktusok megelőzése érdekében.

20. ELŐÍRÁS: Standardizált gondozási terv segítségével támogatni kell és nyomon kell követni a kísérelő nélküli kiskorúak szellemi és szociális fejlődését.

20.1. mutató: A gyermekbefogadási személyzet a kísérelő nélküli kiskorúak részvételével felméri a kiskorúak háttérét, igényeit, készségeit és jövőbeni kilátásait mint a kísérelő nélküli kiskorúak gondozási tervének standard összetevőit.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A terv a kiskorúval kapcsolatos következő információkat foglalja magában: közigazgatási eljárási helyzet, oktatás, készségek, önállóság foka, valamint a pszichológiai jólét.
- A felmérés a képzett személyzet által a kísérelő nélküli kiskorúval folytatott meghallgatásokon alapul. Az első konzultációra a befogadó létesítménybe történő megérkezést követő egy héten belül kerül sor.
- A képviselő részt vesz a gondozási terv kidolgozásában, és a kísérelő nélküli kiskorú előzetes jóváhagyásával megtekintheti azt.

20.2. mutató: A kísérelő nélküli kiskorú szellemi és szociális fejlődését különböző tudományágak illetékes képviselői felügyelik és megbeszélik egymás közt (multidiszciplináris megközelítés).

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísérelő nélküli kiskorúakkal dolgozó befogadási személyzet (szociális munkások, oktatók és adott esetben egészségügyi alkalmazottak, pszichológusok, iskolai tanárok stb.) körében rendszeres információcserét és/vagy találkozókat szerveznek a kísérelő nélküli kiskorúak helyzetének megvitatása és a gondozási terv aktualizálása céljából.

20.3. mutató: A kísérelő nélküli kiskorú szellemi és szociális fejlődésével kapcsolatos információkat rendszeresen megosztják a képviselővel.

20.4. mutató: Amikor egy kísérelő nélküli kiskorút egy új befogadó létesítménybe helyeznek át, a gondozási tervet előzetesen, de legkésőbb az áthelyezés napján átküldik az új helyre, betartva a titoktartás elvét.

Bevált gyakorlat a napi gondozás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a szociális munkás, a képviselő és a kísérelő nélküli kiskorú havonta felülvizsgálja a gondozási tervet; ha a gondozási tervet egy vagy két nappal az áthelyezés előtt átküldik, hogy az új befogadó létesítmény felkészülhessen a kísérelő nélküli kiskorú érkezésére és gondozására.

21. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a szabadidős tevékenységekhez való tényleges hozzáférést, beleértve a kísérelő nélküli kiskorú életkorának megfelelő játékok és rekreációs tevékenységeket.

21.1. mutató: A kísérelő nélküli kiskorúakkal folytatott konzultációt követően a kiskorúak napi szinten hozzáférnek egy sor kinti, illetve benti szabadidős tevékenységhez, amelyek megfelelnek életkoruknak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A szabadidős tevékenységek közé tartozik a sport- és egyéb tevékenységek széles köre (általános kikapcsolódás a szabadban és bent, hozzáférés társasjátékokhoz, mozi, kulturális események, sportversenyek stb.). A tevékenységeket szervezheti a befogadó létesítmény, illetve külső szervezet is. Különös figyelmet fordítanak a csoporttevékenységek szervezésére.
- A tanítási szünetek és a hétvégék során, valamint olyankor, amikor a kísérelő nélküli kiskorúak még nem járnak iskolába, további tevékenységek állnak rendelkezésre.

21.2. mutató: A gyermekbefogadási személyzet és/vagy a gyermekgondozásban részt vevő egyéb felelős felnőttek szabadidős tevékenységeket szerveznek és felügyelnek.

21.3. a) mutató: A 0–12 éves kísérelő nélküli kiskorúak napi szinten a korukhoz igazított biztonságos helyen, felügyelet mellett tudnak játszani; **ÉS**

21.3. b) mutató: A kísérelő nélküli kiskorúak életkorának megfelelő sporttevékenységek minimális köre rendszeresen biztosított (lásd: 9. fejezet: Lakhatás).

21.4. mutató: Az internet-hozzáférés és annak időtartama az életkornak megfelelő, és azt a személyzet szabályozza és felügyeli.

Bevált gyakorlat a napi gondozás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a kísérelő nélküli kiskorúaknak és a helyi fiataloknak közös tevékenységeket szerveznek mind a befogadó létesítményen belül, mind azon kívül, pl. sportversenyeket.

5. Személyzet

Bevezető megjegyzések

A kísérő nélküli kiskorúakkal dolgozó személyzet legfőbb feladata a kísérő nélküli kiskorúak felügyelete, tanácsadás és szociális támogatás nyújtása számukra. A személyzet felel a kísérő nélküli kiskorúak fentebb bemutatott igényeinek felismeréséért és megválaszolásáért (2. fejezet: Különleges szükségletek és biztonsági kockázatok, és 4. fejezet: Napi gondozás).

Számos, a kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó szakember áll rendelkezésre. Ebbe minden olyan személy beletartozik, aki a befogadással összefüggésben közvetlen kapcsolatban van a kísérő nélküli kiskorúakkal, függetlenül attól, hogy ki a munkáltatója. Ezek közé tartoznak elsősorban a szociális munkások, az oktatási és egészségügyi dolgozók, a regisztrációs tisztviselők, a tolmácsok, a létesítményvezetők, az adminisztratív/koordináló munkatársak, valamint a képviselők.

Ennek keretében az ebben a részben szereplő útmutatást úgy kell érteni, hogy a kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó teljes személyzetre vonatkozik (azaz a közép- és felső vezetésre is). Ez a rész nem vonatkozik közvetlenül a képviselőkre, bár az itt szereplő előírások és mutatók némelyikét nekik is ellenőrizniük kell/végre kell hajtaniuk. Amennyiben a személyzetnek konkrét előírásoknak kell eleget tennie (pl. szakképesítés), azt egyértelműen feltüntetjük az útmutatóban.

A fent említett feladatok végrehajtása érdekében a kísérő nélküli kiskorúakkal dolgozóknak megfelelően hozzáférhetőnek, képezettnek és képzettnak kell lenniük, továbbá támogatni és ellenőrizni kell őket.

Jogi hivatkozások – Személyzet

- Az RCD 24. cikkének (4) bekezdése: Kísérő nélküli kiskorúak
- Az RCD 29. cikkének (1) bekezdése: Személyzet és erőforrások

Előírások és mutatók

22. ELŐÍRÁS: Megfelelően képezett személyzetet kell biztosítani a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozásához.

22.1. mutató: A befogadó létesítménynek megfelelően képezett személyzetről kell gondoskodnia a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozási feladatainak elvégzéséhez.

- **Kiegészítő megjegyzések:** *Annak biztosítása érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozását megfelelően végezzék és foglalkozzanak különleges szükségleteikkel, a kísérő nélküli kiskorúak befogadásáért és gondozásáért felelős, megfelelően képezett személyzetet kell biztosítani a fent meghatározott különleges befogadási igényekkel való foglalkozásra és azok kielégítésére.*

Bevált gyakorlat a személyzet biztosításának tárgyában

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha nemcsak nappal, de éjszaka is képezett személyzet áll rendelkezésre a befogadó létesítményben.

23. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a személyzet megfelelő képzéssel rendelkezzen.

23.1. mutató: A kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet egyértelmű feladatmeghatározással rendelkezik (munkaköri leírás).

- **Kiegészítő megjegyzések:** *A munkaköri leírásban ki kell térni az ahhoz szükséges képzésekre, hogy a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozását megfelelő módon végezzék, és különleges szükségleteikkel kielégítő módon foglalkozzanak.*

23.2. mutató: A kísértő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet tagjai a saját munkaköri leírásukra vonatkozó nemzeti jogszabálynak és szabályozásnak megfelelő képzéssel rendelkeznek.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísértő nélküli kiskorúak napi gondozása és védelmének biztosítása érdekében a kísértő nélküli kiskorúak befogadásáért és gondozásáért felelős személyzetnek megfelelő képzéssel kell rendelkeznie a fent meghatározott különleges befogadási igényekkel való foglalkozásra és azok kielégítésére, továbbá megfelelő képzettséggel és készségekkel kell rendelkeznie a következők kapcsán: gyermekvédelem és a kísértő nélküli migráns kiskorúak helyzetének biztosítása, a gyermek fejlődése, az érintett szereplők feladatai és kötelezettségei, a gyermek jogai, a gyermekvédelemmel, a gyermek fejlődésével, a gyermek jogaival, valamint a gyerekekkel való kommunikációval kapcsolatos készségek.

23.3. mutató: A kísértő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó alkalmazottaknak nincsen gyermekket érintő, illetve olyan bűncselekménnyel és szabálysértéssel kapcsolatos bünyügyi előéletük, amelyek komolyan megkérdőjelezik képességüket a gyermekekkel kapcsolatos felelősségvállalásra.

24. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a személyzet megkapja a szükséges és megfelelő képzést.

24.1. mutató: A kísértő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó alkalmazottaknak nyújtott képzés szükségességét nem szem elől tévesztve minden képzést össze kell hangolni a befogadás terén végzett munka fő fogalmait és elveit meghatározó magatartási kódex tágabb kereteivel.

24.2. mutató: A kísértő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet számára alapos és időszerű felkészülés biztosított feladatainak ellátásához.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A bevezető képzésre legkésőbb az alkalmazott felvételét követően haladéktalanul sort kell keríteni. Az alkalmazottra osztott szereptől függően a bevezető képzésnek tartalmaznia kell az alkalmazandó befogadási jogszabály és/vagy szabályozás előírásait, a rendelkezésre álló nemzeti és releváns EASO-eszközöket ⁽²³⁾.

24.3. mutató: Létezik egy világos, az egyes funkcionális csoportok képzési követelményeit tartalmazó képzési tanmenet a különleges befogadási igények lehető leghamarabb történő, valamint a befogadási időszak alatti folyamatos felmérésére, meghatározására, dokumentálására és kezelésére.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A befogadás terén dolgozó személyzet alapképzése az EASO képzési program befogadásról szóló moduljával teljesíthető ⁽²⁴⁾.

24.4. mutató: A képzést rendszeresen, a személyzet igényének függvényében biztosítják.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ki kell dolgozni egy hosszú távú képzési programot, az ismereteket rendszeresen felelevenítő képzésekkel. Olyankor is gondoskodni kell a képzésről, ha valamilyen érdemi változás történik az alkalmazandó jogban és a gyakorlatban.

24.5. mutató: A képzés magában foglal nem- és korszpecifikus problémákat, kulturális képzést, konfliktuskezelést, a különleges szükségletekkel rendelkező személyek felismerésére irányuló bevezető és szakképzést, a mentális egészséggel kapcsolatos problémák ismeretét, a radikalizálódás jeleinek felismerését, az emberkereskedelem áldozatainak felismerését, valamint az elsősegélynyújtást és a tűzbiztonságot.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísértő nélküli kiskorúakkal végzett munkával kapcsolatos feladatmegosztás függvényében a képzést foglalkozás/beosztás szerint biztosítják. Az éjszakai műszakban dolgozó személyzetnek szintén minimális képzést kell kapnia a fent említett témákban, valamint az éjszakai műszakban esetlegesen előforduló sajátos kihívások terén.
- A nemzeti tantervben szereplő modulok a számítógépes készségektől kezdve az idegen nyelveken át a fertőző betegségekről vagy az emberkereskedelem áldozatainak felismeréséről, a radikalizálódásról szóló kurzusokig terjedhetnek, de magukban foglalhatnak a kiskorúakkal folytatott kommunikációra irányuló készségeket is.

⁽²³⁾ Az EASO támogató eszközeinek részletes listája itt található: Az útmutató használata, 15. o.

⁽²⁴⁾ EASO, képzési program befogadásról szóló modul.

Bevált gyakorlat a személyzet képzése terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a kísértől nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó valamennyi alkalmazott számára képzési lehetőségeket határoznak meg, pl. szakképzést a traumával kapcsolatos gyakorlat, a szorongásos kiskorúakkal, az emberkereskedelem áldozataival vagy az elhunyt családtagjait gyászoló kiskorúakkal történő munkavégzés, a reziliencia elősegítése, az önálló élet, az oktatáshoz/képzéshez/munkaerőpiachoz való hozzáférés terén; és/vagy
- ✓ ha más érdemi szereplőkkel (egyetemek, ügyvédek, pszichológusok, nem kormányzati szervezetek, nemzetközi szervezetek stb.) közösen képzéseket szerveznek;
- ✓ ha képzési módszereket határoznak meg, amelyek lehetővé teszik az alkalmazottak számára és arra ösztönzik őket, hogy munkafeladataikat egységes és koherens módon végezzék el;
- ✓ ha a szociális munkások és a befogadó létesítmény tágabb értelemben vett alkalmazottai számára képzést nyújtanak a radikalizálódás megelőzése és felismerése terén.

25. ELŐÍRÁS: Biztosítani és ösztönözni kell a hatékony együttműködést, az információmegosztást és a tudatosságot.

25.1. mutató: A rögzített különleges szükségleteket továbbítani kell a releváns érdekelt felek felé, hogy megfelelő garanciákat és támogatást tudjanak nyújtani.

25.2. mutató: A kísértől nélküli kiskorúakkal foglalkozásukból és/vagy feladataikból adódóan kapcsolatban lévő személyek – szociális munkások, oktatási és egészségügyi dolgozók, regisztrációs tisztviselők, tolmácsok, létesítményvezetők, adminisztratív/koordináló munkatársak, valamint képviselők – számára rendszeres együttműködési, információmegosztási és szemléletformáló foglalkozásokat szerveznek és/vagy alternatív lehetőségeket biztosítanak számukra.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A belső jelentéstételi eljárások támogatják a rendszeres együttműködési, információmegosztási és szemléletformáló foglalkozásokat és/vagy egyéb alternatív lehetőségeket.
- A rendszeres együttműködési, információmegosztási és szemléletformáló foglalkozások összpontosíthatnak általánosságban a migrációval kapcsolatos aspektusokra, vagy kifejezetten a kísértől nélküli kiskorúakkal kapcsolatos aspektusokra (különleges szükségletek). Ilyen foglalkozásokat lehet szervezni például az oktatási személyzet, a külső egészségügyi szolgáltatók, a létesítmények biztonsági vagy takarítószemélyzete számára.

25.3. mutató: A képviselők és a kísértől nélküli kiskorúakkal dolgozó egyéb érintett szereplők kölcsönösen és rendszeresen tájékoztatják egymást a kísértől nélküli kiskorúak szellemi és szociális fejlődéséről.

25.4. mutató: A nemzeti és nemzetközi jogban előírt titoktartási szabályokat bármely olyan információ tekintetében betartják, amely a kísértől nélküli kiskorúakkal dolgozók tudomására jutott a munkájuk során.

Bevált gyakorlat az együttműködés, az információmegosztás és a szemléletformálás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha képzést biztosítanak tolmácsok számára a kísértől nélküli kiskorúaknak történő, a kiskorúak különleges szükségleteit tiszteletben tartó tolmácsolásról vagy a velük folytatott kommunikációról.

26. ELŐÍRÁS: Támogatás biztosítása a kísértől nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet számára.

26.1. mutató: Különböző intézkedések állnak rendelkezésre, hogy segítsék a befogadási munka során felmerülő nehéz helyzetek kezelését.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A személyzetet támogató intézkedések történhetnek interjú (tapasztalatcsere), stresszkezelés, pszichológiai támogatás, válságcsapat vagy külső szupervízió formájában.

Bevált gyakorlat a személyzet támogatása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha naponta személyzeti üléseket tartanak az információ hatékony továbbítása érdekében;
- ✓ ha a személyzet minden tagja számára két vagy három személyzetfejlesztési napot szerveznek;
- ✓ ha szükség esetén feszültségoldó gyűléseket vagy személyes meghallgatásokat szerveznek;
- ✓ ha előmozdítják a különböző létesítmények gyermekbefogadási tisztviselői közötti tapasztalatcseréket.

27. ELŐÍRÁS: *Biztosítani kell az irányítást, a felügyeletet és az elszámoltathatóságot rendszeres – évi legalább egy – ellenőrzés révén, valamint hogy a személyzet megfelelő támogatását figyelembe vegyék.*

27.1. mutató: A befogadó létesítménynél a személyzet teljesítményének rendszeres ellenőrzésére szolgáló mechanizmusnak kell érvényben lennie, hogy biztosított legyen a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozása.

- **Kiegészítő megjegyzések:** *Annak biztosítása érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozását megfelelően végezzék és foglalkozzanak különleges szükségleteikkel, a személyzet teljesítményét rendszeresen ellenőrzik és figyelembe veszik a megfelelő támogatást.*

Bevált gyakorlat az ellenőrzés terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha rendszeres szakértői értékelést biztosítanak a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozásának végrehajtásáról.

6. Egészségügy

Bevezető megjegyzések

A gyermekjogi egyezmény 24. cikke hangsúlyozza, hogy a gyermeknek joga van a lehető legjobb egészségi állapothoz, valamint, hogy orvosi ellátásban és gyógyító-nevelésben részesülhessen. Az állami szereplőknek törekedniük kell annak biztosítására, hogy egyetlen gyermeket se fosszanak meg az ilyen egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés jogától. Emellett a kísérő nélküli kiskorúaknak a helyi gyermekekkel azonos egészségügyi ellátást kell biztosítani. Különös figyelmet kell fordítani a kísérő nélküli gyermekek sajátos sérülékenységre, valamint azok hatására a kiskorú egészségére ⁽²⁵⁾.

Ennek megfelelően a kísérő nélküli kiskorúak számára a helyi gyermekekkel azonos egészségügyi ellátást kell biztosítani, emellett egyes kiskorúaknak – sajátos sérülékenységük miatt – kiegészítő egészségügyi ellátást kell biztosítani. A kísérő nélküli kiskorúak esetében különös figyelmet kell fordítani arra a tényre is, hogy ők nem rendelkeznek szülőkkel, akik beszámolhatnak a kiskorú kórtörténetéről. A kísérő nélküli kiskorúaknak ezért különleges támogatásra van szükségük ahhoz, hogy megkapják a szükséges egészségügyi ellátást.

Az ebben a részben szereplő „egészségügyi ellátás” a kísérő nélküli kiskorúaknak biztosított mentális és a fizikai egészségügyi ellátást egyaránt magában foglalja. Ugyancsak beletartozik a súlyos betegségben szenvedő kísérő nélküli kiskorúaknak nyújtott tanácsadás és az erőszak és kínzás áldozatainak rehabilitációjához szükséges intézkedések. Ebben az értelemben a befogadási folyamat kezdetén végzett orvosi vizsgálat fontos kiindulópont lehet, mivel tisztább képet ad a kiskorú egészségügyi szükségleteiről, amelyekkel a befogadási folyamat során foglalkozni kell. Ennek a résznek az alkalmazásában az „egészségügyi személyzet” kifejezés a szakképzett egészségügyi dolgozókra (pl. orvosok, fogorvosok, ápolók), valamint a pszichológusokra vonatkozik.

Ezt az útmutatót a beleegyezés és a titoktartás általános elvével összhangban kell értelmezni, amelyek az egészségügyi ellátásban részt vevő befogadási személyzetre és egészségügyi dolgozókra, valamint a tolmácsokra egyaránt érvényesek. A beteg előzetes beleegyezése nélkül semmilyen szakaszban nem lehet információt kiadni. Az egészségügyi nyilvántartásokhoz való hozzáférésre irányadó nemzeti szabályozások sérelme nélkül a kísérő nélküli kiskorúak szükség esetén jogosultak az egészségügyi irataikba való betekintésre. Minden egyes esetben meg kell vizsgálni, hogy szükség van-e arra, hogy képzett személyzet vagy képviselő kísérje el a kísérő nélküli kiskorút az egészségügyi szakemberhez.

Az egészségügyi ellátás és a kísérő nélküli kiskorúakat célzó egyes megelőző programok megtervezésekor tekintettel kell lenni az oktatási programokra és egyéb oktatási lehetőségekre, hogy az ellátást a kiskorúak számára elérhetővé tegyék. Ez különösen abban az esetben fontos, amikor az egészségügyi ellátást a szálláshelyen belül biztosítják.

Jogi hivatkozások – Személyzet

- Az RCD 13. cikke: Orvosi vizsgálat
- Az RCD 17. cikke: A befogadás anyagi feltételeire és az egészségügyi ellátásra vonatkozó általános szabályok
- Az RCD 19. cikke: Egészségügy
- A gyermekjogi egyezmény 24. cikke: Egészség és egészségügyi ellátás

Előírások és mutatók

28. ELŐÍRÁS: A befogadási eljárás korai szakaszában biztosítani kell az orvosi vizsgálathoz és az egészségi állapot felméréséhez való hozzáférést, valamint az egészséggel kapcsolatos problémák megelőzését.

28.1. mutató: A kísérő nélküli kiskorút a befogadó létesítménybe történő megérkezésekor azonnal tájékoztatni kell az egészségügyi ellátáshoz való jogáról, az orvosi vizsgálat céljáról és értelméről, az egészségi állapot felméréséről és az oltási programokról.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A tájékoztatást az 1., A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képvisellete című fejezetben bemutatott előírásokkal összhangban kell elvégezni (lásd: 2. előírás).

⁽²⁵⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága: 6. sz. általános megjegyzés (2005) a származási országokon kívül tartózkodó, kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított gyermekekkel való bánásmódról, 46–49. bekezdés.

28.2. mutató: Az orvosi vizsgálatot és az egészségi állapot felmérését a kísérő nélküli kiskorú beleegyezése esetén a befogadó létesítménybe történő érkezést követő lehető leghamarabb el kell végezni.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az orvosi vizsgálatot és az egészségi állapot felmérését javasolt az érkezést követően legfeljebb hét napon belül elvégezni.
- Az egészségi állapot felmérése mind fizikai, mind pszichológiai felmérést magában foglal.

28.3. mutató: Amennyiben az általánosan kötelező egészségügyi programoknak nem képezik részét oltási programok, be kell adni az előírt oltásokat a kísérő nélküli kiskorúak számára.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az előírt oltásokat abban az esetben is be kell adni, ha a kiskorú oltási állapota valószínűleg nem teljes, vagy nem felel meg a nemzeti előírásoknak.

28.4. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak számára életkoruknak megfelelő és elégséges szexuális és reprodukció egészségügyi információt és ellátást biztosítanak.

28.5. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak számára fogamzásgátló szert biztosítanak.

Bevált gyakorlat az egészséggel kapcsolatos problémáknak a befogadási eljárás korai szakaszában történő megelőzése terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a kísérő nélküli kiskorúak számára ingyenesen biztosítanak fogamzásgátlót.

29. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a befogadó tagállam állampolgárainak nyújtottal azonos, szükséges egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, beleértve a preventív, mentális, fizikai és pszichoszociális ellátást.

29.1. mutató: A kísérő nélküli kiskorú a szükséges egészségügyi ellátások minden típusához hozzáfér.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az egészségügyi ellátás során lehetőség szerint figyelembe kell venni a nemet (pl. kérésre és ha van, női egészségügyi személyzetet biztosítani).

29.2. mutató: Az egészségügyi ellátást képesített egészségügyi személyzet biztosítja.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez magában foglalja a befogadó létesítményen belül biztosított egészségügyi ellátást is.

29.3. mutató: A befogadó létesítményben vagy attól gyalogosan vagy tömegközlekedéssel elfogadható távolságban egészségügyi ellátás áll rendelkezésre, továbbá a kísérő nélküli kiskorúakat szükség esetén a személyzet vagy a képviselőjük elkíséri oda.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az „elfogadható távolság” további pontosítását lásd: 9. fejezet: Lakhatás, 9.1. alszakasz: Elhelyezkedés.
- Annak eldöntéséhez, hogy a kiskorút el kell-e kísérni, a kiskorúval és képviselőjével is konzultálni kell. Amennyiben a nemzeti jogszabályok értelmében a kiskorú jogosult eldönteni, hogy a képviselő beleegyezése nélkül alávesse-e magát bizonyos eljárásoknak, ezt is tekintetbe kell venni.

29.4. mutató: A szükséges egészségügyi ellátást, az előírt gyógyszereket is beleértve, ingyenesen biztosítják, vagy a napi szükségleteket fedező juttatás révén gazdaságilag kompenzálják.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez azt jelenti, hogy a szükséges egészségügyi ellátás igénybevételével járó utazás és a gyógykezelés is ingyenes (lásd: 9. fejezet: Lakhatás, 9.1. alszakasz: Elhelyezkedés, és 8. fejezet: Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások, 8.3. alszakasz: Napi szükségleteket fedező juttatás).

29.5. mutató: Az előírt gyógyszerek biztonságos tárolását és adagolását célzó intézkedések vannak érvényben a befogadó létesítményben.

29.6. mutató: Megfelelő intézkedések vannak érvényben annak érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorú ténylegesen kommunikálni tudjon az egészségügyi személyzettel.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez konkrétan azt jelenti, hogy szükség esetén és lehetőség szerint a kiskorú által preferált nemű képzett tolmácsot biztosítanak (ingyenesen).

29.7. mutató: Az elsősegélyhez való hozzáférés vészhelyzet esetére biztosítva van.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az elsősegélydoboznak mindenkor hozzáférhetőnek kell lennie.

29.8. mutató: A kísérő nélküli kiskorú betekintethet egészségügyi irataiba, a nemzeti jogszabályok sérelme nélkül.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Amennyiben a kísérő nélküli kiskorú ebbe kifejezetten beleegyezett, az egészségügyi iratait át lehet adni egyik egészségügyi szakembertől a másiknak. Ez azokat a helyzeteket is magában foglalja, amikor a kiskorút áthelyezik egy másik létesítménybe, illetve amikor a dublini rendszer keretében átadják.

29.9. mutató: A sajátos egészségügyi szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ebbe beletartozna például a gyerekorvos, nőgyógyász vagy a születés előtti egészségügyi ellátás, illetve a fogyatékkal élő, kísérő nélküli kiskorúak számára szükséges intézkedések biztosítása.

Bevált gyakorlat az egészségügy tekintetében

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a személyzet valamennyi tagja elsősegélyképzésben részesül.

30. ELŐÍRÁS: A pszichológiai nehézségekkel küzdő és/vagy bántalmazás, elhanyagolás, kizsákmányolás, kínzás vagy kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód bármely formájának áldozatául esett, illetve a fegyveres konfliktusok által érintett kísérő nélküli kiskorúak számára biztosítani kell a mentális egészségügyi ellátáshoz, a rehabilitációs ellátáshoz, valamint a szaktanácsadáshoz való hozzáférést a mentális egészségügyi és pszichoszociális támogatás szabványos működési eljárásainak kidolgozása és végrehajtása révén.

30.1. mutató: A mentális egészségügyi ellátásra, rehabilitációs eljárásra és/vagy szaktanácsadásra szoruló kísérő nélküli kiskorúak számára az ellátást klinikai pszichológus jelenlétében kell biztosítani a befogadó létesítményben, vagy az állomáson kívüli helyszínen.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez magában foglalja a bántalmazás, elhanyagolás, kizsákmányolás bármely formája áldozatainak, illetve a fegyveres konfliktusok által érintett kiskorúaknak nyújtott szolgáltatásokat. Ugyancsak beletartoznak az emberkereskedelem és a (nemi alapú) erőszak áldozatainak, valamint a kínzás vagy a pszichológiai vagy fizikai erőszak más formái áldozatainak nyújtott szolgáltatások. Emellett szolgáltatásokat kell biztosítani a hosszú várakozási idő és a menekültügyi eljárás bizonytalansága miatt pszichológiai nehézségekkel küszködő kiskorúaknak is. A rászorultság oka lehet olyasminnek a következménye, ami a hazájukban, a tranzit- vagy a befogadó országban történt.

30.2. mutató: A mentális egészségügyi ellátást, rehabilitációs ellátást és/vagy szaktanácsadást képesített egészségügyi személyzet nyújtja.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A személyzetet ki kell képezni a kísérő nélküli kiskorúak különleges szükségleteivel való munkára.

Bevált gyakorlat a mentális egészségügyi ellátás, rehabilitációs ellátás és/vagy szaktanácsadás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha figyelembe veszik az olyan védőfaktorokat, mint a szociális támogatás, a családdal való kapcsolat, a különböző szálláshelyek közötti áthelyezések alacsony száma, a kis méretű szállásokon történő elszállásolás, valamint a szabadidős tevékenységek a mentális betegségek megelőzése érdekében.

7. Oktatás – Előkészítő órák és szakképzés

Bevezető megjegyzések

Az oktatáshoz a lehető leghamarabb történő hozzáférés a legfontosabb a befogadás szakaszában annak elősegítéséhez, hogy a kísértől nélküli kiskorúak az új országban újrakezdhessék életüket. Az előkészítő órák és a szakképzés lehetőséget teremtenek azokra a szociális interakciókra és mindennapi foglalatosságokra, amelyekre a kiskorúaknak fejlődésükhöz szükségük van.

Az oktatáshoz való hozzáférés legfőbb kihívásai között a hosszú várakozási idő, a szegregált oktatás, a nyelvi korlátok, a módosított tanterv és a képzett személyzet hiánya, a kulturális különbségek, a távolság okozta hozzáférési problémák, az ilyen lehetőségekkel kapcsolatos információk hiánya, a traumatizált kiskorúaknak nyújtott támogatás hiánya, valamint a tizenévesek számára a szakképzéshez való hozzáférés lehetőségének hiánya szerepelnek.

Előfordulhat, hogy kivételes esetben az oktatási rendszerhez való hozzáférés, valamint az abban való részvétel ideiglenesen nem lehetséges sajtósági helyi vagy országos okok miatt. Néha kizárólag önkéntesek vagy a befogadó létesítményen belüli egyéb érdekelt felek (tanárok, nem kormányzati szervezetek, szakszemélyzet) biztosítják az egyedüli oktatást. Előfordulhatnak továbbá olyan helyzetek, amikor a kísértől nélküli kiskorú különleges szükségletei nem teszik lehetővé, hogy normál iskolába járjon (pl. írástudatlan kiskorú esetén), és különleges intézkedéseket kell kidolgozni a sajátos oktatási igényű kiskorúak számára.

A kísértől nélküli kiskorúak valószínűleg nem jártak rendszeresen iskolába érkezésüket megelőzően. Időre és szakértői támogatásra van szükségük az új környezetbe való beilleszkedéshez. Lehet, hogy idősebbek a tankötelezettségi korhatárnál, vagy hogy a hiányos iskolázottságuk miatt az életkori csoportjuknál alacsonyabb osztályba helyezik őket. A kísértől nélküli kiskorúak az erőszakos száműzetés átélését követően is áteshetnek traumán. Az előkészítő órák célja, hogy elősegítse az oktatási rendszerhez való hozzáférést és az abban való részvételt azáltal, hogy megismertetik a kiskorúakat a befogadó ország oktatási rendszerével, kultúrájával és nyelvvel. Az előkészítő órákat a kiskorúak tudásszintjéhez, korábbi iskolai tanulmányaihoz és különleges szükségleteihez kell igazítani. Előkészítő órákat szervezhetnek a befogadó állomások, illetve az érintett szereplők, köztük nem kormányzati szervezetek alkotta szélesebb hálózat is.

A tankötelezettségi korhatárnál idősebb kísértől nélküli kiskorúak oktatása nehézségekbe ütközhet, különösen akkor, ha nem érték el a középiskolához szükséges készségszintet. Ilyen nehézség lehet a megfelelő nyelvi készségek hiánya, ami arra kényszerítheti a kísértől nélküli kiskorút, hogy fiatalabb korcsoportú osztályba járjon, illetve a szakképzéshez való hozzáférést biztosító programok hiánya.

A szakképzés és a tanulószerveződéses gyakorlati képzés megfelelő környezetet nyújthat a kísértől nélküli kiskorúak számára a munkaerőpiacra lépéshez szükséges készségek fejlesztésére. A szakképzés segít megismerkedni a befogadó ország nyelvvel és kultúrájával, és hozzásegíti a kísértől nélküli kiskorúakat, hogy felelősséget vállaljanak saját életükért. A szakképzést a kísértől nélküli kiskorúak tudásszintjéhez és különleges szükségleteihez kell igazítani, és a helyi kiskorúakkal közösen kell biztosítani, elősegítendő a beilleszkedési folyamatot. A legfőbb akadályok a szakképzéshez való hozzáférés általános követelményéhez (pl. az iskolai tanulmányokat és/vagy a szakmai képesítést igazoló dokumentumok a származási országban), valamint a helyi nyelv ismeretéhez kapcsolódnak.

Ez a rész különböző, az iskoláztatással, a kísértől nélküli kiskorúak oktatásával, valamint a szakképzéssel kapcsolatos következő aspektusokat lefedő alegységből áll:

- hozzáférés az oktatási rendszerhez és egyéb oktatási lehetőségekhez;
- előkészítő órák;
- hozzáférés a szakképzéshez.

Mindegyik alegység a téma valamely alapvető aspektusával foglalkozik, amelyek kiegészítik egymást.

Jogi hivatkozások – Oktatás

- Az RCD 14. cikke: Kiskorúak iskoláztatása és oktatása
- Az RCD 16. cikke: Szakképzés

7.1. Hozzáférés az oktatási rendszerhez és egyéb oktatási lehetőségekhez

Előírások és mutatók

31. ELŐÍRÁS: Legkésőbb a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követő három hónappal biztosítani kell az oktatási rendszerhez a befogadó tagállam állampolgáraihoz hasonló feltételek mellett történő hozzáférést.

31.1. mutató: Minden kísérő nélküli kiskorú számára biztosítani kell az oktatási rendszerhez a befogadó tagállam állampolgáira vonatkozó hasonló feltételek mellett történő hozzáférést.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az RCD előírja, hogy a tagállam a kiskorú kérelmezőknek a saját állampolgáraihoz hasonló feltételekkel biztosítsa a részvételt az oktatási rendszerben addig, amíg velük szemben ténylegesen nem fogantatosítanak kiutasítási intézkedést. Az iskolába történő beiratkozást követően a kísérő nélküli kiskorúak a helyi kiskorúakkal megegyező szolgáltatásokban részesülnek, figyelembe véve különleges szükségleteiket.

31.2. mutató: A nagykorúságot elérő valamennyi kísérő nélküli kiskorú számára lehetővé kell tenni, hogy középiskolában tanuljon tovább.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az RCD 14. cikkének (1) bekezdése értelmében „a tagállamok nem vonhatják meg a középfokú oktatás lehetőségét kizárólag azzal az indokkal, hogy a kiskorú elérte a nagykorúságot”. Következésképpen a nagykorúságot elérő kísérő nélküli kiskorúaknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tagállam nemzeti jogában előírt tankötelezettségi korhatáron túl is folytassák a tanulást.

31.3. mutató: A befogadó létesítményen kívül, attól elfogadható távolságban, illetve a befogadó létesítményben elérhető az oktatás, továbbá a kísérő nélküli kiskorúakat szükség esetén a személyzet vagy a képviselőjük elkíséri oda.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A közlekedési költségeket a napi szükségleteket fedező juttatásnak fedeznie kell, vagy szervezett szállítást kell biztosítani.

31.4. mutató: Az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísérő nélküli kiskorúaknak lehetőségük van részt venni a kötelező iskolai kirándulásokon.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez azt is magában foglalja, hogy a kísérő nélküli kiskorúaknak lehetőségük van a tevékenységekben anélkül részt venni, hogy kijárási tilalom akadályozná meg őket ebben.

32. ELŐÍRÁS: Amennyiben az EU+ államban fennálló különleges körülmények vagy a kísérő nélküli kiskorú egyedi helyzete ideiglenesen nem teszi lehetővé az oktatási rendszerhez való hozzáférést, egyéb oktatási lehetőségeket kell biztosítani.

32.1. mutató: Amennyiben az oktatási szolgáltatásokat a befogadó létesítményen belül, illetve egyéb megfelelő helyszínen biztosítják, különleges intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Kielégítő és megfelelő infrastruktúra, tanterv és képzett személyzet áll rendelkezésre az oktatási tevékenységekhez.

32.2. mutató: A különleges szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A mozgásukban jelentősen korlátozott kísérő nélküli kiskorúaktól például nem szabad elvárni, hogy gyalogosan közelítsék meg az iskolát. Ilyen esetekben alternatív oktatási lehetőségeket (pl. otthoni oktatást, szállítást és kíséretet), illetve speciális oktatási struktúrákhoz való hozzáférést kell biztosítani.

Bevált gyakorlat az oktatási rendszerhez és egyéb oktatási lehetőségekhez való hozzáférés terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha az iskolákat és a tanárokat felkészítik a kísérelő nélküli kiskorúak fogadására, ideértve a tantervek módosítását is. A befogadó állam állampolgáraival megegyező bánásmód egyes esetekben olyan helyzetet eredményezhet, hogy nem veszik figyelembe a kísérelő nélküli kiskorúak különleges szükségleteit;
- ✓ ha mechanizmusokat dolgoznak ki az oktatáshoz való hozzáférés ellenőrzésére, az adatgyűjtésre, valamint a szakpolitikában és a gyakorlatban nemzeti szinten történő érvényesítésre;
- ✓ ha a kísérelő nélküli kiskorúakat szétszítják a helyi iskolákban a szegregáció elkerülése érdekében;
- ✓ ha informális oktatási szolgáltatókként bevonják a civil társadalmat, benne a nem kormányzati szervezeteket, hogy elősegítsék a helyi közösségekkel való interakciót és a helyi kultúra és szokások megismerését;
- ✓ ha az illetékes hatóságokat tájékoztatják az oktatás biztosítására vonatkozó kötelezettségről;
- ✓ ha a különleges szükségletű kiskorúakat célzó rendszert hozzáigazítják a helyzethez és a kísérelő nélküli kiskorúak különleges szükségleteihez;
- ✓ ha különleges iránymutatásokat és képzést biztosítanak a tanárok és az oktatási személyzet számára a traumán átesett kísérelő nélküli kiskorúak felismerésére irányulóan;
- ✓ ha az egyes kiskorúak sérülékenységét figyelembe vevő támogatást biztosítanak;
- ✓ ha megteremtik a kiskorúak anyanyelven történő oktatásának lehetőségét;
- ✓ ha lehetővé teszik az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísérelő nélküli kiskorúak tanórán kívüli iskolai tevékenységeken való részvételét;
- ✓ ha szakemberek által tanácsadást és pszichológiai támogatást biztosítanak a traumán átesett kísérelő nélküli kiskorúak számára az iskolarendszeren belül.

7.2. Előkészítő órák

Előírások és mutatók

33. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell az oktatási rendszerhez való hozzáférést és az abban való részvételt.

33.1. mutató: Valamennyi kísérelő nélküli kiskorúnak hozzá kell férnie belső vagy külső előkészítő órákhoz, beleértve szükség esetén a nyelvórákat is, hogy elősegítsék az oktatási rendszerhez való hozzáférésüket és az abban való részvételüket.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísérelő nélküli kiskorúaknak támogatásra, időnként állandó támogatásra van szükségük ahhoz, hogy otthonosan mozogjanak az oktatási rendszerben, valamint hogy megszerezzék a normál osztályokban való aktív részvételhez szükséges készségeket és ismereteket.

33.2. mutató: Külső és belső intézkedések – ideértve az infrastruktúrát, a tantervet és a képzett személyzetet – vannak érvényben a kiskorú igényeinek megfelelő hatékony előkészítő órák biztosításához.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Különös figyelmet kell fordítani az előkészítő órák hatékony lebonyolításához szükséges erőforrásokra.

Bevált gyakorlat az előkészítő órák terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha intenzív nyelvórákat biztosítanak a kísérelő nélküli kiskorúak igényeinek, érettségi szintjének és kulturális hátterének megfelelően;
- ✓ ha iránymutatást és kritériumokat nyújtanak az iskolába beiratkozott kísérelő nélküli kiskorúak készségeinek és korábbi iskolai tanulmányainak felméréséhez;
- ✓ ha tájékoztatják a külsős és belsős tanárokat és oktatókat a kísérelő nélküli kiskorúak különleges szükségleteiről és hátteréről.

7.3. Hozzáférés a szakképzéshez

Előírások és mutatók

34. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a szakképzéshez való hozzáférést olyan esetekben, amikor a normál osztályok nem szolgálják a gyermek mindenek felett álló érdekét.

34.1. mutató: A kísérelő nélküli kiskorúak számára korábbi iskolai tanulmányaik elismerésétől függetlenül lehetővé kell tenni a szakképzéshez való hozzáférést.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az RCD előírja, hogy „a tagállamok attól függetlenül engedélyezhetik a kérelmezők szakképzésben való részvételét, hogy rendelkeznek-e munkavállalási joggal”. Ezt a lehetőséget abban az esetben kell fontolóra venni, ha a kísérelő nélküli kiskorúval és képviselőjével folytatott beszélgetést követően a kiskorú a korábban folytatott iskolai tanulmányaitól eltérő terület iránt mutat érdeklődést.

34.2. mutató: A különleges szükségletekkel rendelkező kísérelő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A mozgásukban jelentősen korlátozott kísérelő nélküli kiskorúaktól például nem szabad elvárni, hogy gyalogosan közelítsék meg a szakképzés helyszínét. Ilyen esetekben alternatív szakképzési megoldásokat kell biztosítani.

Bevált gyakorlat a szakképzés terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha rugalmas szakképzést biztosítanak, amely a kísérelő nélküli kiskorúak különleges szükségleteihez igazított nyelvórákat és kulturális orientációt is magában foglal;
- ✓ ha különböző területekről érkezett tanulókkal/munkáltatókkal végzett mentorálási programot biztosítanak, amely segíti a kísérelő nélküli kiskorúakat adott készségek elsajátításában;
- ✓ ha tanulószerveződéses gyakorlati képzést biztosítanak különböző területeken, amelyek segítenek a kísérelő nélküli kiskorúaknak eldönteni, hogy mivel szeretnének foglalkozni;
- ✓ ha specializált nem kormányzati szervezeteket vonnak be.

8. Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások

Bevezető megjegyzések

Az élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek, valamint a napi szükségleteket fedező juttatás a befogadás anyagi feltételeinek alapvető részét képezik.

Az e részben szereplő előírásokat attól függetlenül figyelembe kell venni, hogy a kísértől nélküli kiskorúak számára az élelmiszert, a ruházatot és az egyéb, nem élelmiszer jellegű cikket természetben vagy pénzjuttatás, illetve utalvány formájában biztosítják-e. Ez azt jelenti, hogy ha az EU+ államok úgy döntenek, hogy a kísértől nélküli kiskorúaknak pénzjuttatást adnak az élelmiszer, a ruházatkodás és az egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek költségeinek fedezésére, ennek a juttatásnak elegendőnek kell lennie arra, hogy a kísértől nélküli kiskorúak az ebben a részben felsorolt előírásoknak megfelelő élelmiszert, ruházatot és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikket vásárolhassanak. Ez nem érinti az olyan helyzeteket, amikor a kísértől nélküli kiskorúak az ebben a részben szereplő előírásokkal összhangban már elegendő ruházattal rendelkeznek, ezért nem kell további ruházati cikket kapniuk.

Az ebben a részben használt „élelmiszer” kifejezésbe az élelmiszerek és az alkoholmentes italok egyaránt beletartoznak. A ruházat kifejezés ebben a részben ruhaneműkre és lábbelikre egyaránt vonatkozik. A „nem élelmiszer jellegű cikkek” kifejezés az élelmiszertől eltérő alapvető háztartási cikket jelenti, ideértve például a személyes tisztálkodási termékeket, a takarító- és mosószerket, az ágyneműt és a törülközőt. A nem élelmiszer jellegű cikkek magukban foglalják az iskolai eszközöket is.

A nem élelmiszer jellegű cikkek biztosítását mindig a kísértől nélküli kiskorú személyes helyzetének mérlegelése mellett kell végezni. A nem élelmiszer jellegű cikkek összetételének és a kiosztott mennyiségnek konkrétan figyelembe kell vennie a szóban forgó kiskorú személyes szükségleteit.

Az RCD közvetlenül nem foglalkozik a napi szükségleteket fedező juttatással kapcsolatos részletekkel, valamint céljával. A fogalom mindazonáltal alapvető a kísértől nélküli kiskorúak szükségleteinek kielégítéséhez. A napi szükségleteket fedező juttatás a kísértől nélküli kiskorúak RCD-ben tárgyalt más alapvető szükségleteit fedezi, amelyek túlmutatnak az étkezésen és a ruházaton (ezeket fedezheti a pénzjuttatás, ha természetben vagy utalvány formájában nem biztosítják).

Ebben a dokumentumban a „napi szükségleteket fedező juttatás” fogalmát úgy kell érteni, hogy három különböző célt szolgál, nevezetesen:

- hogy a kísértől nélküli kiskorúak számára lehetővé tegye a fizikai létfenntartás minimumszintjének elérését, a lakhatás, étkezés vagy ruházat alapszükségeitől túl;
- hogy a kísértől nélküli kiskorúak számára biztosítsa a tartózkodási hely szerinti EU+ állam társadalmi-kulturális életében való részvétel minimális szintjét;
- hogy a kísértől nélküli kiskorúak számára lehetővé tegyen egy bizonyos fokú önállóságot.

Ez az útmutató a „napi szükségleteket fedező juttatást” egyfajta minimumként érti, mint a kísértől nélküli kiskorúaknak meghatározott cél nélkül, szabadon a rendelkezésére bocsátott pénzügyi juttatást („zsebpénz”). Emellett ha egyes, nem élelmiszer jellegű cikket vagy más kiegészítő szükségleteket nem biztosítanak természetben vagy utalvány formájában, ezek költségét szintén figyelembe lehet venni a kísértől nélküli kiskorúaknak nyújtott, napi szükségleteket fedező juttatás összegének kiszámításakor.

A juttatás (zsebpénz) biztosítása ugyanakkor azon az elgondoláson alapul, hogy a méltó életszínvonalat csak akkor lehet elérni, ha a kísértől nélküli kiskorúak rendelkeznek egy bizonyos fokú pénzügyi önállósággal. Más szóval, a nekik biztosított juttatásnak legalább egy részét szabadon felhasználható formában kell kiosztani, hogy a saját személyes szükségleteik és preferenciáik szerint költhessék el. A kísértől nélküli kiskorúak életkora és érettsége azonban meghatározhatja, hogy a kiskorúnak milyen szintű felügyeletre és segítségre van szüksége a juttatással való gazdálkodáshoz (lásd: [4. fejezet: Napi gondozás](#)).

Tekintettel arra, hogy az életszínvonal és a megélhetési költség az egyes EU+ államokban változóan alakul, a napi szükségleteket fedező juttatásról szóló előírások nem próbálják meghatározni a kísértől nélküli kiskorúaknak nyújtandó juttatás pontos szintjét. A napi szükségleteket fedező juttatás kiszámítására használt módszertől függetlenül a fentiekben felsorolt három célnak mindig teljesülnie kell.

Jogi hivatkozások – Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek

- Az RCD 2. cikkének g) pontja: A befogadás anyagi feltételeinek fogalommeghatározása
- Az RCD 18. cikke: A befogadás anyagi feltételeinek részletes szabályai

Előírások és mutatók

8.1. Étkezés

35. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak elegendő és megfelelő élelmiszerhez jussanak.

35.1. mutató: Tiszteletben tartják az élelmiszer-biztonsági előírásokat.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (FAO) által kidolgozott élelmiszer-biztonsági megközelítéssel, a Veszélyelemzés, Kritikus Szabályozási Pontok (HACCP) ⁽²⁶⁾ rendszerrel összhangban a szálláshely, különösen a konyhai területek takarításának preventív, nem pedig korrektív szemléletet kell követnie. Ennek az előírásnak megfelelően gondoskodni kell a konyhai területek tisztaságáról, mivel a tisztaság hiánya általános egészségügyi veszélyforrás lehet a szálláshelyen.
- A higiéniai infrastruktúrával kapcsolatos élelmiszerbiztonsági előírásokat és a konyhai területek tisztaságával kapcsolatos általános előírásokat akkor is be kell tartani, ha a kísérő nélküli kiskorúak saját magukra főznek.

35.2. mutató: Legalább napi ötszöri étkezést biztosítanak, amelyből legalább egy melegen tálalt, főtt étel.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az étel lehet főtt, hideg vagy meleg étel, valamint kis uzsonna vagy gyümölcs. Az étkezésekre nem feltétlenül a nap öt különböző időpontjában kerül sor.

35.3. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak napi programját figyelembe kell venni az ételek felszolgálásakor.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez azt jelenti, hogy a kísérő nélküli kiskorúak számára lehetőséget biztosítanak arra, hogy külön elkészített vagy újramelegített ételt kapjanak, amennyiben például iskolában voltak, dolgoztak és/vagy szabadidős tevékenységekben vettek részt, és emiatt lekésték az étkezés szokásos időpontját.

35.4. mutató: Az étkezések kiegyensúlyozott, változatos étrendet biztosítanak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az ételek összetétele változó, például gabonán, kenyéren és rizsen, zöldségen és gyümölcsön, tejen és tejtermékeken, húson, tojáson és halon alapulnak.

35.5. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatást kapnak az étel összetételéről.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A tájékoztatás lehet általános (pl. címkézéssel stb.) vagy történhet kérésre.

35.6. mutató: A sajátos étrendi igényekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A bizonyos betegségekkel vagy ételallergiával küzdő kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedéseket kell fontolóra venni.

35.7. mutató: Figyelembe veszik az egyes csoportok táplálkozási preferenciáit és étrendi megszorításait.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az „egyes csoportok” kifejezés a meghatározott vallási és/vagy kulturális háttérrel rendelkező, illetve a vegetáriánus/vegán kísérő nélküli kiskorúakat jelenti.
- Azoknak az EU+ államoknak, amelyek úgy döntenek, hogy az élelmiszerek költségeinek fedezésére pénztuttatást vagy utalványt adnak a kísérő nélküli kiskorúak számára, gondoskodniuk kell arról, hogy a táplálkozási preferenciával rendelkező vagy étrendi megszorítások által érintett kísérő nélküli kiskorúak a különleges szükségletük fedezéséhez szükséges kiegészítő juttatást vagy utalványt kapjanak.

⁽²⁶⁾ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet: Veszélyelemzés, Kritikus Szabályozási Pontok (HACCP) rendszer, 1997.

Bevált gyakorlat az étkezés biztosítása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha lehetővé teszik a kiskorúak számára, hogy amennyiben lehetséges és megvalósítható, saját magukra főzzenek, feltéve, hogy már elég idősek hozzá, rendelkeznek a szükséges ismeretekkel, és ez hozzájárul önállóságukhoz és a normalitás/otthonosság érzéséhez;
- ✓ ha a kísérő nélküli kiskorúakkal egyeztetnek a menüről és az étel elkészítéséről.

36. ELŐÍRÁS: Gondoskodni kell arról, hogy a kísérő nélküli kiskorúak napi 24 órában hozzáférjenek az ivóvízhez.

36.1. mutató: Minden kiskorú legalább napi 2,5 liter vizet kap, ugyanakkor a személyes fiziológiát és az éghajlatot is figyelembe veszik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A napi ivóvízmennyiség minimumáról további részletek a „Sphere” projekt keretében kidolgozott előírásokban találhatóak ⁽²⁷⁾.

Az ivóvízhez való hozzáférés alternatív mutatói:

36.2. a) mutató: A szálláshely infrastruktúrája alkalmas az ivóvízellátásra; **VAGY**

36.2. b) mutató: Megfelelő infrastruktúra hiányában gondoskodnak az ivóvízkiosztásról.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísérő nélküli kiskorúakat adott esetben tájékoztatni kell arról, hogy a csapvíz biztonságosan iható-e.

Bevált gyakorlat az italok biztosítása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha meleg italt biztosítanak az ivóvíz mellett.

8.2. Ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek

37. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorú elegendő ruházattal rendelkezzen.

37.1. mutató: A kísérő nélküli kiskorúak a lehető leghamarabb ruházathoz jutnak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A szálláshelyre való beosztás után néhány órán belül minden kísérő nélküli kiskorút el kell látni legalább valamilyen alapvető (ideiglenes) ruházattal, ami lehetővé teszi, hogy szabadon mozogjon a számára kijelölt összes hozzáférhető (belső és külső) területen.

37.2. mutató: A kísérő nélküli kiskorú egy hétre elegendő alsóneművel rendelkezik anélkül, hogy mosnia kellene.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A fenti mondatot úgy kell tekinteni, hogy az legalább nyolc készlet alsóneműt jelent.

37.3. mutató: A kísérő nélküli kiskorú legalább egy minimális számú ruházati cikkel rendelkezik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A fenti mondatot úgy kell tekinteni, hogy legalább öt alsó réteggént viselt felsőrészt (például pólót, inget, blúzt), legalább három alsórészt (nadrágot, szoknyát, rövidnadrágot), legalább három pulóverfélélt, melegítőfelsőt vagy dzsekit, továbbá két készlet hálóruhát jelent.

37.4. mutató: A kísérő nélküli kiskorúnak legalább két pár cipője van.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ebbe beletartozhat egy pár cipő benti használatra és egy pár utcai használatra.

37.5. mutató: Ha a ruhák bármelyike az elhasználódás folytán már nem használható, van egy előírt mód a lecserélésére.

37.6. mutató: A kisbabával vagy kisgyerekekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak egy hétre elegendő ruhával rendelkeznek a gyerekek számára anélkül, hogy mosniuk kellene.

⁽²⁷⁾ Lásd: Egészségügyi Világszervezet: [How much water is needed in emergencies?](#) 2013.

Bevált gyakorlat az elegendő ruházat biztosítása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha kerülnek az összes kísérő nélküli kiskorú „egységes megjelenését” (ha a ruházatot természetben biztosítják), mivel ez segít elkerülni a stigmatizálást;
- ✓ ha létrehoznak egy adományraktárt, és a használt ruhák beszerzése és szétosztása érdekében kapcsolatba lépnek a humanitárius civil szervezetekkel;
- ✓ ha lehetővé teszik a kísérő nélküli kiskorúak számára, hogy a gazdasággal kapcsolatos tanulás részeként maguknak vegyék meg ruháikat.

38. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak megfelelő ruházattal rendelkezzenek.

38.1. mutató: A ruházat megfelelő méretű a kísérő nélküli kiskorú számára.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez azt is jelenti, hogy előírt módja van annak, hogy a kísérő nélküli kiskorúak új ruhákat kapjanak, ha a régiüket már kinőtték.

38.2. mutató: A ruházat kellően jó állapotban van, és megfelel a befogadó társadalom uralkodó normáinak, valamint a kiskorú hátterének.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A ruházati cikkeknek (az alsónemű kivételével) nem kell újnak lenniük, de jó állapotban kell lenniük.

38.3. mutató: Az évszaknak megfelelő ruházat áll rendelkezésre.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ez azt jelenti például, hogy a kísérő nélküli kiskorúnak szükség esetén rendelkeznie kell egy télikabátal/dzsekivel, kesztyűvel, téli kalappal, sapkával, téli sállal és téli cipővel.

38.4. mutató: Elegendő ruházatot biztosítanak az iskolai kirándulásokon és a tanrenden kívüli iskolai tevékenységeken való részvételhez.

Bevált gyakorlat a megfelelő ruházat biztosítása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a számukra biztosított ruházat részeként kérésre legalább egy extra fátylat biztosítanak a lányoknak.

39. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak elegendő és megfelelő személyes higiéniai termékhez jussanak.

39.1. mutató: Létezik egy lista, amely részletezi, hogy a meghatározott életkorú és nemű kiskorúak milyen típusú és mennyiségű személyes higiéniai termékre jogosultak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezt a listát világosan közlik a kísérő nélküli kiskorúakkal.

39.2. mutató: A kiskorúnak rendelkezésére állnak a szükséges személyes higiéniai termékek, vagy az egy főre jutó, természetben rendszeresen kiosztott csomagok, vagy a napi szükségleteket fedező juttatás révén.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A személyes tisztaság megőrzése, a higiénia, valamint a fertőző betegségek megelőzése érdekében az alapvető tisztálkodási szereket a kiskorúak rendelkezésére kell bocsátani. Ezek többek között a következőket tartalmazzák: fogkefe, fogkrém, toalettpapír, szappan, sampon, borotva/borotvahab és egészségügyi betét. A kisbabával rendelkező kiskorúak számára pelenkát és egyéb, a baba ellátásához szükséges higiéniai termékeket is biztosítani kell.

40. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak hozzáférjenek más alapvető, nem élelmiszer jellegű cikkekhez.

40.1. mutató: Elegendő ágyneműt és törülközőt biztosítanak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Amennyiben a kísérő nélküli kiskorúak feladata az ágyneműjük mosása, legalább két készletet biztosítanak számukra.

40.2. mutató: Biztosított a mosópor, ha a kísérő nélküli kiskorúak maguk felelnek a ruhájuk mosásáért.

40.3. mutató: A különleges befogadási igényekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Például egy testi fogyatékossgal élő vagy sérülés vagy gyógykezelés után lábadozó kísérő nélküli kiskorú mankót, kerekesszéket vagy más gyógyászati segédeszközt kaphat, ha ezek máshonnan (más szereplőktől, például a közegészségügyi ellátórendszerből) nem beszerezhetők. A látáskorrekciót igénylő kísérő nélküli kiskorúak számára szemüveget vagy kontaktlencsét kell biztosítani. A kisbabával rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára működőképes babakocsi biztosítanak. A kisgyermek számára jó állapotban lévő és a gyermek korának megfelelő játékokat biztosítanak.

Bevált gyakorlat az alapvető, nem élelmiszer jellegű cikkekhez való hozzáférés biztosításában

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha az idősebb gyermekek számára szükség esetén vasalót és hajszárítót biztosítanak.

41. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy az iskolába beiratkozott, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísérő nélküli kiskorúak megfelelő ruházathoz és iskolai felszereléshez jussanak, hogy ezáltal teljeskörűen részt vehessenek az oktatási tevékenységekben.

41.1. mutató: Az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísérő nélküli kiskorúak megfelelő ruházatot kapnak az iskolai tevékenységekhez.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ebbe beletartozhat az iskolai egyenruha, ha kötelező, valamint a sportruházat és -cipő.

41.2. mutató: Az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísérő nélküli kiskorúak ingyenesen kapnak egy iskolatáskát (hátizsákot vagy más táskát) és az iskola által előírt egyéb iskolai felszerelést.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az iskolai felszerelések a szokásos tantervben előírt tankönyveken és egyéb cikkeken túl a szakképzéshez szükséges cikkeket is jelenthetik.

41.3. mutató: Az iskolai kirándulásokon és a tanrenden kívüli iskolai tevékenységeken való részvételhez elegendő ruházat biztosított.

8.3. Napi szükségleteket fedező juttatás

42. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a megfelelő összegű, napi szükségleteket fedező juttatást.

42.1. mutató: A napi szükségleteket fedező juttatás alkalmazási köre egyértelműen definiálva van.

42.2. mutató: A napi szükségleteket fedező juttatás kiszámítására szolgáló módszer világosan meg van határozva.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A „meghatározva” azt jelenti, hogy a napi szükségleteket fedező juttatás összegének kiszámításakor figyelembe vett elemek és az egyes elemek összegének megítélésakor figyelembe vett tényezők le vannak írva.

42.3. mutató: A napi szükségleteket fedező juttatást ingyenesen biztosítják („zsebpénz”).

- **Kiegészítő megjegyzések:** A „szabadon felhasználható”, napi szükségleteket fedező juttatást nem lehet természetben biztosítani. A tényleges összeget a nemzeti közeghez viszonyítva kell meghatározni. Figyelembe kell venni az alapszükségleteken túlmutató kiegészítő szükségleteket, például az egyénileg választott termékeket vagy szolgáltatásokat (pl. kulturális tevékenységek, édesség, játékok, szórakozás).
- Azt, hogy a kísérő nélküli kiskorú milyen módon kapja meg a pénzt, esetenként kell értékelni, figyelembe véve, hogy a kísérő nélküli kiskorúaknak segítségre és felügyeletre van szükségük a zsebpénz elköltése és megtakarítása kapcsán (lásd: 4. fejezet: Napi gondozás).

42.4. mutató: A napi szükségleteket fedező juttatás összege tükrözi legalább a következő költségeket, kivéve, ha ezeket természetben biztosítják: kommunikáció és információ, iskolai felszerelés, személyes tisztálkodás és testápolás, szabadidős tevékenységek és az egészségügyi ellátás vagy gyógykezelés igénybevételével, a menekültügyi eljárással és jogi segítségnyújtással, illetve az iskolába beiratkozott, valamint egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő gyermekek oktatásával összefüggő útiköltség.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az iskolai felszerelések és a személyes tisztálkodási és testápolási cikkek természetbeni biztosítását lásd: 39. és 41. előírás, valamint 6. fejezet: Egészségügy, 29. előírás.

42.5. mutató: A napi szükségleteket fedező juttatást rendszeresen, legalább havonta egyszer biztosítják.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az ellátás rendszerességét a célnak (ha meg van jelölve), az összegnek és a juttatás kiosztásához választott formának megfelelően kell meghatározni. Minden esetben biztosítani kell az átláthatóságot.

Bevált gyakorlat a napi szükségleteket fedező juttatás terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a napi szükségleteket fedező juttatás összegének kiszámításakor figyelembe veszik a kísérő nélküli kiskorú egyéni helyzetét (pl. életkor/család összetétele);
- ✓ ha a napi szükségleteket fedező juttatást a tárgyidőszak előtt osztják ki;
- ✓ ha a hagyományos szolgáltatások alá tartozó kiskorúaknak nyújtott juttatással megegyező napi szükségleteket fedező juttatást biztosítanak;
- ✓ ha a napi szükségleteket fedező juttatást kártyán biztosítják, hogy a kiskorúaknak ne kelljen nagy mennyiségű készpénzt maguknál hordozniuk.

9. Lakhatás

Bevezető megjegyzések

Ez a rész több alegységre tagolódik, amelyek a szálláshely alábbi aspektusaival foglalkoznak:

- elhelyezkedés;
- a szálláshelyek infrastruktúrája;
- a szálláshelyek biztonsága;
- közös terek;
- higiénia;
- karbantartás;
- kommunikációs berendezések és szolgáltatások.

Mindegyik alegység a szálláshelyek valamely alapvető aspektusával foglalkozik, amelyek kiegészítik egymást.

Az EU+ államok szabadon választhatnak a kísérő nélküli kiskorúaknak biztosított különböző szállástípusok közül mindaddig, amíg a kísérő nélküli kiskorú különleges szükségleteit figyelembe veszik. A különböző megoldások a befogadó állomásoktól az alternatív lehetőségekig terjednek, ideértve a nevelőszülőknél, a magánházakban, lakásokban vagy a kiskorúak elszállásolására átalakított egyéb épületekben történő elhelyezést ⁽²⁸⁾.

Az EU+ államok gyakorlata ugyanakkor a menekültügyi eljárás adott szakaszától függően különböző szállástípusok használatát tükrözi, beleértve például a tranzitállomásokat, az első/kiinduló befogadó központokat vagy a dublini eljárásban érintett, nemzetközi védelmet kérelmezőknek kialakított speciális létesítményeket. Következésképpen az épületek funkcionalitása változhat attól függően, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők a tervek szerint mennyi ideig tartózkodnak benne. Ezért az ebben a részben szereplő előírások és mutatók némelyikének alkalmazhatósága a választott szállástípustól és a szállás céljától (pl. a kísérő nélküli kiskorúak rövid vagy hosszú távú tartózkodása) függhet. Amennyiben egy előírás csak egy meghatározott szállástípusra érvényes, ezt külön jelezzük.

Jogi hivatkozások – lakhatás

- Az RCD 17. cikke: A befogadás anyagi feltételeire és az egészségügyi ellátásra vonatkozó általános szabályok
- Az RCD 18. cikkének (1) bekezdése: A befogadás anyagi feltételeinek részletes szabályai

9.1. Elhelyezkedés

Bevezető megjegyzések

Az ebben a részben szereplő előírások és mutatók az épületeknek a környezethez viszonyított elhelyezkedésére vonatkoznak. A szállás elhelyezkedésének komoly hatása lehet a befogadási rendszer más vonatkozásaira, köztük a megfelelő szolgáltatások (pl. oktatási szolgáltatások, egészségügyi szolgáltatások, jogi segítségnyújtás vagy a menekültügyi eljárás különböző szakaszaihoz kapcsolódó szolgáltatások) hozzáférhetőségére, és még nagyobb hatása lehet az integrációs lehetőségekre és kilátásokra. Az ebben a részben szereplő előírások és mutatók ezért szorosan kapcsolódnak az ezt követő részekben megadottakhoz. Ez azt jelenti, hogy a szállás elhelyezésének megválasztásakor teljeskörűen figyelembe kell venni a befogadási feltételek más, a jelen dokumentum különböző részeiben tárgyalt aspektusait.

Az ebben a részben használt mutatók némelyikének (pl. az érettség fokának értékelése alapján: mi számít elfogadható járótavolságnak, megfelelő hosszúságú útnak vagy a szervezett közlekedés rendszerességének) meghatározása ugyanakkor az igénybe veendő szolgáltatás típusától és a szolgáltatás használatának szükséges gyakoriságától függ. Ahol például a kísérő nélküli kiskorúaknak el kell jutniuk az iskolába, ott a hozzáférésnek napi szinten kell lehetségesnek lennie, rövid utazási idővel. A nemzetközi védelmet kérelmező személyes meghallgatáson való részvételét megkönnyítő utazás időtartama ezzel szemben hosszabb is lehet, különösen, ha a felelős hatóság gondoskodik a szállításról.

⁽²⁸⁾ Lásd: Gyámügyi Intézmények Európai Hálózata (ENGI): [Alternative Family Care \(ALFACA\)](#).

Általában úgy kell értelmezni, hogy a szálláshelyeknek olyan területeken kell elhelyezkedniük, amelyek lakáscélra vannak kijelölve.

Előírások és mutatók

43. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a földrajzi hozzáférést a megfelelő szolgáltatásokhoz, például a közszolgáltatásokhoz, iskolához, egészségügyi ellátáshoz, szociális és jogi segítségnyújtáshoz, a napi szükségleteket kielégítő bolthoz, mosodához, valamint a szabadidős tevékenységekhez.

43.1. mutató: A különleges szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A mozgásukban jelentősen korlátozott kísérő nélküli kiskorúaktól például nem szabad elvárni, hogy gyalogosan közelítsék meg a megfelelő szolgáltatásokat. A kísérő nélküli kiskorúak életkorát és érettségét szintén figyelembe kell venni. Ilyen esetekben alternatív megoldásokat kell találni.

Alternatív mutatók a földrajzi elérhetőség biztosítására vonatkozóan:

43.1. a) mutató: A szóban forgó szolgáltatásokat a szálláshelyen belül biztosítják; **VAGY**

43.1. b) mutató: A létesítmény elfogadható járótavolságra van a megfelelő szolgáltatásoktól, és a rendelkezésre álló infrastruktúra gyalogosan biztonsággal megközelíthető;

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezt a mutatót egy konkrétan meghatározott maximális távolsággal együtt kell kialakítani, figyelembe véve a hazai közeget és a környezetet, például hogy van-e használható gyalogút, hogy a területen mennyi az emelkedő stb. – például legfeljebb 3 km általában véve a közszolgáltatásokig és 2 km az egészségügyi intézményekig és az iskoláig.

VAGY

43.1. c) mutató: A megfelelő szolgáltatások tömegközlekedéssel megközelíthetők, és az utazás időtartama elfogadható hosszúságú;

- **Kiegészítő megjegyzések:** Azt, hogy az utazás hossza elfogadható-e, ahhoz viszonyítva kell megítélni, hogy milyen típusú szolgáltatásról van szó, és ezt milyen rendszerességgel kell a kísérő nélküli kiskorúnak igénybe vennie (pl. hogy a kísérő nélküli kiskorú esetében meddig tart az iskolába bejárni tömegközlekedéssel, vagy mennyit kell utaznia a személyes meghallgatásra). Emellett magának a tömegközlekedésnek a rendszerességét is figyelembe kell venni, mivel ez teszi lehetővé, hogy a kísérő nélküli kiskorú biztonságos oda-vissza utazással ténylegesen igénybe vehesse a szolgáltatást. A tömegközlekedés hozzáférhetőségét úgy kell érteni, hogy szükség esetén az utazási költségeket visszatérítik vagy az utazás ingyenes legalább a következő esetekben: egészségügyi ellátás és gyógykezelés, a menekültügyi eljárás és jogi segítségnyújtás és az iskolába vagy szakképzésbe beiratkozott kísérő nélküli kiskorúak oktatása.

VAGY

43.1. d) mutató: A megfelelő szolgáltatások az EU+ állam által biztosított, szervezett közlekedéssel megközelíthetők.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A közlekedés biztosítását tisztázni kell az EU+ állam által biztosított közlekedés rendszerességének megjelölésével.

Bevált gyakorlat a szállás elhelyezkedésének terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a kísérő nélküli kiskorúak hosszabb távú elhelyezésére szolgáló szállás elhelyezkedését úgy határozzák meg, hogy lehetőség legyen a köztük és a helyi lakosság közötti érintkezésre, hogy elkerüljék az elszigetelődést, és hosszabb távon megkönnyítsék a beilleszkedést;
- ✓ ha az iskolába vagy szakképzésre, tömegközlekedéssel (egy irányba) történő utazás időtartamát legfeljebb 45 percre korlátozzák;
- ✓ ha a helyi állandó lakosságot is bevonják a szállás helyének kijelölésébe.

9.2. Infrastruktúra

Bevezető megjegyzések

Az ebben a részben felsorolt előírásokra és mutatókra a következő meghatározások érvényesek:

- „(Háló)szoba”: négy fallal és a mennyezettel körülhatárolt, zárható ajtóval és nyitható ablakkal ellátott különálló helyiség. A befogadó létesítményekben vagy más közös szálláshelyen a „hálóhelyiséget” minden esetben mint olyan zárható helyiség kell érteni, amelyhez a személyzet hozzáférhet.
- A „családtagokat” az RCD 2. cikke c) pontjának megfelelően kell meghatározni.

Előírások és mutatók

44. ELŐÍRÁS: Elegendő teret kell biztosítani a kollektív szálláson lévő hálósobában.

44.1. mutató: Minden kísérő nélküli kiskorúnak személyenként legalább 4 m² alapterület jut.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezt a mutatót tovább lehet pontosítani attól függően, hogy a helyiségben laknak-e más kísérő nélküli kiskorúak is, akik nem rokonok vagy családtagok. Az életkort szintén figyelembe lehet venni, például a kiskorú anyja a kisgyermekével együtt történő elhelyezésénél. Hivatkozni lehet az egy főre jutó alapterület minimumát meghatározó nemzeti jogszabályra, ha van ilyen előírás.

44.2. mutató: A személyenkénti legalább 4 m² tér mellett legalább 2,10 m szobamagasság biztosított.

44.3. mutató: A hálóhelyiségben elegendő hely van egy ágy és egy szekrény elhelyezéséhez.

45. ELŐÍRÁS: A kollektív szállásokon biztosítani kell a kiskorúak magánéletének és biztonságának tiszteletben tartását.

45.1. mutató: Egy hálóhelyiségben legfeljebb négy kiskorút helyeznek el.

45.2. mutató: Az egyedülálló kísérő nélküli fiúk és lányok számára külön hálóhelyiségek vannak kijelölve, és az ellenkező nemhez tartozó kiskorúak ezekhez nem férhetnek hozzá.

45.3. mutató: A hozzáférés korlátozását a felnőttektől elkülönített létesítmény révén kell biztosítani.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A felnőttek abban az esetben látogathatják meg a kísérő nélküli kiskorúaknak szállást adó egységeket a látogatási időn belül, ha a látogatást a személyzet és az érintett kísérő nélküli kiskorúak előzetesen jóváhagyták.

45.4. mutató: Szükség esetén a kísérő nélküli kiskorúak rendelkezésére áll egy kellően elkülönített helyiség (az épületen belül vagy kívül), ahol találkozhatnak a képviselőjükkel, a jogi segítőkkel, szociális munkásokkal vagy más érintett szereplőkkel.

Bevált gyakorlat a kísérő nélküli kiskorúak magánélete tekintetében

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha az ágyak között hagynak egy legalább 90 cm-es járatot, hogy megmaradjon a magánélet érzése;
- ✓ ha a kiskorúnak saját kulcsot adnak hálósobájához. Ez a befogadó létesítmény biztonsági szempontjainak sérelme nélkül növeli a kiskorúak biztonságát, akik jobban ki vannak téve a nemi alapú erőszak kockázatának.

46. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a szálláshely megfelelő berendezését.

46.1. mutató: A hálóhelyiségek berendezése legalább az alábbiakat tartalmazza:

46.1.1.: egy egyszemélyes ágy; **ÉS**

46.1.2.: íróasztal és személyenként egy szék a hálósobában vagy a közös terekben; **ÉS**

46.1.3.: kiskorúnként egy zárható szekrény, amely elég nagy a személyes tárgyak (például ruhák, pénz vagy dokumentumok) tárolásához.

46.2. mutató: Közös hálószoza esetén a szekrény zárható.

46.3. mutató: A közös tereket/lakótereket otthonosan és gyermekbarát módon kell berendezni, beleértve azt, hogy elegendő számú asztal, szék, kanapé és karosszék legyen bennük. A szálláson lennie kell egy közös helyiségnek.

46.4. mutató: Az olyan létesítményekben, ahol a kísértő nélküli kiskorúak saját magukra főznek, a konyhában az alábbiak mindegyike rendelkezésre áll és hozzáférhető:

46.4.1.: személyenként elegendő hűtőtér fogat; **ÉS**

46.4.2.: személyenként elegendő polcterület; **ÉS**

46.4.3.: személyenkénti minimum hozzáférés a tűzhelyhez; **ÉS**

46.4.4.: személyenként meghatározott minimális számú tányér, pohár, főzőeszköz és evőeszköz.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az elegendő hűtőtér fogat fogalmát tovább lehet pontosítani az egy személyre jutó térfogat (liter) vagy polc meghatározásával.

46.5. mutató: Azokban a létesítményekben, ahol étkeztetési szolgáltatásokat nyújtanak, a kísértő nélküli kiskorúak számára felügyelt ételkészítési képzést kell biztosítani, és a konyhában a következő eszközöknek kell rendelkezésre állniuk és hozzáférhetőnek lenniük:

46.5.1.: elegendő hűtőtér fogat, sütő-/tűzhely- és polc kapacitás biztosított és hozzáférhető; **ÉS**

46.5.2.: elegendő számú tányér, pohár, főzőeszköz és evőeszköz biztosított és hozzáférhető.

47. ELŐÍRÁS: Elegendő, alkalmas és működő higiéniai infrastruktúrát kell biztosítani a szálláshelyen.

47.1. mutató: Valamennyi kiskorúnak biztonságos és tényleges hozzáférést kell nyújtani zuhanyzóhoz/kádhoz, hideg-meleg vizes mosdóhoz, valamint egy zárható, működőképes toaletthez, amely a személyzet által kintről nyitható.

47.2. mutató: Nyolc kiskorúra legalább egy működő és zárható toalett jut, amely napi 24 órában hozzáférhető.

47.3. mutató: Nyolc kiskorúra legalább egy hideg-meleg vizes zuhanyzó vagy kád jut.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A zuhanyzó/kiskorúak aránya módosítható, ha a hozzáférést a nap folyamán hosszabb időszakokra biztosítják.

47.4. mutató: Tíz kiskorúra legalább egy működő hideg-meleg vizes mosdó jut, amely napi 24 órában hozzáférhető.

47.5. mutató: Ha a fürdőszobában egynél több zuhanyzó van, gondoskodnak a vizuális elválasztásról.

47.6. mutató: Nemek szerint (láthatóan és érthetően megjelölve) elkülönített toalett, mosdók és zuhanyzók állnak rendelkezésre, a kisebb szálláshelyek kivételével.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A nyolc főnél kevesebbet fogadó apartmanok, garzonok és más szállások kivételt képeznek.

47.7. mutató: Intézkedések vannak érvényben annak érdekében, hogy a kiskorúak a helyiségekhez biztonságosan hozzáférhessenek, valamint hogy a kísértő nélküli kiskorúak személyes méltóságát minden esetben tiszteletben tartásák.

47.8. mutató: Intézkedések vannak érvényben annak érdekében, hogy a ruhák és a törülközők száraz helyen maradjanak, amíg a kísértő nélküli kiskorúak zuhanyoznak.

47.9. mutató: A különleges szükségletekkel rendelkező kísértő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Azon kísértő nélküli kiskorúak számára, akik szülők, korlátlan hozzáférést kell biztosítani a szaniterhelyiségekhez, hogy elláthassák kisbabáikat és kisgyermeküket.

Bevált gyakorlat a higiéniai infrastruktúra terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a mellékhelyiséget a hálólhelyiséggel és a közös térrel azonos épületben helyezik el, és nem az épületen kívül;
- ✓ ha a zuhanyzók egyénileg zárhatók, és a hozzáférés időben nincs korlátozva;
- ✓ ha külön figyelnek a kiskorúak biztonságára azáltal, hogy a tisztálkodóhelyiségeket a közelben vagy biztonságos távolságban, jól megvilágított bejáratral helyezik el.

48. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a szálláshely megfeleljen a vonatkozó nemzeti és helyi szabályozásoknak.

48.1. mutató: A szállás az alkalmazandó helyi és nemzeti szabályozásoknak megfelelően épült.

48.2. mutató: A szállás karbantartása és üzemeltetése megfelel a vonatkozó helyi és nemzeti szabályozásoknak, minden lehetséges veszélyforrás figyelembevételével.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A következő példák azt mutatják be, hogyan lehet felmérni a vonatkozó előírás teljesítésében elért előrehaladást egy befogadó állomás esetében: a befogadó állomásnak van kiürítési terve, és az mindig látható helyen van; a kiürítési útvonalak akadálymentesek; a tűzoltó készülékek hozzáférhető helyen vannak.

48.3. mutató: A szállás hálólhelyiségeibe és a közös/nappali helyiségekbe elegendő természetes fény és friss levegő jut, ugyanakkor függöny és/vagy redőny is van, hogy szükség esetén el lehessen sötétíteni.

48.4. mutató: A szálláshely minden területére kiterjedő, megfelelő hőmérséklet-szabályozási rendszer működik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A megfelelő hőmérsékleti tartományt a helyszín éghajlati körülményeihez és az állampolgárokra alkalmazott általános szabályokhoz viszonyítva kell meghatározni. A minimális beltéri hőmérséklet télen 18 fok, a maximális beltéri hőmérséklet nyáron 28 fok lehet.

48.5. mutató: A hálólhelyiségek és a közös terek védve vannak a túlzott környezeti zajtól.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A környezeti zajt okozhatják például gépek, repülőgépek, vonatok stb.

49. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a csökkent mozgásképességű kísérő nélküli kiskorúak számára kijelölt szállás belső és külső infrastruktúrája az igényeikhez legyen igazítva.

Annak **alternatív mutatói**, hogy a belső és külső infrastruktúra a különleges szükségletekhez van igazítva:

49.1. mutató: A szálláshely:

49.1. a): a földszinten található; **VAGY**

49.1. b): van egy csökkent mozgásképességű személyek általi használatra átalakított felvonó; **VAGY**

49.1. c): a lépcsők száma nem haladja meg a mozgáskorlátozottság fokának megfelelően előírt maximumot.

49.2. mutató: A külső megközelítési utaknak, például a gyalogos vagy autós bejáratoknak szilárd, egyenletes burkolata van.

49.3. mutató: A bejáratot úgy alakították ki, hogy csökkent mozgásképességű kísérő nélküli kiskorúak számára is használható.

49.4. mutató: A szálláshelyen belüli ajtónyílások és folyosók kellően szélesek a kerekesszékes használathoz.

49.5. mutató: A szobákban és a csökkent mozgásképességű kísérő nélküli kiskorúak által használt helyeken fali kapaszkodók vannak felszerelve.

49.6. mutató: A higiéniai infrastruktúra át van alakítva, például küszöb nélküli zuhanyzók, fali kapaszkodók, kerekesszéket használók számára elérhető magasságú mosdók és toalették vannak, és a fürdőszobák és mellékhelyiségek padlója alkalmas a kerekesszékes használatra.

9.3. Biztonság

Bevezető megjegyzések

A szálláshely és a létesítmények megfelelő biztonsága: a bútorok és a berendezési tárgyak megfelelnek az alkalmazandó nemzeti jogszabályoknak és szabályozásoknak, valamint annak az átfogó célknak, hogy a kísérelő nélküli kiskorúak és a szálláshelyeken dolgozó személyzet tagjai számára biztonságos lakókörnyezet legyen biztosított.

Előírások és mutatók

50. ELŐÍRÁS: Meg kell tenni a szükséges biztonsági intézkedéseket.

50.1. mutató: A szálláshely és a létesítmények kapcsán rendszeres kockázatfelmérést végeznek, a külső és belső tényezők figyelembevételével.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kockázatértékelésnél a következő tényezőket kell figyelembe venni: a kísérelő nélküli kiskorúak által jelzett biztonsági problémák, a szállás állapota és elhelyezkedése, a helyi lakóközösség viszonyulása, az elszállásolni kívánt személyek létszáma, a szállás lakóinak nemzetiségi összetétele, a kiskorúak életkora, neme és családi helyzete, az ott elhelyezett, különleges szükségletekkel rendelkező kísérelő nélküli kiskorúak, valamint a korábbi incidensek.

50.2. mutató: A kockázatfelmérés eredménye alapján megfelelő biztonsági intézkedéseket vezetnek be.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az ilyen intézkedésekbe beletartozhat például: a belépés ellenőrzésének megkönnyítése az épület körüli kerítéssel, elegendő világítás a szálláshely épületeit körülvevő területeken, szükség esetén a nyilvános hozzáférés korlátozása a kiskorúak biztonsága érdekében, és a biztonsági jellegű szempontok felvétele a házirendbe.
- A kísérelő nélküli kiskorúakat meg kell tanítani, hogy tűz esetén hogyan kell a tűzoltó takarókat és a tűzoltó készülékeket használni.

50.3. mutató: Az épületbe való belépést ellenőrzik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Amennyiben az épületet videomegfigyelő rendszerrel ellenőrzik, az csak a belépési és a közös tereket figyelheti meg, és tájékoztatni kell a kísérelő nélküli kiskorúakat a rendszer létezéséről és céljáról.

50.4. mutató: A létesítmények tűzbiztonságáról a nemzeti jogszabályokkal összhangban gondoskodni kell.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Készíthető létesítményspecifikus menekülési terv, amely például előírhatja a tűzvédelmi gyakorlatok gyakoriságát, a füstérzékelők és a tűzoltó készülékek számát és elhelyezkedését.

50.5. mutató: A felelős személyzet felé biztonságosan be lehet jelenteni a biztonsági problémákat (pl. lopás, erőszak, a külső közösség ellenséges megnyilvánulásai).

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kísérelő nélküli kiskorúakat tájékoztatni kell a biztonsági incidensekre érvényes jelentési útvonalról.

50.6. mutató: A segélyhívószámok látható helyen ki vannak téve, és rendelkezésre áll egy telefon.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A létesítmény (24 órában elérhető) telefonszámát látható helyen kifüggesztik, hogy a kísérelő nélküli kiskorúak elmenthessék azt saját telefonjukba, vagy felírassák, hogy szükség esetén mindig el tudjanak érni valakit.

50.7. mutató: A biztonsági intézkedések a szexuális és nemi alapú erőszak felderítésével és megelőzésével is foglalkoznak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ilyen intézkedésekre példa lehet a területek megfelelő világítása, azon helyzetek korlátozása, amikor a kísérelő nélküli kiskorúaknak egyedül kell elszigetelt helyekre menniük vagy ilyen helyeken keresztül menniük, a felnőttek hozzáféréseinek korlátozása, az ajtókra zárat kell szerelni stb.

50.8. mutató: A különleges szükségletekkel rendelkező kísérelő nélküli kiskorúak érdekében külön intézkedések történtek.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Külön intézkedéseket kell bevezetni az összes kiskorú biztonsága érdekében, különös tekintettel a korukkal, családi helyzetükkel, nemükkel, nemi identitásukkal vagy szexuális irányultságukkal, illetve fizikai vagy mentális problémáikkal összefüggésben különleges szükségletekkel rendelkező kiskorúakra.

Ugyancsak külön biztonsági intézkedéseknek kell érvényben lenniük az emberkeresedelem, a szexuális és nemi alapú erőszak, a kínzás vagy a pszichikai vagy fizikai erőszak más formáinak az áldozatai számára (lásd: 3. fejezet: Elosztás, 15. előírás, A kiskorúak szálláshelyének [újra]kijelölése különleges szükségleteik miatt).

50.9. mutató: Veszélyektől mentes védett hely biztosítása a kísérő nélküli kiskorúak számára a játékhoz.

Bevált gyakorlat a biztonsági intézkedések tekintetében

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha az erőszak bejelentésének ösztönzése érdekében külön teret biztosítanak, ahol az egyes csoportok diszkrétan jelezhetik a biztonsági aggályukat;
- ✓ ha rendszert hoznak létre a biztonsági incidensek bejelentésére vagy nyilvántartására.

9.4. Közös terek

Bevezető megjegyzések

Ezen útmutató keretében a „közös tér” kifejezés olyan területre vonatkozik, ahol a kísérő nélküli kiskorúak étkeznek és a szabadidejüket eltöltik. A közös tér mérete és kialakítása, illetve funkcionalitása attól függ, hogy a kísérő nélküli kiskorúakat milyen típusú szálláson helyezték el. A kísérő nélküli kiskorúak közös tereit gyermekbarát módon kell berendezni. Ez magában foglalja a kényelmes ülőhelyek (kanapék és karosszékek) biztosítását is. A berendezésnek továbbá tűzállónak kell lennie. Emellett általános dekorációról, például szőnyegekről, párnákról, cserepes növényekről és függönyökről is gondoskodni kell. A „közös terek” ennek megfelelően a kísérő nélküli kiskorúak számára használható egy vagy több helyiséget jelenthetnek.

A nagyobb szálláshelyek esetében a „közös terek” több különböző helyiséget is jelenthetnek, amelyek sokféle célt töltenek be, azaz étkezésre, szabadidős tevékenységekre vagy csoportos foglalkozásokra szolgálnak (pl. a házi feladat elkészítése, nyelvtanfolyamok, tájékoztatás stb.). A kisebb létesítményekben ugyanakkor esetleg csak egyetlen, több célt betöltő helyiség van, amelyet az igénytől és a napszaktól függően étkezővé/nappalivá vagy tanulószobává, illetve szabadidős térére lehet alakítani. Ez azon alapul, hogy a kísérő nélküli kiskorúak szabadidős tevékenységekben való részvételi lehetősége és mentális egészségi állapota között fontos összefüggés van. A szabadidős tevékenységekre szolgáló tér megléte, illetve annak lehetősége, hogy a kísérő nélküli kiskorúak kollektív tevékenységekben vegyenek részt (pl. beltéri játékokat játszanak, házimunkát végezzenek, nyelvórákra járnak, csoportos tájékoztatókon vagy sporttevékenységekben vegyenek részt), fontos célt szolgál, mivel segít strukturáltabbá tenni napjukat, ezáltal segít az abból eredő feszültség csökkentésében, hogy túl sok időt töltenek anélkül, hogy bármit is tenniük kellene.

Előírások és mutatók

51. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúaknak elegendő terük legyen az étkezéshez.

51.1. mutató: Minden kiskorúnak lehetősége van arra, hogy egy kijelölt helyen étkezzen.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Minden kísérő nélküli kiskorú étkezhet az ebédlőben (nagyobb létesítmény esetén) vagy egy olyan helyiségben, ahol van egy asztal és kellő számú szék. Az étkezésre használt hely más funkciókat is betölthet, amíg meghatározott időpontokban étkezés céljára igénybe vehető.

52. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúaknak elegendő terük legyen a szabadidős és csoportos tevékenységekhez.

52.1. mutató: A szálláshelyen belül vagy egy közeli közterületen van egy szabadidős tevékenységekre alkalmas terület.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A kollektív szállásokon a szabadidős tevékenységekre szolgáló helyiség kialakításakor figyelembe kell venni a kísérő nélküli kiskorúak nemét, életkorát és kulturális sajátosságait (pl. az öltözők kialakításakor). Ebbe lehetőség szerint beletartozhat, hogy külön helyiségek vagy időszakok vannak, amikor a szabadidős tevékenységekre kijelölt helyiségek használhatók.

52.2. mutató: Ha a csoportos tevékenységeket egy EU+ állam szervezi, elegendő, alkalmas terület áll rendelkezésre, például egy külön helyiség formájában.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A „csoportos tevékenység” kifejezés jelenthet például nyelvtanfolyamot, csoportos tájékoztatót, sporttevékenységet stb.

52.3. mutató: A játékhoz és a szabadtéri tevékenységekhez biztonságos helyiség/terület áll a kísértől nélküli kiskorúak rendelkezésére a szálláshelyen.

52.4. a) mutató: A szabadidős tevékenységeknek egy meghatározott minimuma érhető el elfogadható járótavolságra, és az útvonal gyalog is biztonságos; **ÉS**

52.4. b) mutató: A kollektív létesítményekben a kiskorúak életkorának megfelelő szabadidős tevékenységeknek egy meghatározott minimuma érhető el a szálláshelyen belül; **ÉS**

52.4. c) mutató: További tevékenységek érhetőek el tömegközlekedéssel vagy az EU+ állam által megszervezett szállítás révén.

52.5. a) mutató: A 0 és 12 év közötti kísértől nélküli kiskorúak *minden nap* hozzáférnek az életkoruknak megfelelő játszótérhez és játszószobához; **ÉS**

52.5. b) mutató: A 13 és 17 év közötti kísértől nélküli kiskorúak *hetente* hozzáférnek beltéri és kültéri sportlétesítményekhez.

Bevált gyakorlat a közös terek kapcsán

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha különálló tanulószobát vagy egy több célt betöltő helyiség esetében meghatározott időpontokat jelölnek ki a házi feladat nyugodt körülmények közötti elkészítésére.

9.5. Higiénia

Bevezető megjegyzések

A „higiénia” kifejezés azt a folyamatot jelenti, hogy a takarítás és a hulladékszállítás révén piszoktól, fertőzéstől, betegségtől stb. mentesen tartják a területeket. Ennek megfelelően a „tisztta” kifejezés a kártevők, rovarok, baktériumok és egyéb veszélyforrások hiányára utal. Az ebben a részben ismertetett érvényes higiéniai előírások a teljes szálláshelyre vonatkoznak, a magánterületeket éppúgy beleértve, mint a szálláshelyen belül vagy kívül található közös tereket (adott esetben). Ezeknek az előírásoknak a kidolgozása és ellenőrzése a nemzeti környezettől függően más megfelelő hatóságok feladata lehet (pl. népegészségügyi felügyeleti szervek).

A nagyobb létesítményekben a „magánterület” csak a hálóhelyiséget jelenti, az összes többi helyiség a közös terek kategóriájába tartozik. A higiéniai előírások mindazonáltal a közös terek különböző típusaitól – pl. a konyha, a tisztálkodóhelyiségek és más szobák, köztük az irodák vagy csoportszobák – függően eltérőek lehetnek. A kisebb létesítményekben ezzel szemben a konyhát, a fürdőszobát és más helyiségeket is magánterületnek kell tekinteni.

Bár a megfelelő higiéniai előírások fenntartása a tagállamok érintett hatóságainak átfogó hatáskörébe esik, életkoruk és fejlettségi szintjük függvényében a kísértől nélküli kiskorúakat is be lehet vonni abba. A gyakorlatban jellemzően utóbbiak felelnek a magánterületek takarításáért. Emellett a nemzeti jogszabályok/előírások függvényében oktató jelleggel egyéb helyiségeket is takaríthatnak kiskorúak, figyelembe véve a kísértől nélküli kiskorú életkorát. A takarítást a személyzet irányítja és felügyeli. Egyes esetekben ezután javadalmazás is jár, a kollektív szálláson belül kiosztott kis munkák keretében. Ilyen esetben a takarítási folyamatot a felelős szervnek vagy egy külön takarítócégnek kell felügyelnie.

A szállás tisztaságához kapcsolódó feladatok részletes leírásának szerepelnie kell a házirendben.

Előírások és mutatók

53. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a magánterületek és a közös terek tisztaságát.

53.1. mutató: A szálláshelyen betartják a takarítási rendet.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Minden terület esetében meg van határozva, hogy milyen gyakran és milyen szinten kell takarítani.

53.2. mutató: A szálláshely magánterületeinek és közös tereinek tisztaságát rendszeresen ellenőrzik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az ellenőrzések során figyelembe kell venni a kísérő nélküli kiskorúak magánélet iránti igényét.

53.3. mutató: A tisztaságot mindig ellenőrzik, amikor valaki másik szobába vagy másik szálláshelyre költözik.

53.4. mutató: Amennyiben a takarításban (oktató jelleggel) kísérő nélküli kiskorúak is részt vesznek, a személyzet tagjainak figyelembe kell venniük életkorukat és fejlettségi szintjüket, és szükség esetén megfelelő szintű segítséget kell nyújtaniuk számukra. Emellett fontos, hogy hozzáférjenek a szükséges takarítószerkezhöz és -eszközökhöz, illetve védőfelszerelésekhez, például kesztyűhöz és maszkhoz.

54. ELŐÍRÁS: Gondoskodni kell a konyha és a tisztálkodó helyiségek tisztaságáról.

54.1. mutató: A területek tisztasága megfelel a helyi és nemzeti szabályozásoknak és előírásoknak.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezek az előírások vonatkozhatnak például a rágcsálók és kártevők megjelenésének elkerülését célzó takarítás gyakoriságára.

54.2. mutató: A területeket legalább naponta takarítják (a befogadó állomásokon), vagy naponta többször, amennyiben szükséges.

54.3. mutató: Rendszeresen elvégzik a területek alapos takarítását.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A befogadó állomásokon az ilyen alapos takarításra évente legalább négyszer sor kerülhet. A kísérő nélküli kiskorúak által használt konyhák tisztaságára vonatkozó előírások eltérnek a professzionális konyhák esetében elvártaktól.

Bevált gyakorlat a szálláshelyek tisztaságának biztosítása terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha takarítási rendet határoznak meg írásban egy jól látható és a kiskorúak által ellenőrizhető módon;
- ✓ ha a személyzet tagjai ténylegesen ellenőrzik, hogy megtörtént-e a takarítás.

55. ELŐÍRÁS: Gondoskodni kell arról, hogy a kísérő nélküli kiskorúak rendszeresen tudjanak mosni vagy mosatni.

55.1. mutató: Ha az ágyneműt természetben biztosítják és a szálláshely mossa, azt legalább kéthetente ki kell mosni.

Alternatív mutatók:

55.2. a) mutató: A kísérő nélküli kiskorúaknak legalább hetente egyszer lehetőséget kell adni a mosásra (a törülközők mosását is beleértve), ezt végezhetik önállóan vagy felügyelet mellett is;

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezt a mutatót a nemzeti környezethez igazodva kell pontosítani, a meghatározott létszámra jutó mosógépek számának és a megfelelő szárítási lehetőségnek a rögzítésével.

VAGY

55.2. b) mutató: Amennyiben mosoda áll rendelkezésre, annak a hét legalább öt napján hozzáférhetőnek kell lennie (a hétvégét is beleértve).

9.6. Karbantartás

Bevezető megjegyzések

Ebben a részben a „karbantartás” kifejezés különféle tevékenységeket jelent, amelyeket azért végeznek, hogy a szálláshely eredeti állapotát a lehető legnagyobb mértékben és a lehető legtovább megőrizték.

Bár a befogadó létesítmény karbantartása az EU+ államok megfelelő hatóságainak általános felelősségi körébe tartozik, a kísérelő nélküli kiskorúakat önkéntes alapon be lehet vonni, ha a nemzeti jogszabályok/szabályozások ezt megengedik. A kísérelő nélküli kiskorúak bevonása oktató jelleggel kell, hogy történjen, figyelembe véve a kísérelő nélküli kiskorú életkorát, és a munkát a személyzetnek kell irányítania és felügyelnie. Egyes esetekben ezután javadalmazás is jár, a kollektív szálláson belül kiosztott kis munkák keretében. Ilyen esetben a folyamatot a felelős szervnek vagy a karbantartási munkákért felelős külön cégnek kell felügyelnie.

Előírások és mutatók

56. ELŐÍRÁS: Rendszeres karbantartással kell biztosítani a szálláshelyek biztonságát és rendes működését.

56.1. mutató: Rendszeresen felméri a szálláshely, valamint berendezésének és felszerelésének rendes működését.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Ezeket az ellenőrzéseket legalább évente le kell bonyolítani. A felmérés elvégzésekor hasznos lehet egy ellenőrző lista.

56.2. mutató: A kísérelő nélküli kiskorúaknak lehetőségük van arra, hogy jelezzék a karbantartási és javítási igényeket.

56.3. mutató: A szálláshelyen belüli javításokat és cseréket gyorsan és megfelelő minőségben kivitelezik.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Nem szem elől tévesztve azt, hogy a szálláshely karbantartásáért elsősorban a befogadási személyzet felel, bizonyos karbantartási feladatokat önkéntes alapon és oktató jelleggel a kísérelő nélküli kiskorúak is elvégezhetnek, figyelembe véve a kiskorú életkorát, és minden esetben a személyzet iránymutatása és felügyelete mellett. Az általános felügyelet minden esetben a felelős szerv feladata.

9.7. Kommunikációs berendezések és szolgáltatások

Bevezető megjegyzések

A kommunikáció az egész befogadási eljárás során fontos szerepet játszik a kísérelő nélküli kiskorúak életében. A „kommunikáció” kifejezés egyszerre vonatkozik a kísérelő nélküli kiskorúak eljárási helyzetéről szóló kommunikációra és a magántermészetű, például családtagokkal való kommunikációra. Fontos, hogy a kommunikációhoz való megfelelő hozzáférés hozzájárulhat a kiskorúak mentális egészségének megőrzéséhez, mivel segítheti a származási vagy a tranzitorszámban hátrahagyott családtagokkal és barátokkal való kapcsolat hiányából, illetve a képviselővel, valamint a jogi segítségnyújtást vagy más releváns szolgáltatásokat biztosító szervezetekkel való elégtelen kommunikációból eredő szorongás megelőzését.

Előírások és mutatók

57. ELŐÍRÁS: Biztosítani kell a kísértő nélküli kiskorúak telefonhoz való hozzáférését, hogy kapcsolatban maradhassanak családjukkal, valamint hogy eljárási, jogi, orvosi és oktatási ügyekben telefonálhassanak.

57.1. mutató: A telefont legalább a családdal, illetve a képviselővel való kapcsolattartáshoz, valamint eljárási, jogi, orvosi és oktatási ügyekben igénybe lehet venni.

57.2. mutató: A kísértő nélküli kiskorúak napi szinten hozzáférhetnek szálláshelyenként legalább egy telefonkészülékhez.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az épületben felszerelendő telefonkészülékek száma az ott tartózkodó kiskorúak számától függ.

57.3. mutató: A kísértő nélküli kiskorúak elkülönített helyen bonyolíthatják a telefonhívásokat, azaz más kísértő nélküli kiskorúak nem hallhatják a beszélgetést.

58. ELŐÍRÁS: A kísértő nélküli kiskorúak számára megfelelő internet-hozzáférést kell biztosítani.

58.1. mutató: A kísértő nélküli kiskorúak iskolai célból vagy a családdal való kapcsolattartás céljából napi szinten és ingyenesen hozzáférhetnek az internethez a szálláshelyen.

- **Kiegészítő megjegyzések:** Az internet-hozzáférés és annak időtartama az életkornak megfelelő, és azt a személyzet szabályozza. A szálláshelyen biztosított internet-hozzáférést megkönnyítheti a vezeték nélküli (wi-fi) hálózat elérhetősége a saját kommunikációs eszközzel (pl. okostelefonnal) rendelkező kísértő nélküli kiskorúak számára, illetve a létszám függvényében meghatározott számú számítógép rendelkezésre állása.

59. ELŐÍRÁS: A kísértő nélküli kiskorúaknak lehetőséget kell adni a kommunikációs eszközök feltöltésére.

59.1. mutató: Az elektronikus eszközök feltöltésére kiskorúnként legalább egy konnektornak rendelkezésre kell állnia és hozzáférhetőnek kell lennie.

- **Kiegészítő megjegyzések:** A töltőállomásonál a konfliktusok kialakulásának megelőzése érdekében minden helyiségnek több konnektornal kell rendelkeznie.

Bevált gyakorlat a kommunikációs berendezésekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése terén

Bevált gyakorlatnak minősül:

- ✓ ha a kísértő nélküli kiskorúaknak lehetőséget adnak az iskolai célokra, a menekültügyi eljárásra vagy orvosi ügyekre vonatkozó dokumentumok ingyenes fénymásolására vagy nyomtatására;
- ✓ ha könnyű hozzáférni egy televízióhoz, amelyen a fogható csatornák nyelve megegyezik az adott szálláshelyen tartózkodó kísértő nélküli kiskorúak körében legelterjedtebb nyelvek közül legalább kettővel.

Melléklet – Összefoglaló táblázat

Műveleti előírások és mutatók a kísértő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
1. A kísértő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képviselője	1.1. Tájékoztatás	1. Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorúak releváns tájékoztatást kapjanak.	<p>1.1. A nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követő 15 napot meg nem haladó észszerű határidőn belül kell tájékoztatni a kísértő nélküli kiskorúakat minden megállapított kedvezményről és a befogadási feltételekkel kapcsolatban rájuk háruló kötelezettségekről.</p> <p>1.2. A tájékoztatást ingyenesen kell biztosítani.</p> <p>1.3. A tájékoztatás során meg kell válaszolni a kísértő nélküli kiskorúak vagy képviselőik kérdéseit.</p> <p>1.4. A tájékoztatás a kísértő nélküli kiskorúak befogadási feltételeinek valamennyi aspektusára kiterjed, de legalább a befogadáshoz való jogra, a befogadás anyagi feltételei biztosításának formájára (lakhatás, étel-miszer, ruházat és a napi szükségleteket fedező juttatás), az egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz, szabadidős tevékenységekhez való hozzáférésre, valamint adott esetben a különleges szükségletű, nemzetközi védelmet kérelmezők számára érvényben lévő külön intézkedésekre.</p> <p>1.5. A tájékoztatást a kísértő nélküli kiskorú különleges szükségleteinek és egyéni körülményeinek megfelelően biztosítják.</p> <p>1.6. A tájékoztatás kiterjed a kísértő nélküli kiskorúakkal dolgozó személyzet feladataira.</p> <p>1.7. A tájékoztatás során el kell magyarázni egy képviselő kijelölésének kötelezettségét, aki a kísértő nélküli kiskorúakat az eljárási kérdések megoldásában és mindennapi életükben segíti.</p> <p>1.8. A tájékoztatás magában foglalja a nemzetközi védelemre vonatkozó eljárás fő aspektusait, beleértve a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférést, a rendelkezésre álló jogsegélyt és igénybevitelének módját, a családfelkutatásra vonatkozó lehetőségeket, a családegyesítést, az önkéntes hazatérést, valamint az ügyük szempontjából releváns fellebbezési eljárásokat.</p>
		2. Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorúak megértsék a releváns információkat.	<p>2.1. A tájékoztatás gyermekbarát, az életkornak megfelelő és kulturálisan érzékeny módon történik.</p> <p>2.2. Az eljárás során rendszeresen kell tájékoztatni, és a tájékoztatást dokumentálni kell (mikor történt, ki által stb.).</p> <p>2.3. A befogadó létesítményekben tolmácsoknak és/vagy nyelvi közvetítőknak kell rendelkezésre állniuk, hogy lehetőség legyen anyanyelvükön beszélni a kísértő nélküli kiskorúakkal.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
1. A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képviselete (folytatás)	1.2. Részvétel	3. Biztosítani kell, hogy – figyelemmel korára és érettségi fokára – tekintetbe vegyék a kiskorú nézeteit/ véleményét.	<p>3.1. A kísérő nélküli kiskorúak számára biztonságos és inkluzív lehetőséget biztosítanak nézeteik/véleményük kifejezésére, és azokat korukra és érettségi fokukra tekintettel figyelembe veszik.</p> <p>3.2. A befogadó létesítményben a kísérő nélküli kiskorúak számára jól ismert, bizalmas és hozzáférhető belső panasztételi eljárást alakítanak ki.</p> <p>3.3. A kísérő nélküli kiskorúaknak havonta legalább egyszer visszajelzést adnak, amelyben elmagyarázzák nekik, hogy észrevételüket miképpen vették figyelembe, és mi volt a következménye.</p>
	1.3. Képviselet	4. Biztosítani kell egy képviselő lehető legkorábbi, de legkésőbb a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követő 15 munkanappal történő kijelölését, és lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy segítséget nyújtson a kísérő nélküli kiskorúnak jogi kötelezettségeivel kapcsolatos intézkedések kapcsán.	<p>4.1. Biztosítani kell, hogy a képviselő ellenőrizhesse, hogy a szállás és a bentlakásos ellátás feltételei megfelelnek-e a kiskorú fizikai, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődése szempontjából.</p> <p>4.2. Lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy bármely problémát jelenthessen a kísérő nélküli kiskorú számára lakhatást biztosító befogadási személyzetnek; adott esetben kulturális mediátorok bevonását és velük való konzultációt kell biztosítani.</p> <p>4.3. Lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy tájékoztathassa a kiskorút az elhelyezéssel és az anyagi támogatással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, és hogy ezzel összefüggésben szükség esetén segítséget nyújthasson a kiskorú számára panasz benyújtásában.</p> <p>4.4. Lehetővé kell tenni a képviselő számára annak ellenőrzését, hogy a kiskorút tájékoztatták-e a befogadó létesítmény személyzetének és gondozóinak feladatairól és kötelezettségeiről.</p> <p>4.5. Lehetővé kell tenni a képviselő számára annak ellenőrzését, hogy a kiskorú valóban hozzáfér-e az oktatási rendszerhez, és hogy rendszeresen jár-e órákra.</p> <p>4.6. Lehetővé kell tenni a képviselő számára, hogy elősegítse a kiskorú hozzáférést a szabadidős tevékenységekhez, beleértve az életkorának, érettségének és érdeklődési körének megfelelő játékokat és a rekreációs tevékenységeket.</p>
		5. Biztosítani kell, hogy a jogi tanácsadók és egyéb tanácsadók, valamint az érintett EU+ állam által elismert nemzetközi szervezeteket és az illetékes nem kormányzati szervezeteket képviselő személyek megfelelő hozzáféréssel rendelkezzenek a befogadó létesítményekhez, hogy segítséget nyújthassanak a kísérő nélküli kiskorúak számára.	<p>5.1. A fenti szereplők hozzáférést csak az épületek és a kísérő nélküli kiskorúak biztonságával kapcsolatos okokból korlátozzák, feltéve, hogy ezáltal nem korlátozzák súlyosan, illetve nem teszik lehetetlenné a hozzáférést.</p> <p>5.2. A fentiekben felsorolt szereplők megfelelő diszkréciót biztosító körülmények között találkozhatnak és beszélhetnek a kísérő nélküli kiskorúakkal.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
1. A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatása, részvétele és képvisellete (folytatás)	1.3. Képviselét (folytatás)	6. Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak családtagjai felkutatásának megkezdésére irányuló eljárás az érkeztést és az azonosítást követő lehető legrövidebb időn belül elkezdődjön, szükség esetén nemzetközi vagy egyéb kapcsolódó szervezetek segítségével, megvédve eközben a gyermek mindennek felett álló érdekét.	6.1. A befogadással foglalkozó hatóságok és/vagy az egyéb felelős személyzet, beleértve a képviselőt, család felkutatást kezdeményeznek vagy indítanak a kiskorú által adott információk alapján és a kísérő nélküli kiskorú mindennek felett álló érdekével összhangban.
2. A különleges szükségletek és kockázatok felmérése és megválaszolása	2.1. Különleges szükségletek	7. Biztosítani kell, hogy egy kezdeti eljárás legyen érvényben a kísérő nélküli kiskorúak különleges szükségleteinek felismerésére és felmérésére.	7.1. Érvényben van egy egységesített mechanizmus/eljárás a kísérő nélküli kiskorúak különleges szükségleteinek szisztematikus felismerésére és felmérésére. 7.2. A mechanizmus világosan előírja, hogy ki a felelős a különleges befogadási igények felismeréséért és felméréséért. 7.3. A mechanizmus világosan előírja, hogy a szükségletek felismerését és felmérését hogyan kell feljegyezni és közölni a kísérő nélküli kiskorúval és a megfelelő szereplőkkel.
		8. Biztosítani kell, hogy a különleges szükségletek felismerésére és felmérésére szolgáló mechanizmust/eljárást az érkeztést követő lehető leghamarabb ténylegesen alkalmazzák.	8.1. Elegendő erőforrást rendelnek minden egyes kísérő nélküli kiskorú különleges szükségletei szisztematikus felismeréséhez és felméréséhez. 8.2. A különleges szükségletek kezelése érdekében a nyilvánvaló sérülékenységek első felismerését és felmérését az érkeztést követően, a befogadás első napján, legkésőbb 24 órán belül elvégzik. 8.3. A későbbi szakaszban nyilvánvalóvá váló különleges szükségleteket megfelelően felismerik és felméri; foglalkoznak velük, és dokumentálják őket. 8.4. Szükség esetén a különleges szükségletek felmérésében szakemberek is részt vesznek. 8.5. A befogadással foglalkozó hatóság és a döntéshozó hatóság között kialakultak a kommunikációs csatornák és az együttműködés, és ezeket használják a titoktartás jelentette korlátok között. 8.6. A különleges befogadási igények felismerése és felmérése nem érinti annak vizsgálatát, hogy a kísérő nélküli kiskorú nemzetközi védelemre szorul-e.
		9. Biztosítani kell, hogy a felismert különleges szükségleteket időben kezeljék.	9.1. Megfelelő lépéseket tesznek a felismert és felmért különleges szükségletek megválaszolására. A szükségletek megválaszolásának sürgőssége a felismert szükséglettől függ. 9.2. Amennyiben a különleges szükségleteket már felismerték, érvényben van egy mechanizmus a rendszeres ellenőrzésük biztosítására.

Műveleti előírások és mutatók a kísérelő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
2. A különleges szükségletek és kockázatok felmérése és megválaszolása (folytatás)	2.2. Kockázatértékelés	10. Biztosítani kell, hogy a kísérelő nélküli kiskorúakkal a befogadó létesítményekben dolgozó személyzet már korán felismerje a kiskorúak biztonságát és jólétét fenyegető kockázatokat.	<p>10.1. Standard kockázatértékelési eljárás van érvényben a kísérelő nélküli kiskorúak körüli biztonsági kockázatok felismerésére.</p> <p>10.2. A kísérelő nélküli kiskorúakat érintő biztonsági kockázatokat az érkezést követő első héten mérik fel; a felmérést legalább hathavonta megismélik.</p> <p>10.3. A biztonsági kockázatokat rendszeresen felméri.</p> <p>10.4. A kockázatértékelés eredményét multidiszciplináris kontextusban vitatják meg.</p>
		11. A gyermekbefogadási személyzet a minimális szintre szorítja a biztonsági kockázatokat.	<p>11.1. A kockázatértékelés alapján egy héttel az érkezést követően biztosított a szükséges ellátás és a megfelelő befogadó létesítmény.</p> <p>11.2. A befogadással foglalkozó hatóságok a sürgősen veszélyes helyzetekben haladéktalanul intézkednek a veszélyes helyzet felszámolása érdekében.</p> <p>11.3. A befogadó létesítmények riasztási eszközzel rendelkeznek, és biztosított az eltűnt kísérelő nélküli kiskorúak rendszeres jelentése és az azonnali reagálás.</p>
		12. Biztosítani kell, hogy a kísérelő nélküli kiskorúakat információval lássák el a (de)radikalizálódással kapcsolatosan, valamint hogy a személyzet megossza a kísérelő nélküli kiskorúak (potenciális) radikalizálódására utaló jeleket az illetékes hatóságokkal.	<p>12.1. A kísérelő nélküli kiskorúakkal dolgozó személyzet szükség esetén megvitatja a radikalizálódás témáját a kísérelő nélküli kiskorúakkal.</p> <p>12.2. A befogadó létesítmények rendelkeznek riasztási eszközzel a radikalizálódásra utaló jelek illetékes személyek és hatóságok számára történő jelentésére.</p>
3. Elosztás		13. A kísérelő nélküli kiskorú egyéni helyzetéhez kapcsolódó konkrét és objektív okokat (pl. életkor, érettség és különleges szükségletek), a befogadó létesítmény által kínált specifikus ellátást, valamint a létesítmény típusát és az ellátás nem intézményesített formáinak lehetőségeit figyelembe veszik a kísérelő nélküli kiskorú szálláshelyének kijelölésekor.	<p>13.1. Érvényben van egy mechanizmus annak mérlegelésére, hogy szólnak-e konkrét, objektív okok egy bizonyos szálláshely kijelölése mellett.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérelő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
3. Elosztás (folytatás)		14. Biztosítani kell a család egységének tiszteletben tartását a gyermek mindenképp felett álló érdekének elvével összhangban.	<p>14.1. Azokat a kísérelő nélküli kiskorúakat, akik (az RCD 24. cikke (2) bekezdésének értelmében) testvérek, beleegyezésük esetén együtt szállásolják el.</p> <p>14.2. A kísérelő nélküli kiskorút, házastársát és gyerekeit együtt is el lehet szállásolni, amennyiben ez a kísérelő nélküli kiskorú mindenképp felett álló érdeke, és a vonatkozó nemzeti jog megengedi.</p> <p>14.3. Ha lehetséges és helyénvaló, a család egységét a tágabb család tagjai tekintetében is tiszteletben kell tartani.</p>
		15. Biztosítani kell, hogy a különleges szükségleteket figyelembe vegyék, amikor a kísérelő nélküli kiskorú számára (újra) kijelölnek egy konkrét szálláshelyet.	<p>15.1. A kísérelő nélküli kiskorúak konkrét szálláshelyének kijelölése a különleges befogadási igényeik felmérésén alapul.</p> <p>15.2. Lehetőség van arra, hogy egy kísérelő nélküli kiskorút a felismert különleges befogadási igények következtében áthelyezzenek.</p> <p>15.3. A kísérelő nélküli kiskorúakat a lehető legritkábban szabad áthelyezni, és arra kizárólag a gyermek mindenképp felett álló érdekének elve alapján, például a családtagok könnyebb elérése vagy az oktatási szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés érdekében kerülhet sor.</p> <p>15.4. A 18. életévüket betöltött kísérelő nélküli kiskorúak számára lehetőség szerint engedélyezni kell, hogy a korábbi szálláshelyükön maradjanak. A 18. életévüket betöltött kísérelő nélküli kiskorúak felnőtt befogadó létesítménybe történő áthelyezésekor különleges intézkedéseket kell hozni. Az áthelyezést a befogadó létesítményekkel és a kísérelő nélküli kiskorúval közösen alaposan meg kell tervezni.</p>
4. Napi gondozás		16. Biztosítani kell a kísérelő nélküli kiskorúak napi gondozását a befogadó állomásokon (a), illetve egyéni elhelyezés (b) esetén.	<p>16.1. a) Folyamatosan (0/24) (gyermek)befogadási személyzet van jelen a befogadó állomáson.</p> <p>16.1. b) A (gyermek)befogadási személyzet mindig jelen van, amikor a kísérelő nélküli kiskorúak a befogadó állomáson tartózkodnak, azaz az iskolaidő előtt és után, hétvégén és az iskolai szünetek alatt.</p> <p>16.1. c) Amennyiben az éjjel az állomáson tartózkodó személyzet nem gyermekbefogadási személyzet, legalább a gyermekvédelem és a gyermekek jogai terén képzettnek kell lennie, és rendelkeznie kell a befogadó állomáson tartózkodó kísérelő nélküli kiskorúak egyéni helyzetével kapcsolatos, szükséges információkkal.</p> <p>16.1. d) A kísérelő nélküli kiskorú jelenlétét a befogadó állomáson legalább naponta egyszer ellenőrzik, hogy meggyőződjenek arról, hogy a kiskorú nem szökött-e meg.</p> <p>VAGY</p> <p>16.2. a) Amennyiben a kísérelő nélküli kiskorú számára egyéni elhelyezést biztosítanak, a gyermekbefogadási személyzet folyamatosan (0/24) elérhető.</p> <p>16.2. b) A gyermekbefogadási személyzet legalább hetente kétszer meglátogatja az egyénileg elhelyezett kísérelő nélküli kiskorút.</p> <p>16.2. c) A kísérelő nélküli kiskorú jelenlétét az egyéni szálláshelyen a látogatások során ellenőrzik, hogy meggyőződjenek arról, hogy a kiskorú nem szökött-e meg.</p> <p>16.3. A kísérelő nélküli kiskorút támogatják mindennapi élete és tevékenységei során.</p> <p>16.4. A kísérelő nélküli kiskorú számára segítséget nyújtanak a házi feladat elkészítésében, valamint korrepetálják őt.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kíséror nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
4. Napi gondozás (folytatás)	17. A napi gondozást a kíséror nélküli kiskorúak ellátását célzó sajátos módszereknek megfelelően szervezik meg.	17.1. A kíséror nélküli kiskorúak ellátására szolgáló módszert kézikönyv írja elő, és azt a befogadó létesítményben a napi gondozásért felelős valamennyi gyermekbefogadási alkalmazott ismeri és alkalmazza. 17.2. A kézikönyvben legalább a napi gondozás céljainak és annak a beszélgetési ciklusnak a leírása megtalálható, amelyben ezeket a célokat és a kíséror nélküli kiskorú, valamint biztonsága, jövőbeni kilátásai, készségei és különleges szükségletei tekintetében elért eredményeket megbeszéli vele. 17.3. A gyermekbefogadási személyzet a napi gondozás céljait és eredményeit rendszeresen megbeszéli a képviselővel és a kíséror nélküli kiskorúval.	17.1. A kíséror nélküli kiskorúak ellátására szolgáló módszert kézikönyv írja elő, és azt a befogadó létesítményben a napi gondozásért felelős valamennyi gyermekbefogadási alkalmazott ismeri és alkalmazza. 17.2. A kézikönyvben legalább a napi gondozás céljainak és annak a beszélgetési ciklusnak a leírása megtalálható, amelyben ezeket a célokat és a kíséror nélküli kiskorú, valamint biztonsága, jövőbeni kilátásai, készségei és különleges szükségletei tekintetében elért eredményeket megbeszéli vele. 17.3. A gyermekbefogadási személyzet a napi gondozás céljait és eredményeit rendszeresen megbeszéli a képviselővel és a kíséror nélküli kiskorúval.
	19. A kíséror nélküli kiskorú egészségének és jólétének megóvása és előmozdítása, valamint rezilienciájának megerősítése.	19.1. A kíséror nélküli kiskorú pszichológiai jólétét és mentális egészségét figyelembe veszik és megőrzik a napi gondozás során. 19.2. A kíséror nélküli kiskorú számára az életkorának és érettségének megfelelő, a kábítószer- és alkoholhasználat veszélyeivel kapcsolatos tájékoztató tevékenységeket szerveznek. 19.3. A kíséror nélküli kiskorú számára az életkorának és érettségének megfelelő, a szexuális és reprodukzív egészséggel kapcsolatos és nemi szerepekre vonatkozó tájékoztató tevékenységeket szerveznek. 19.4. A kíséror nélküli kiskorú legalább a mentális, szexuális vagy a fizikai bántalmazás egyéb formáival és az elhanyagolással szembeni megerősítést célzó tájékoztatást és képzést kap.	
			20. Standardizált gondozási terv segítségével támogatni kell és nyomon kell követni a kíséror nélküli kiskorú szellemi és szociális fejlődését.

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
4.	Napi gondozás (folytatás)	21. Biztosítani kell a szabadidős tevékenységekhez való tényleges hozzáférést, beleértve a kísérő nélküli kiskorú életkorának megfelelő játékot és a rekreációs tevékenységeket.	<p>21.1. A kísérő nélküli kiskorúakkal folytatott konzultációt követően a kiskorúak napi szinten hozzáférnek egy sor kinti, illetve benti szabadidős tevékenységhez, amelyek megfelelnek életkoruknak.</p> <p>21.2. A gyermekbefogadási személyzet és/vagy a gyermekgondozásban részt vevő egyéb felelős felnőttek szabadidős tevékenységeket szerveznek és felügyelnek.</p> <p>21.3. a) A 0–12 éves kísérő nélküli kiskorúak napi szinten a korukhoz igazított biztonságos helyen, felügyelet mellett tudnak játszani; ÉS</p> <p>21.3. b) a kísérő nélküli kiskorú életkorának megfelelő sporttevékenységek minimális köre rendszeresen biztosított.</p> <p>21.4. Az internet-hozzáférés és annak időtartama az életkornak megfelelő, és azt a személyzet szabályozza és felügyeli.</p>
5.	Személyzet	22. Megfelelően képezett személyzetet kell biztosítani a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozásához.	22.1. A befogadó létesítménynek megfelelően képezett személyzetről kell gondoskodnia a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozási feladatainak elvégzéséhez.
		23. Biztosítani kell, hogy a személyzet megfelelő képesítéssel rendelkezzen.	<p>23.1. A kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet egyértelmű feladatmeghatározással rendelkezik (munkaköri leírás).</p> <p>23.2. A kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet tagjai a saját munkaköri leírásukra vonatkozó nemzeti jogszabálynak és szabályozásnak megfelelő képesítéssel rendelkeznek.</p> <p>23.3. A kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó alkalmazottaknak nincs gyermekkel érintő, illetve olyan bűncselekménnyel és szabálysértéssel kapcsolatos bűnügyi előéletük, amelyek komolyan megkérdőjelezik képességüket a gyermekekkel kapcsolatos felelősségvállalásra.</p>
		24. Biztosítani kell, hogy a személyzet megkapja a szükséges és megfelelő képzést.	<p>24.1. A kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó alkalmazottaknak nyújtott képzés szükségességét nem szem elől tévesztve minden képzést össze kell hangolni a befogadással összefüggésben végzett munka fő fogalmait és elveit meghatározó magatartási kódex tágabb kereteivel.</p> <p>24.2. A kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet számára alapos és időszerű felkészülés biztosított feladatainak ellátásához.</p> <p>24.3. Létezik egy világos, az egyes funkcionális csoportok képzési követelményeit tartalmazó képzési tanmenet a különleges befogadási igények lehető leghamarabb történő, valamint a befogadási időszak alatti folyamatos felmérésére, meghatározására, dokumentálására és kezelésére.</p> <p>24.4. A képzést rendszeresen, a személyzet igényének függvényében biztosítják.</p> <p>24.5. A képzés magában foglal nem- és korspecifikus problémákat, kulturális képzést, konfliktuskezelést, a különleges szükségletekkel rendelkező személyek felismerésére irányuló bevezető és szakképzést, a mentális egészséggel kapcsolatos problémák ismeretét, a radikalizálódás jeleinek felismerését, az emberkereskedelem áldozatainak felismerését, valamint az elsősegélynyújtást és a tűzbiztonságot.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
5. Személyzet (folytatás)		25. Biztosítani és ösztönözni kell a hatékony együttműködést, az információ-megosztást és a tudatosságot.	<p>25.1. A rögzített különleges szükségleteket továbbítani kell a releváns érdekelt felek felé, hogy megfelelő garanciákat és (a különleges szükségleteket célzó) támogatást tudjanak nyújtani.</p> <p>25.2. A kísérő nélküli kiskorúakkal foglalkozásukból és/vagy feladataikból adódóan kapcsolatban lévő személyek – szociális munkások, oktatók és egészségügyi dolgozók, regisztrációs tisztviselők, tolmácok, létesítményvezetők, adminisztratív/koordináló munkatársak, valamint képviselők – számára rendszeres együttműködési, információmegosztási és szemléletformáló foglalkozásokat szerveznek és/vagy alternatív lehetőségeket biztosítanak számukra.</p> <p>25.3. A képviselők és a kísérő nélküli kiskorúakkal dolgozó egyéb érintett szereplők kölcsönösen és rendszeresen tájékoztatják egymást a kísérő nélküli kiskorú szellemi és szociális fejlődéséről.</p> <p>25.4. A nemzeti és nemzetközi jogban előírt titoktartási szabályokat bármely olyan információ tekintetében betartják, amely a kísérő nélküli kiskorúakkal dolgozók tudomására jutott a munkájuk során.</p>
		26. Támogatás biztosítása a kísérő nélküli kiskorúakkal a befogadással összefüggésben dolgozó személyzet számára.	<p>26.1. Különböző intézkedések állnak rendelkezésre, hogy segítsék a befogadási munka során felmerülő nehéz helyzetek kezelését.</p>
		27. Biztosítani kell az irányítást, a felügyeletet és az elszámoltathatóságot rendszeres – évi legalább egy – ellenőrzés révén, valamint hogy a személyzet megfelelő támogatását figyelembe vegyék.	<p>27.1. A befogadó létesítménynél a személyzet teljesítményének rendszeres ellenőrzésére szolgáló mechanizmusnak kell érvényben lennie, hogy biztosított legyen a kísérő nélküli kiskorúak napi gondozása.</p>
6. Egészségügy		28. A befogadási eljárás korai szakaszában biztosítani kell az orvosi vizsgálathoz és az egészségi állapot felméréséhez való hozzáférést, valamint az egészséggel kapcsolatos problémák megelőzését.	<p>28.1. A kísérő nélküli kiskorút a befogadó létesítménybe történő megérkezésekor azonnal tájékoztatni kell az egészségügyi ellátáshoz való jogáról, az orvosi vizsgálat céljáról és értelméről, az egészségi állapot felméréséről és az oltási programokról.</p> <p>28.2. Az orvosi vizsgálatot és az egészségi állapot felmérését a kísérő nélküli kiskorú beleegyezése esetén a befogadó létesítménybe történő érkezést követő lehető leghamarabb el kell végezni.</p> <p>28.3. Amennyiben az általánosan kötelező egészségügyi programoknak nem képezik részét oltási programok, be kell adni az előírt oltásokat a kísérő nélküli kiskorúak számára.</p> <p>28.4. A kísérő nélküli kiskorúak számára életkoruknak megfelelő és elégséges szexuális és reprodukció egészségügyi információt és ellátást biztosítanak.</p> <p>28.5. A kísérő nélküli kiskorúak számára fogamzásgátló módszereket biztosítanak.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísértől nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
6. Egészségügy (folytatás)		29. Biztosítani kell a befogadó tagállam állampolgárainak nyújtottal azonos, szükséges egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, beleértve a preventív, mentális, fizikai és pszichoszociális ellátást.	<p>29.1. A kísértől nélküli kiskorú a szükséges egészségügyi ellátások minden típusához hozzáfér.</p> <p>29.2. Az egészségügyi ellátást képesített egészségügyi személyzet biztosítja.</p> <p>29.3. A befogadó létesítményben vagy attól gyalogosan vagy tömegközlekedéssel elfogadható távolságban egészségügyi ellátás áll rendelkezésre, továbbá a kísértől nélküli kiskorúakat szükség esetén a személyzet vagy a képviselőjük elkíséri oda.</p> <p>29.4. A szükséges egészségügyi ellátást, az előírt gyógyszereket is beleértve, ingyenesen biztosítják, vagy a napi szükségleteket fedező juttatás révén gazdaságilag kompenzálják.</p> <p>29.5. Az előírt gyógyszerek biztonságos tárolását és adagolását célzó intézkedések vannak érvényben a befogadó létesítményben.</p> <p>29.6. Megfelelő intézkedések vannak érvényben annak érdekében, hogy a kísértől nélküli kiskorú ténylegesen kommunikálni tudjon az egészségügyi személyzettel.</p> <p>29.7. Az elsősegélyhez való hozzáférés vészhelyzet esetére biztosítva van.</p> <p>29.8. A kísértől nélküli kiskorú betekinthez egészségügyi irataiba, a nemzeti jogszabályok sérelme nélkül.</p> <p>29.9. A sajátos egészségügyi szükségletekkel rendelkező kísértől nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.</p>
		30. A pszichológiai nehézségekkel küzdő és/vagy bántalmazás, elhanyagolás, kizsákmányolás, kínzás vagy kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód bármely formájának áldozatául esett, illetve a fegyveres konfliktusok által érintett kísértől nélküli kiskorúak számára biztosítani kell a mentális egészségügyi ellátáshoz, a rehabilitációs ellátáshoz, valamint a szaktanácsadáshoz való hozzáférést a mentális egészségügyi és pszichoszociális támogatás szabványos működési eljárásainak kidolgozása és végrehajtása révén.	<p>30.1. A mentális egészségügyi ellátásra, rehabilitációs eljárásra és/vagy szaktanácsadásra szoruló kísértől nélküli kiskorúak számára az ellátást klinikai pszichológus jelenlétében kell biztosítani a befogadó létesítményben, vagy az állomáson kívüli helyszínen.</p> <p>30.2. A mentális egészségügyi ellátást, rehabilitációs ellátást és/vagy szaktanácsadást képesített egészségügyi személyzet nyújtja.</p>

Művelési előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
7. Oktatás – Előkészítő órák és szakképzés	7.1. Hozzáférés az oktatási rendszerhez és egyéb oktatási lehetőségekhez	31. Legkésőbb a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásának napját követő három hónappal biztosítani kell az oktatási rendszerhez a befogadó tagállam állampolgáira vonatkozó hasonló feltételek mellett történő hozzáférést.	<p>31.1. Minden kísérő nélküli kiskorú számára biztosítani kell az oktatási rendszerhez az állampolgárookra vonatkozó hasonló feltételek mellett történő hozzáférést.</p> <p>31.2. A nagykorúságot elérő valamennyi kísérő nélküli kiskorú számára lehetővé kell tenni, hogy középiskolában tanuljon tovább.</p> <p>31.3. A befogadó létesítményen kívül, attól elfogadható távolságban, illetve a befogadó létesítményben elérhető az oktatás, továbbá a kiskorút szükség esetén a személyzet vagy a képviselője elkíséri oda.</p> <p>31.4. Az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísérő nélküli kiskorúaknak lehetőségük van részt venni a kötelező iskolai kirándulásokon.</p>
		32. Amennyiben az EU+ államban fennálló különleges körülmények vagy a kiskorú egyedi helyzete ideiglenesen nem teszi lehetővé az oktatási rendszerhez való hozzáférést, egyéb oktatási lehetőségeket kell biztosítani.	<p>32.1. Amennyiben az oktatási szolgáltatásokat a befogadó létesítményen belül, illetve egyéb megfelelő helyszínen biztosítják, különleges intézkedések vannak érvényben.</p> <p>32.2. A nemzetközi védelmet kérelmező, különleges szükségletű személyek számára külön intézkedések vannak érvényben.</p>
	7.2. Előkészítő órák	33. Biztosítani kell az oktatási rendszerhez való hozzáférést és az abban való részvételt.	<p>33.1. Valamennyi kísérő nélküli kiskorúnak hozzá kell férnie belső vagy külső előkészítő órákhoz, beleértve szükség esetén a nyelvórákat is, hogy elősegítsék az oktatási rendszerhez való hozzáférésüket és az abban való részvételüket.</p> <p>33.2. Külső és belső intézkedések – ideértve az infrastruktúrát, a tantervet és a képzett személyzetet – vannak érvényben a kiskorú igényeinek megfelelő hatékony előkészítő órák biztosításához.</p>
	7.3. Hozzáférés a szakképzéshez	34. Biztosítani kell a szakképzéshez való hozzáférést olyan esetekben, amikor a normál osztályok nem szolgálják a gyermek mindenek felett álló érdekét.	<p>34.1. A kísérő nélküli kiskorúak számára korábbi iskolai tanulmányaik elismerésétől függetlenül lehetővé kell tenni a szakképzéshez való hozzáférést.</p> <p>34.2. A különleges szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.</p>
8. Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások	8.1. Étkezés	35. Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúak elegendő és megfelelő élelmiszerhez jussanak.	<p>35.1. Tiszteletben tartják az élelmiszer-biztonsági előírásokat.</p> <p>35.2. Legalább napi ötszöri étkezést biztosítanak, amelyből legalább egy melegen tálalt, főtt étel.</p> <p>35.3. A kísérő nélküli kiskorúak napi programját figyelembe kell venni az ételek felszolgálásakor.</p> <p>35.4. Az étkezések kiegyensúlyozott, változatos étrendet biztosítanak.</p> <p>35.5. A kísérő nélküli kiskorúak tájékoztatást kapnak az étel összetételéről.</p> <p>35.6. A sajátos étrendi igényekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.</p> <p>35.7. Figyelembe veszik az egyes csoportok táplálkozási preferenciáit és étrendi megszorításait.</p>
		36. Gondoskodni kell arról, hogy a kísérő nélküli kiskorúak napi 24 órában hozzáférjenek az ivóvízhez.	<p>36.1. Minden kiskorú legalább napi 2,5 liter vizet kap, ugyanakkor a személyes fiziológiát és az éghajlatot is figyelembe veszik.</p> <p>36.2. a) A szálláshely infrastruktúrája alkalmas az ivóvízellátásra; VAGY</p> <p>36.2. b) megfelelő infrastruktúra hiányában gondoskodnak az ivóvízostásról.</p>

Művelési előírások és mutatók a kísértő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
8. Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások (folytatás)	8.2. Ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek	37. Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorú elegendő ruházattal rendelkezzen.	<p>37.1. A kísértő nélküli kiskorúak a lehető leghamarabb ruházathoz jutnak.</p> <p>37.2. A kísértő nélküli kiskorú egy hétre elegendő alsóneművel rendelkezik anélkül, hogy mosnia kellene.</p> <p>37.3. A kísértő nélküli kiskorú legalább egy minimális számú ruházati cikkel rendelkezik.</p> <p>37.4. A kísértő nélküli kiskorúnak legalább két pár cipője van.</p> <p>37.5. Ha a ruhák bármelyike az elhasználódás folytán már nem használható, van egy szokásos módszer a lecserélésére.</p> <p>37.6. A kisbabával vagy kisgyerekekkel rendelkező kísértő nélküli kiskorúak elegendő ruhával rendelkeznek a gyerekek számára anélkül, hogy mosniuk kellene.</p>
		38. Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorúak megfelelő ruházattal rendelkezzenek.	<p>38.1. A ruházat megfelelő méretű a kísértő nélküli kiskorú számára.</p> <p>38.2. A ruházat kellően jó állapotban van, és megfelel a befogadó társadalom uralkodó normáinak, valamint a kiskorú hátterének.</p> <p>38.3. Az évszaknak megfelelő ruházat áll rendelkezésre.</p> <p>38.4. Elegendő ruházatot biztosítanak az iskolai kirándulásokon és a tanórán kívüli iskolai tevékenységeken való részvételhez.</p>
		39. Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorúak elegendő és megfelelő személyes higiéniai termékhez jussanak.	<p>39.1. Létezik egy lista, amely részletezi, hogy a meghatározott életkorú és nemű kiskorúak milyen típusú és mennyiségű személyes higiéniai termékekre jogosultak.</p> <p>39.2. A kiskorúnak rendelkezésére állnak a szükséges személyes higiéniai termékek, vagy az egy főre jutó, természetben rendszeresen kiosztott csomagok, vagy a napi szükségleteket fedező juttatás révén.</p>
		40. Biztosítani kell, hogy a kísértő nélküli kiskorúak hozzáférjenek más alapvető, nem élelmiszer jellegű cikkekhez.	<p>40.1. Elegendő ágyneműt és törülközőt biztosítanak.</p> <p>40.2. Biztosított a mosópor, ha a kísértő nélküli kiskorúak maguk felelnek a ruhájuk mosásáért.</p> <p>40.3. A különleges befogadási igényekkel rendelkező kísértő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.</p>
		41. Biztosítani kell, hogy az iskolába beiratkozott, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísértő nélküli kiskorúak megfelelő ruházathoz és iskolai felszereléshez jussanak, hogy ezáltal teljeskörűen részt vehessenek az oktatási tevékenységekben.	<p>41.1. Az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísértő nélküli kiskorúak megfelelő ruházatot kapnak az iskolai tevékenységekhez.</p> <p>41.2. Az iskolába járó, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő kísértő nélküli kiskorúak ingyenesen kapnak egy iskolatáskát (hátizsákot vagy más táskát) és az iskola által előírt egyéb iskolai felszerelést.</p> <p>41.3. Elegendő ruházatot biztosítanak az iskolai kirándulásokon és a tanórán kívüli iskolai tevékenységeken való részvételhez.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
8. Élelmiszer, ruházat és egyéb, nem élelmiszer jellegű cikkek és juttatások (folytatás)	8.3. Napi szükségleteket fedező juttatás	42. Biztosítani kell a megfelelő összegű, napi szükségleteket fedező juttatást.	<p>42.1. A napi szükségleteket fedező juttatás alkalmazási köre egyértelműen definiálva van.</p> <p>42.2. A napi szükségleteket fedező juttatás kiszámítására szolgáló módszer világosan meg van határozva.</p> <p>42.3. A napi szükségleteket fedező juttatást ingyenesen biztosítják („zsebpénz”).</p> <p>42.4. A napi szükségleteket fedező juttatás összege tükrözi legalább a következő költségeket, kivéve, ha ezeket természetben biztosítják: kommunikáció és információ, iskolai felszerelés, személyes tisztálkodás és testápolás, szabadidős tevékenységek és az egészségügyi ellátás vagy gyógykezelés igénybevételével, a menekültügyi eljárással és jogi segítségnyújtással, illetve az iskolába beiratkozott, illetve egyéb oktatási lehetőséget igénybe vevő gyermekek oktatásával összefüggő útiköltség.</p> <p>42.5. A napi szükségleteket fedező juttatást rendszeresen, legalább havonta egyszer biztosítják.</p>
9. Lakhatás	9.1. Elhelyezkedés	43. Biztosítani kell a földrajzi hozzáférést a megfelelő szolgáltatásokhoz, például a közszolgáltatásokhoz, iskolához, egészségügyi ellátáshoz, szociális és jogi segítségnyújtáshoz, a napi szükségleteket kielégítő bolthoz, mosodához, valamint a szabadidős tevékenységekhez.	<p>43.1. A különleges szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.</p> <p>43.1. a) A szóban forgó szolgáltatásokat a szálláshelyen belül biztosítják; VAGY</p> <p>43.1. b) a létesítmény elfogadható járótavolságra van a megfelelő szolgáltatásoktól, és a rendelkezésre álló infrastruktúra gyalogosan biztonságosan járható; VAGY</p> <p>43.1. c) a megfelelő szolgáltatások tömegközlekedéssel megközelíthetők, és az utazás időtartama elfogadható hosszúságú; VAGY</p> <p>43.1. d) a megfelelő szolgáltatások az EU+ állam által biztosított, szervezett közlekedéssel megközelíthetők.</p>
	9.2. Infrastruktúra	44. Elegendő teret kell biztosítani a kollektív szálláson lévő hálószobában.	<p>44.1. Minden kísérő nélküli kiskorúnak személyenként legalább 4 m² alapterület jut.</p> <p>44.2. A személyenkénti legalább 4 m² tér mellett legalább 2,10 m szobamagasság biztosított.</p> <p>44.3. A hálólhelyiségben elegendő hely van egy ágy és egy szekrény elhelyezéséhez.</p>
		45. A kollektív szállásokon biztosítani kell a kiskorúak magánéletének és biztonságának tiszteletben tartását.	<p>45.1. Egy hálólhelyiségben legfeljebb négy kiskorút helyeznek el.</p> <p>45.2. Az egyedülálló kísérő nélküli fiúk és lányok számára külön hálólhelyiségek vannak kijelölve, és az ellenkező nemhez tartozó kiskorúak ezekhez nem férhetnek hozzá.</p> <p>45.3. A hozzáférés korlátozását a felnőttektől elkülönített létesítmény révén kell biztosítani.</p> <p>45.4. Szükség esetén a kísérő nélküli kiskorúak rendelkezésére áll egy kellően elkülönített helyiség (az épületen belül vagy kívül), ahol találkozhatnak a képviselőjükkel, a jogi segítőikkel, szociális munkásokkal vagy más érintett szereplőkkel.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
9. Lakhatás (folytatás)	9.2. Infrastruktúra (folytatás)	46. Biztosítani kell a szálláshely megfelelő berendezését.	<p>46.1. A hálólhelyiségek berendezése legalább az alábbiakat tartalmazza:</p> <p>46.1.1. egy egyszemélyes ágy; ÉS</p> <p>46.1.2. íróasztal és személyenként egy szék a hálósobában vagy a közös terekben; ÉS</p> <p>46.1.3. kiskorúként egy zárható szekrény, amely elég nagy a személyes tárgyak (például ruhák, pénz vagy dokumentumok) tárolásához.</p> <p>46.2. Közös hálósoba esetén a szekrény zárható.</p> <p>46.3. A közös/lakótereket otthonosan és gyermekbarát módon kell berendezni, beleértve azt, hogy elegendő számú asztal, szék, kanapé és karosszék legyen bennük. A szálláson lennie kell egy közös helyiségnek.</p> <p>46.4. Az olyan létesítményekben, ahol a kísérő nélküli kiskorúak saját magukra főznek, a konyhában az alábbiak mindegyike rendelkezésre áll és hozzáférhető:</p> <p>46.4.1. személyenként elegendő hűtőtérfogat; ÉS</p> <p>46.4.2. személyenként elegendő polcterület; ÉS</p> <p>46.4.3. személyenkénti minimum hozzáférés a tűzhelyhez; ÉS</p> <p>46.4.4. személyenként meghatározott minimális számú tányér, pohár, főzőeszköz és evőeszköz.</p> <p>46.5. Azokban a létesítményekben, ahol étkeztetési szolgáltatásokat nyújtanak, a kísérő nélküli kiskorúak számára felügyelt ételkészítési képzést kell biztosítani, és a konyhában a következő eszközöknek kell rendelkezésre állniuk és hozzáférhetőnek lenniük:</p> <p>46.5.1. elegendő hűtőtérfogat, sütő-/tűzhely- és polckapacitás biztosított és hozzáférhető;</p> <p>46.5.2. elegendő számú tányér, pohár, főzőeszköz és evőeszköz biztosított és hozzáférhető.</p>
		47. Elegendő, alkalmas és működő higiéniai infrastruktúrát kell biztosítani a szálláshelyen.	<p>47.1. Valamennyi kiskorúnak biztonságos és tényleges hozzáférést kell nyújtani zuhanyzóhoz/kádhoz, hideg-meleg vizes mosdóhoz, valamint egy zárható, működőképés toaletthez, amely a személyzet által kintről nyitható.</p> <p>47.2. Nyolc kiskorúra legalább egy működő és zárható toalett jut, amely napi 24 órában hozzáférhető.</p> <p>47.3. Nyolc kiskorúra legalább egy hideg-meleg vizes zuhanyzó vagy kád jut.</p> <p>47.4. Tíz kiskorúra legalább egy működő hideg-meleg vizes mosdó jut, amely napi 24 órában hozzáférhető.</p> <p>47.5. Ha a fürdőszobában egynél több zuhanyzó van, gondoskodnak a vizuális elválasztásról.</p> <p>47.6. Nemek szerint (láthatóan és érthetően megjelölve) elkülönített toalett, mosdók és zuhanyzók állnak rendelkezésre, a kisebb szálláshelyek kivételével.</p> <p>47.7. Intézkedések vannak érvényben annak érdekében, hogy a kiskorúak a helyiségekhez biztonságosan hozzáférhessenek, valamint hogy a kiskorúak személyes méltóságát minden esetben tiszteletben tartsák.</p> <p>47.8. Intézkedések vannak érvényben annak érdekében, hogy a ruhák és a törülközők száraz helyen maradjanak, amíg a kísérő nélküli kiskorúak zuhanyoznak.</p> <p>47.9. A különleges szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak számára külön intézkedések vannak érvényben.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
9. Lakhatás (folytatás)	9.2 Infrastruktúra (folytatás)	48. Biztosítani kell, hogy a szálláshely megfeleljen a vonatkozó nemzeti és helyi szabályozásoknak.	<p>48.1. A szállás az alkalmazandó helyi és nemzeti szabályozásoknak megfelelően épült.</p> <p>48.2. A szállás karbantartása és üzemeltetése megfelel a vonatkozó helyi és nemzeti szabályozásoknak, minden lehetséges veszélyforrás figyelembevételével.</p> <p>48.3. A szállás hálóhelyiségeibe és a közös/nappali helyiségekbe elegendő természetes fény és friss levegő jut, ugyanakkor függöny és/vagy redőny is van, hogy szükség esetén el lehessen sötétíteni.</p> <p>48.4. A szálláshely minden területére kiterjedő, megfelelő hőmérséklet-szabályozási rendszer működik.</p> <p>48.5. A hálóhelyiségek és a közös terek védve vannak a túlzott környezeti zajtól.</p>
		49. Biztosítani kell, hogy a csökkent mozgásképességű kísérő nélküli kiskorúak számára kijelölt szállás belső és külső infrastruktúrája az igényeikhez legyen igazítva.	<p>49.1. A szálláshely:</p> <p>49.1. a) a földszinten található; VAGY</p> <p>49.1. b) van egy csökkent mozgásképességű személyek általi használatra átalakított felvonó; VAGY</p> <p>49.1. c) a lépcsők száma nem haladja meg a mozgáskorlátozottság fokának megfelelően előírt maximumot.</p> <p>49.2. A külső megközelítési utaknak, például a gyalogos vagy autós bejáratoknak szilárd, egyenletes burkolata van.</p> <p>49.3. A bejáratot úgy alakították ki, hogy csökkent mozgásképességű kísérő nélküli kiskorúak számára is használható.</p> <p>49.4. A szálláshelyen belüli ajtónyílások és folyosók kellően szélesek a kerekesszékes használathoz.</p> <p>49.5. A szobákban és a csökkent mozgásképességű kísérő nélküli kiskorúak által használt helyeken fali kapaszkodók vannak felszerelve.</p> <p>49.6. A higiéniai infrastruktúra át van alakítva, például küszöb nélküli zuhanyzók, fali kapaszkodók, kerekesszéket használók számára elérhető magasságú mosdók és toalettak vannak, és a fürdőszobák és mellékhelyiségek padlója alkalmas a kerekesszékes használatra.</p>
	9.3. Biztonság	50. Meg kell tenni a szükséges biztonsági intézkedéseket.	<p>50.1. A szálláshely és a létesítmények kapcsán rendszeres kockázatfelmérést végeznek, a külső és belső tényezők figyelembevételével.</p> <p>50.2. A kockázatfelmérés eredménye alapján megfelelő biztonsági intézkedéseket vezetnek be.</p> <p>50.3. Az épületbe való belépést ellenőrzik.</p> <p>50.4. A létesítmények tűzbiztonságáról a nemzeti jogszabályokkal összhangban gondoskodni kell.</p> <p>50.5. A felelős személyzet felé biztonságosan be lehet jelenteni a biztonsági problémákat (pl. lopás, erőszak, a külső közösség ellenséges megnyilvánulásai).</p> <p>50.6. A segélyhívószámok látható helyen ki vannak téve, és rendelkezésre áll egy telefon.</p> <p>50.7. A biztonsági intézkedések a szexuális és nemi alapú erőszak felderítésével és megelőzésével is foglalkoznak.</p> <p>50.8. A különleges szükségletekkel rendelkező kísérő nélküli kiskorúak érdekében külön intézkedések történtek.</p> <p>50.9. A kísérő nélküli kiskorúak számára a játékhöz veszélyektől mentes védett helyet biztosítanak.</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
9. Lakhatás (folytatás)	9.4. Közös terek	51. Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúaknak elegendő terület legyen az étkezéshez.	51.1. Minden kiskorúnak lehetősége van arra, hogy egy kijelölt helyen étkezzen.
		52. Biztosítani kell, hogy a kísérő nélküli kiskorúaknak elegendő terület legyen a szabadidős és csoportos tevékenységekhez.	<p>52.1. A szálláshelyen belül vagy egy közeli közterületen van egy szabadidős tevékenységekre alkalmas terület.</p> <p>52.2. Ha a csoportos tevékenységeket egy EU+ állam szervezi, elegendő, alkalmas terület áll rendelkezésre, például egy külön helyiség formájában.</p> <p>52.3. A játékhoz és a szabadidő tevékenységeihez biztonságos helyiség/terület áll a kiskorúak rendelkezésére a szálláshelyen.</p> <p>52.4. a) A szabadidős tevékenységeknek egy meghatározott minimuma érhető el elfogadható járótávolságra, és az útvonal gyalog is biztonságos; ÉS</p> <p>52.4. b) a kollektív létesítményekben a kiskorúak életkorának megfelelő szabadidős tevékenységeknek egy meghatározott minimuma érhető el a szálláshelyen belül; ÉS</p> <p>52.4. c) további tevékenységek érhetőek el tömegközlekedéssel vagy az EU+ állam által megszervezett szállítás révén.</p> <p>52.5. a) A 0 és 12 év közötti kiskorúak minden nap hozzáférnek az életkoruknak megfelelő játszótérhez és játszószobához; ÉS</p> <p>52.5. b) a 13 és 17 év közötti kiskorúak hetente hozzáférnek beltéri és kültéri sportlétesítményekhez.</p>
	9.5. Higiénia	53. Biztosítani kell a magánterületek és a közös terek tisztaságát.	<p>53.1. A szálláshelyen betartják a takarítási rendet.</p> <p>53.2. A szálláshely magánterületeinek és közös tereinek tisztaságát rendszeresen ellenőrzik.</p> <p>53.3. A tisztaságot mindig ellenőrzik, amikor valaki másik szobába vagy másik szálláshelyre költözik.</p> <p>53.4. Amennyiben a takarításban (oktató jelleggel) kísérő nélküli kiskorúak is részt vesznek, a személyzet tagjainak figyelembe kell venniük életkorukat és fejlettségi szintjüket, és szükség esetén megfelelő szintű segítséget kell nyújtaniuk számukra. Emellett fontos, hogy hozzáférjenek a szükséges takarítószerkezethez és eszközökhöz, illetve védőfelszerelésekhez, például kesztyűhöz és maszkhoz.</p>
		54. Gondoskodni kell a konyha és a tisztálkodó helyiségek tisztaságáról.	<p>54.1. A területek tisztasága megfelel a helyi és nemzeti szabályozásoknak és előírásoknak.</p> <p>54.2. A területeket legalább naponta takarítják (a befogadó állomásokon), vagy olyan gyakran, ahogy szükséges.</p> <p>54.3. Rendszeresen elvégzik a területek alapos takarítását.</p>
		55. Gondoskodni kell arról, hogy a kísérő nélküli kiskorúak rendszeresen tudjanak mosni vagy mosatni.	<p>55.1. Ha az ágyneműt természetben biztosítják és a szálláshely mossa, azt legalább kéthetente ki kell mosni.</p> <p>55.2. a) A kísérő nélküli kiskorúaknak legalább hetente egyszer lehetőséget kell adni a mosásra (a törülközők mosását is beleértve); végezhetik önállóan vagy felügyelet mellett is.</p> <p>55.2. b) Amennyiben mosoda áll rendelkezésre, annak a hét legalább öt napján hozzáférhetőnek kell lennie (a hétvégét is beleértve).</p>

Műveleti előírások és mutatók a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételei kapcsán			
Fejezet	Alfejezet	Előírás	Mutatók
9. Lakhatás (folytatás)	9.6. Karbantartás	56. Rendszeres karbantartással kell biztosítani a szálláshelyek biztonságát és rendes működését.	<p>56.1. Rendszeresen felméri a szálláshely, valamint berendezésének és felszerelésének rendes működését.</p> <p>56.2. A kísérő nélküli kiskorúaknak lehetőségük van arra, hogy jelezzék a karbantartási és javítási igényeket.</p> <p>56.3. A szálláshelyen belüli javításokat és cseréket gyorsan és megfelelő minőségben kivitelezik.</p>
	9.7. Kommunikációs berendezések és szolgáltatások	57. Biztosítani kell a kísérő nélküli kiskorúak telefonhoz való hozzáférését, hogy kapcsolatban maradhassanak családjukkal, valamint hogy eljárási, jogi, orvosi és oktatási ügyekben telefonálhassanak.	<p>57.1. A telefont legalább a családdal, illetve a képviselővel való kapcsolattartáshoz, valamint eljárási, jogi, orvosi és oktatási ügyekben igénybe lehet venni.</p> <p>57.2. A kísérő nélküli kiskorúak napi szinten hozzáférhetnek szálláshelyenként legalább egy telefonkészülékhez.</p> <p>57.3. A kísérő nélküli kiskorúak elkülönített helyen bonyolíthatják a telefonhívásokat, azaz más kísérő nélküli kiskorúak nem hallhatják a beszélgetést.</p>
		58. A kísérő nélküli kiskorúak számára megfelelő internet-hozzáférést kell biztosítani.	58.1. A kísérő nélküli kiskorúak iskolai célból vagy a családdal való kapcsolattartás céljából napi szinten és ingyenesen hozzáférhetnek az internethez a szálláshelyen.
		59. A kísérő nélküli kiskorúaknak lehetőséget kell adni a kommunikációs eszközeik feltöltésére.	59.1. Az elektronikus eszközök feltöltésére kiskorúként legalább egy konnektornak rendelkezésre kell állnia és hozzáférhetőnek kell lennie.

Kapcsolatba szeretne lépni az EU-val?

Személyesen

Az Európai Unió területén több Europe Direct információs központ is működik. Keresse meg az Önhöz legközelebb eső központot: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Telefonon vagy e-mailben

A Europe Direct központok feladata, hogy megválaszolják a polgárok Európai Unióval kapcsolatos kérdéseit. Vegye igénybe a szolgáltatást

- az ingyenesen hívható telefonszámon: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bizonyos szolgáltatók számíthatnak fel díjat a hívásért),
- a rendes díjszabású telefonszámon: (+32 2) 29-99-696, vagy
- e-mailen: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Információkat keres az EU-ról?

Online

Az EUROPA portál tájékoztatással szolgál az Európai Unióról az EU összes hivatalos nyelvén: https://europa.eu/european-union/index_hu

Uniós kiadványok

A következő címen uniós kiadványok tölthetők le/rendelhetők meg díjmentesen/fizetés ellenében: <https://publications.europa.eu/hu/publications>. Ha bizonyos ingyenes kiadványokból több példányra van szüksége, rendeljen a Europe Direct központtól vagy hazájának helyi információs központjától (lásd: https://europa.eu/european-union/contact_hu).

Uniós jogszabályok és kapcsolódó dokumentumok

Az EUR-Lex portálról bármelyik hivatalos nyelven letölthetők az EU jogi tartalmi és az 1952-től megjelenő jogszabályai: <http://eur-lex.europa.eu>

Az EU által gondozott nyílt hozzáférésű adatok

A nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálja (<http://data.europa.eu/euodp/hu>) uniós adatkészletekhez biztosít hozzáférést. Az adatok kereskedelmi és nem kereskedelmi célból egyaránt díjmentesen letölthetők és felhasználhatók.

Az Európai Unió
Kiadóhivatala